

శ్రీ

మైత్ర వణచక్రము.

ఇది

మౌఖ్యము, కవిత

కవియంశబడినది.

మొదట 750

పితాపుర

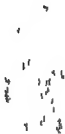
మౌఖ్యమునోజున ముద్రాక్షరకాలయం

ము. 2

మిత్ర - కవికావ్యము

1914.

కల. క. 0-10-0.

మైరావణచరిత్రము.

ఇది

మాడయ్యకవిచే

రచింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 750.

పితాపురము.

శ్రీవిద్యజ్ఞానమనోరంజనీముద్రాక్షరశాలయందుముద్రింపించి

కవితాపత్రికాధిపతులచేఁ

బ్రకటింపఁబడినది.

1914

మొల రు 0-10-0.

1605 2-1
23-5-73

ఉపోద్ఘాతము.

ఈమైరావణచరిత్రమును రచించినకవి మాడయ్య, ఇతఁడు నాయోగిబ్రాహ్మణుఁడు, శ్రీవత్సగోత్రుఁడు. రాచమాంబకును సర్వ యామాత్యునకును బుత్తుఁడు. “గుడివాడపురాధిపుభీమలింగనింగొలిచి” అనుదానిం బట్టి యీతనినివాసస్థలము గుడివాడయొండెడ తస్మాదపిపగ్రామమొండె నగునని యూహింపవలసి యున్నది. ఇతఁ డీకృతిని తేజర్లయబ్బయ్యమంత్రిపుత్తుఁ డగుగోపామాత్యున కంకితముఁ జేసెను.

కృతిపతి తనతో “ధాత్రితోన మనకుగోత్రంబు శాఖయు నొక్కటగుట మంచియోగ్య మయ్యె” నని పలికినట్లు చెప్పుచు నితఁడు, కృతిపతియుఁ దానును సగోత్రులును సశాఖులు నగుట యంకితకార్యమున కొకవిశేషముగాఁ జెప్పి యున్నాఁడు. సగోత్రు నకుఁ గృతికన్యాప్రదానము సేయుట కవులధర్మశాస్త్రమునకు విరుద్ధము కాదు కాబోలు !

ఇతఁ డీమైరావణచరిత్రమునే గాక దేవేంద్రవిజయ మనునొక ద్విపదకావ్యమును గూడ రచించి గోపనమంత్రివియ్య మగునెట్టినకుఁ గృతి యిచ్చినాఁడట. మఱియు నితఁడు కర్ణాటరా జగువీరనారసింహుని మెప్పించినట్లును, కోట సింగన్నమంత్రిసభలోఁ దస్కరకవిని గెలిచినట్లును, సందాపురరాజుచే సువర్ణాభరణములును, కెమిడిరాజువలన రెండుత్తమాశ్వములును గానుకగా నొందినట్లును వ్రాసికొనినాఁడు. ఈతనికవిత్వము సరళమై హృదయంగమముగా నున్నది.

కాని యంతనిర్దుష్టముగా లేదు. అయ్యాయి జఘన్యప్రయోగములు
కొన్ని యీక్రిందఁ జూపఁబడుచున్నవి.

(1) వలనుగ నవ్వరంబుఘనవప్రసమున్నతి యర్కుతేరికి

న్నలవున దాఁటరామి నతఁ డందులదిడ్డులు దూరి...ప్ర. ఆ. 41

ఇందు, తేరికి + అలవున, తేరికి నలవున యని యుండుట
యొప్పు. ఇట్లినల్లైషము లింకను గలవు.

శా....చాలం గ్రొవ్వి నరావణాసురునినిశ్శంక న్నణంగించి సు

శ్రీల న్నుండఁగ నీకెకాక కలదే చింతింప నెవ్వారికి. ప్ర. ఆ. 76

ఉ. ఇత్తునె. సీత భీతి నిటుఁ లేటికిఁ బల్కెదు పండ్లనై వడి

న్నిత్తటి రామలక్ష్మణులఁ యే పణంగించి.....ప్ర. ఆ. 114

(2) ఉ....దంతిసమూహ మవ్వరినిఁ దారుణమూర్తులుదాల్చినట్లుమీ

తెంతయు నొప్పునట్టిసెలయేరులతోడెనగంబులోయనన్. ప్ర. ఆ. 50

ఇందు “మీఱున్ + ఎంతయున్” అనుచోట ‘మీఱునెంత
యున్’ అని యుండవలయును. ఇట్టియపసంధు లింకను గొన్ని కలవు.
చ, అనవుడు వాయుసూనుఁ డసురాంగనఁ గన్గొని నీకృపారసం
బునకును మెచ్చితింక మడిఁ బొందకు దుఃఖము.....

(3) చ.....జని యంతయు నీ వొగిఁ గాంచి వేగమే

మర లిట కేగిరమ్మనుచుఁ మన్నన సంపినవాఁడునంతటన్. ద్వి. ఆ. 7

ఇందు ‘మరలి + ఇటకు’ అనుచోట ‘మరలి యిటకు’ అనియుం
డఁదగును. ఇట్టిక్వార్థకేతసంధులును జూపట్టుచున్నవి.

మ.....గంధరంబు బిగియంగాఁ జుట్టి పద్మాకరం

బున ముంచెత్తి విదిర్చి.....ద్వి. ఆ. 80

సీ.....స్వేదంబు వొడ మబ్బిఁజెందిన నాకట

నలిదాని నటఁ దిమింగిలము మ్రింగె. ద్వి. ఆ. 98

(4) ఉ....రావణుఁ డేగుదెంచి మనరాజుల నెత్తుకవోయెనోకదా.

ద్వి. ఆ. 43:

ఇందు “ఎత్తుకొనివోయె” ననుట సాధువు. ఇట్లు కొనికె గా
దేశము గలరూపములును బెక్కులు గలవు.

(5) ఎవ్వఁడు నీకుఁ దండ్రి జన నెవ్వతె నీనిజనామ మేమి. ద్వి.ఆ.89

ఇందు ‘జనని + ఎవ్వతె’ అనుచోట సంధిసేయుట తగదు.

ఇట్టి యశాస్త్రియము లగునిత్యసంధు లింకను గలవు.

క....అనిశంబును కావలుండునట్లుగఁ బెట్టెన్. ద్వి. ఆ. 156

(6) ఉ....తల్లడ మందుచున్నవసుధాసుతఁ గావక వీరధత్తమున్
బొల్లుగఁజేసి రాఘవులు వోయినయప్పుడె యేను బ్రాణమున్

వల్లనునంగదుంగొనుచువారిధి మెల్ల నెదాఁటుఁడిండఱున్. ద్వి.ఆ.60

ఇందు, వలచుధాతువునకు వ్యతిరేకమునందు ‘ఒల్లను’ అని
ప్రయోగింపవలసియుండఁగా ‘వల్లను’ అనుగ్రామ్యరూపము వాడఁ
బడినది. ఇట్టిగ్రామ్యములు మఱికొన్ని గానవచ్చుచున్నవి.

క.దనుజాధీశ్వరుఁడు ఘోరదైతేయులఁ బ

ద్దెనిమిదికోటుల.....

ద్వి. ఆ. 156

ఇటఁ ‘బదునెనిమిది’ యనుటకుఁ బద్దెనిమిది,యనునది గ్రామ్యరూపము

క. పుడమిశ తఁసులై మీ

రడవికిఁ జని యిపుడు పురికి.....ప్ర. ఆ. 84

ఇందు ‘పుడమిశ’ యనునది గ్రామ్యరూపము. పుడమిశబ్ద
ము సంస్కృత మనుభ్రాంతిచే నీశశబ్దముతో సవర్ణదీర్ఘమునఁ గలు
పఁబడినది. ఇట్టిచోట్ల మేము ‘పుడమిదొర’ యని సవరించుచు వచ్చి
తిమి. విశేషముగ మార్పుచేయనక్కఱలేకుండ దిద్దుటకు వీలున్న
చోట్ల నిట్లే మఱికొన్నిసవరింపఁబడినవి. వ్యాకరణవిరుద్ధప్రయోగము

లిక రెండుచూపి మఱియొకవిషయముఁ జెప్పెదము.

మ. అనుచుం దోడ్కొనిపోవుచోఁ బవనజుం డాపట్టణంబొప్పుఁ జా
మును విన్నంతకు నేత్రపద్మములకున్ మోదంబు వుట్టింపఁగాఁ.
తృ. ఆ. 6.

ఇందు 'పట్టణంబు + ఒప్పు' అనుచోట పష్ఠీసమాసము గావు.
న 'పట్టణంబునొప్పు' అని నుగాగమవిశిష్టముగా నుండుట యుక్తము
క.ఈవేళఁ దెచ్చి కాళిక

కే వొప్పనచేతుఁ దలఁక కిమ్ముల దరుణీ. ప్ర. ఆ. 141

తెలుఁగుమాటకు మొదట సిద్ధమైనవొకార ముండదుగావున
వొప్పన యనునది గ్రామ్యము. 'ఏ నొప్పనసేయుదున్' అనుట
పమంజసము.

బ. శీతారామాచార్యులుగారు శబ్దరత్నాకరమును వ్రాయు
నపు డుపయోగించుకొనిన వాఁతప్రతినిబట్టి మే మీపుస్తకము న
చ్చొత్తించితిమి. మాతృకలోఁ గృతిపతివంశవర్ణనపద్యములు లేకుం
డుటచే నాభాగ మిందును గొఱవడినది. ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథమం
మండలసంపాదకులు మాకు సరిచూచుకొనుటకై యొసంగిన తాళ
పత్రిగ్రంథమునందును వంశవర్ణనము గలభాగము లేదు. కాని,
శీతారామాచార్యులుగారిప్రతికంపైఁ గొన్నిచోట్ల నది శుద్ధముగా
నుండుటచే మాకుఁ గొంచె ముపయోగకారి యయినది.

ఆచార్యులుగారు మైరావణచరిత్రలో దమకుఁ గావలసిన తె
లుఁగుమాటలను లేఖకులచే వ్రాయించుటకయి గుర్తులు పెట్టుట
దక్క స్పష్టముగా నగపడుదోషముల నైనను సవరించుట దమకుఁ
గాలహరణముగాఁ దలంచినట్లున్నారు. తా ముదాహరింపఁ దీసికొనిన
పద్యములను, బాదభాగములను మాత్రము నీసపుపుల్లతో దిద్ది య

మర్చినారు. పదబాహుళ్యసంగ్రహేచ్ఛచే గాఁబోలుఁ గొన్నియెడలఁ గవిప్రమాదములను సైత మవిచారితముగా స్వీకరించిరి. “గీ. చన్ను గవమీఁదఁ బయ్యెద చంగలింప” అనుచోఁ జెంగలించుధాతువును భ్రాంతిచేఁ గవి ‘అ’ కారాదికముగాఁ బ్రయోగింప, దానిని సాధువుగాఁ బరిగ్రహించుట యిందుల కుదాహరణము గావచ్చును. శబ్దిరత్నాకరములో నీకవినామము ‘మాదయ్య’ యని యుండుట పొరపాటని తెలియవలయును. “పోడ వన్నింట సర్వయమాడసుకవి” యని కవి చెప్పికొనినాఁడు. ఆశ్వాసాంతగద్యములందు నట్లేయున్నది.

విశేషధనము వెచ్చించి; ప్రాచీనాంధ్రగ్రంథముల సంపాదించి, ముద్రింపించుచు భాషకును మాకును బరమోపకార మొసరించు శ్రీ శ్రీ శ్రీ రాజారావుసూర్యారావుబహద్దరువారి కాయురారోగ్యవిజయములు గలుగుఁ గాక !

శ్రీ రామకృష్ణకవులు.

పత్రికాధిపతులు.

శుద్ధ పత్రిక.

పుట.	బంతి.	ఒప్పు.
3	6	శాబ్దోన్మత్తు.
22	18	చిరకీర్తికావిలసిల్లవే
,,	19	లోలిఁబద
35	5	నాశ్చర్యముంబొంది
,,	6	గడుఁదాత్పర్యంబుతోఁబల్కె
53	23	గనుఁగొనరాదయెవ్వరికి
84	19	ల్లననాణి
,,	22	సరోజనేత్ర
93	1-2	బంధువుకొననుభయ

మఱికొన్ని లేఖకముద్రాపకప్రమాదములను సవరించుకొనుట
కయి చదువరులను గోరుచున్నాము.

26002
శుద్ధ పత్రిక

శ్రీగస్తు.

మైరావణచరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమహామినుతామనస్తనతటి ♦ శ్రీగంధపంకస్ఫుట
క్షేమాలంకృతవతుః ఠాగమగుహా ♦ కీర్తిదామృగాధీశుః డు
ద్దామస్ఫారపరాక్రముండు రఘునాథస్వామి యత్యంతని
త్యానోదంబునఁ బ్రోచు నబ్బవిభుగోపామాత్యదాదామణిన్.

1

చ. ధనపతిమిత్రుఁ డరగ్-హిమధామధనంజయనేతుఁ డంబికా
స్తనగిరుర్గతస్కరణ ♦ చారుతరస్ఫుటగాతుఁ డంబుజా
సనదివిజాధినాథనుత ♦ సారచరితుఁడు జాహ్నువీధరుం
డనిశముఁ బోచుఁ గాత సుగుణాధ్యుని నబ్బయగోపధీమణిన్.

2

చ. అమరగణాధిపార్పితుఁ డహర్పతికాంతిసమానతేజుఁ ఠా
గమపరివేష్టితుండు త్రిజగద్వరనిర్మితి నైపుణుండు వా
గ్గమణుఁడు పంకజాసనుఁడు ♦ రమ్యచిరాయువుఁ జేయుఁ గాత చర
త్యమితగుణాభిరాముఁ డగు ♦ నబ్బయగోపనమంత్రిశ్రేణిగున్.

3

సీ. రత్నాకరునికిఁ దోరపుముద్దుగూతురు,

పుష్పసాయకుఁ గన్న ♦ పువ్వుబోణి,

కైరవసుమమిత్రు ♦ గాదిలిసెదోడు,

తమిళులకులనాడు ♦ రరళనేర్ర,

హరియుగంబున నుండు ♦ నఖిలభగవ్దాత

బంగారుమాపుల ♦ పద్మగంధ,

కామితార్థము లిచ్చు ♦ కల్పభూజముకొద్దు

సౌభాగ్యముల కెల్ల ♦ బస్మభూమి,

పరమకల్యాణి కాంచన ♦ పద్మపాణి
యైనశ్రీలక్ష్మి లేజర్ల ♦ యబ్బమంత్రీ
గోపయామాత్యుగృహమునఁ ♦ గూర్తిఁ గలిగి
యురుతరశ్రీల నేపొద్దు ♦ నుండుఁ గాత.

4

ఉ. శంకరుముద్దుపట్టి, జల♦జాతదశాక్షునికూర్మిరాణి, మీ
నాంకుని గన్నతల్లి, చతు♦రాస్యనికోడలు, లోకము ల్నిరా
తంకసుఖస్థితిన్ మనుపు ♦ దైవశిఖామణి, లక్ష్మి నిచ్చలున్
గొంక మెలర్ప నబ్బయసు♦పుత్రుని గోపనిఁ బోచు నెప్పుడున్.

5

ఉ. పన్నగధారిమేన సగ♦బాలునఁ గాపుర మున్నబోటి, హృ
ద్యన్నయయోగిహృత్సరసి♦జాకరవాస, త్రిలోకరక్ష, సం
పన్నతుషారశైలవిభు♦పట్టి, యపర్ణ, భవాని, యెప్పుడున్
మన్ననఁ జూచుఁ గాత నవ♦మనఃకు నబ్బయగోపధీమణిన్.

6

చ. సరసిజగర్భరాణి, శుక♦శౌనకచిత్త సరోజభృంగి, భా
సురనిఖిలామరప్రకర ♦ శుద్ధవినుత్న కిరీటరత్నవి
స్ఫురితపదాబ్జపాణి కడుఁ ♦ బూనినవేడగ నటించుఁ గాత స
ద్గురుమతి యబ్బధీవరుని ♦ గోపయమంత్రీముఖాంబుజంబునన్.

7

చ. మనసిజవైరిజూటమున ♦ మానితకాంతిని నొప్పుచందునిన్
గనుఁగొని వాంఛతో నమృత♦ఖండ మటంచుఁ గరంబు సాచి య
ల్లనఁ దివియంగ గౌరి యుప♦లాలన సేయఁగ నుండునగ్గజా
ననుఁకు సుఖస్థితిన్ మనుపు ♦ నారత మబ్బయగోపధీమణిన్.

8

క. వినుతింతు సమ్మదంబున
వినుతసుపటుచాటుకార ♦ విఖ్యాతలస
ద్భుతతరరామకథారస
భువసముదయమల్త్రకేకి ♦ కవివాల్మీకిన్.

9

క. నీరదనీలశరీరుని
నీరజదళనేతునిగమ ♦ నిర్మితసూతునిన్
బారావారగభీరుని
పారాశరమానిఁ గొల్తుఁ ♦ బ్రమదం బెసఁగన్.

10

సీ. సన్నతి యొనరింతు ♦ సర్వజ్ఞు బిరుదాంక

భద్రవాచాస్థాణు ♦ భట్టబాణు

గురుమతి వర్ణింతు ♦ వరపదాలంకార

కవితార్థవిన్యాసుఁ ♦ గాళిదాసు

మదిలోన వర్ణింతు ♦ మహనీయమధురవి

స్ఫురితశాబ్దోన్నతు ♦ సోమదత్తు

వినయోక్తిఁ గొనియాడు ♦ దును భూరిగర్విత

కవిగోత్రప్రకారి ♦ ఘను మురారిఁ

బార్ధనము సేతు శివభద్రుఁ ♦ బదరసేనుఁ

జోరు భవభూతి దండి మఁ యూరు బాణు

మాఘ భారవి నుద్భటు ♦ మఱియుఁ బేరు

గలకవీంద్రులఁ జింతింతుఁ ♦ గరిమతోడ.

11

చ. రక్క-సిచేతఁ జిక్కు వడి ♦ రాయిడిఁ బొందిన యట్టివేదముల్

చక్కఁగఁ జేసి వ్యాసుఁడు ప్రశస్తము సేసినభారతం బిలన్

దక్కఁగ నాంధ్రభాష విశదంబుగఁ జెప్పిననన్న పాఠ్యునిం

దిక్కనసోమయాజిని మదిం దగఁ గొల్చెదఁ గావ్యభూతికిన్.

12

ఉ. పొంకపుఁగావ్యలక్షణము ♦ పోక డెలుంగక నిట్టకూళనై

కొంకక వంకరరర్థములు ♦ గూర్చి సభాస్థలిఁ బొధు లట్లు ని

శృంకఁ జరించుచున్ సుకవి ♦ సంఘముపలుకుల మెచ్చ కూరకే

యంకము సేయవచ్చు నల ♦ యయ్యల మున్నగఁ బ్రస్తుతించెదన్.

13

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును బురాతనకవిప్రశంసయుఁ గుకవిదుష్ప్రశంసయు

నాచరించి యేదేనియు నొక్క విచిత్రచరిత్రంబుఁ దెలుంగుబాసఁ జెప్పు

నుద్యోగించు సమయంబున.

14

సీ. తనకీర్తి దిక్పాల ♦ తరుణీసున స్తన

తారహారములతోఁ ♦ ద్రిస్తరింపఁ

దనమూర్తి యుదధీశ ♦ వనజాక్షుహిమధామ

చిత్త సంభవులను ♦ సిగ్గుపఱుపఁ

దనశౌర్య మదీశ ♦ తనయామనోనాథుఁ

చిచ్చుకకటితోఁ ♦ జెలిమి సేయఁ

దనదాన మర్క-నం ♦ దనకల్పకంబుల
 కొజ్జయై సతతంబు ♦ నోజ మాపఁ
 దనమనస్ఫూర్తి సురమంత్రతి ♦ ననుసరింపఁ
 దనగభీరిమ వననిధి ♦ తరము డింప
 వెలసి వెలయుచు నున్నాఁడు ♦ వెలయఁ గలఁడు
 గురుతరోదారి తేజర్ల ♦ గోపశౌరి.

15

వ. ఆమంత్రీశ్వరుం డొక్క-నాఁడు కవిబుధ బాంధవాప్త పురోహితా మార్యమిత్ర భృత్య
 వర్గంబు లుభయపార్శ్వంబులం బరివేష్టించి యుండ సుఖాసీనుం డై సన్నుఁ బిలిపించి
 యర్హపీఠంబునం గూర్చుండ నియమించి సగౌరవంబున ని ట్లనియె.

16

క. సర్వజ్ఞపాద సేవక !
 సర్వాగమశబ్దశాస్త్ర ♦ చతురవివేకా !
 సర్వయమంత్రితనూభవ !
 సర్వేశ్వరమాడసుకవి ! ♦ సన్నతచకితా !

17

సీ. మెస్పించినాఁడవు ♦ మెఱవడిఁ గర్ణాట
 నరనాయకుని వీర ♦ నారసింహు
 దట్టించినాఁడవు ♦ తస్కరకవిరాజుఁ
 గోట సింగనమంత్రీ ♦ కొలువులోనఁ
 గాంచినాఁడవు కనఁతాఁగొంచనాభరణంబు
 లేపార నంబాపుఁరీశుచేత
 నందినాఁడవు నుత్త ♦ మాశ్వద్వయంబును
 కిమిడైభూమండల ♦ రమణుచేత
 నవమతిస్ఫూర్తిఁ గోడించినాఁడ వఖిల
 కావ్యలక్షణలక్ష్యసా ♦ గరము నెరయ
 నిన్ను వేర్వేఱ నింక వ ♦ ర్ణింప నేల
 పోడ వన్నింట పర్వయ ♦ మాడసుకవి.

18

క. నీతండి సర్వధీమణి
 నీతల్లి దయావిశుద్ధ ♦ నియమాదరణ
 ఖ్యాతిని భూదేవికి నెన
 యాతతమతి యెసరాచ ♦ మాంబ ధరిత్రిన్.

19

- క. నీయగ్రజంకు దక్షిణ
రాయన్మసప్రవిమలాట్టి ♦ రమణీయుఁడు రా
మాయణపఠనవ్రతని
త్యాయలస్సనయశుఁడు, మల్ల ♦ నాయ్కుఁడు శ్రీర్మన్. 20
- వ. నీవు మఱియును. 21
- చ. రసములు తొమ్మిదిం గలుగు ♦ రమ్యనవార్థసుశబ్దమాధురీ
విసము లుల్లసిల్ల నతి ♦ విస్ఫుటలక్షణరూఢిఁబొధిమన్
రసికులనెమ్మనంబు లను ♦ రాగము నొందఁ దెనుంగుబాస నిం
పెసఁగఁగఁ జెప్ప నేర్తు సరి ♦ యెవ్వరు నీకును మాడధిమక్షి! 22
- వ. కావున. 23
- క. సుతుఁడును గుడి నిధి జెలువును
గృతియును నల్లింట్లు వనము ♦ క్షీతిలోపల సరి
తతు లిందులోన నెన్నఁగఁ
గృతివలనం గలుగునందు ♦ గీర్తియు గతియున్. 24
- వ. అదియునుంగాక. 25
- క. నావియ్య మైనకాస
త్తొవినుతునిసుతున ♦ కెఱ్ఱమంతి రిందుగకున్
దేవేంద్రవిజయ మనుకథ
శ్రీవెలయఁగ ద్విపద మీరు ♦ సెప్పితి రెలమిన్. 26
- గీ. ధాత్రిలోన మనకు ♦ గోత్రంబు శాఖయు
నొక్కటగుట మంచి ♦ యోగ్య మయ్యెఁ
గానఁ జెప్పఁ డంధ్ర ♦ కవిత మైరావణ
చరిత మొప్ప నాకు ♦ జయకరముగ. 27
- చ. అని దయఁ జూచి భవ్యకన ♦ కాంబరగోపాయభృర్యవేద "
ఘనఘనసారకుంకుమసు ♦ గంధవినూతనభూషణాలిన్
వినయముతోడఁ గప్పరపు ♦ వీడియ మర్థిని భక్తి నిచ్చి న
న్ననిసిన చుద్దృహంబునకు ♦ హర్షముతోడుత వచ్చి యెరిఁచున్. 28
- చ. వలనుగ నాత్మలోన గుడి ♦ వాడపురాధపు భీమలింగనిం
దలఁచి కరంబు లెత్తి ప్రమ ♦ కంబున మ్రొక్కె- నుతిధి భక్తి ని

శృలమతి నివ్వటూరిపుర ♦ శాసను మద్దురు మల్లికార్జునున్
శూలిచి తదాజ్ఞ చేఁ బ్రకట ♦ కోమలకావ్యక శావివేకి నై.

29

వ. షితతగ్రాణాంచ త్స్థాలలోచనకంఠంబునకు నిర్మలతారహారంబునుం బోలెనొప్పుచున్న
కృతినాయకుని వంశావతారం బభివర్ణించెద.

30

* * * * *
* * * * *

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఇటువంటియన్వయాభికిఁ
బటుతరబహువేద శాస్త్ర ♦ పార్శ్వనకున్
గుటిలామాత్యపయోధర
పటలస్ఫుటభీషణప్ర ♦ భంజనమతికిన్.

31

క. రామాంబాప్రియవరునకుఁ
గామితఫలదైకమనుజ ♦ కల్పకమునకున్
దామరసాక్షులసత్పద
తామరసరసానుమోది ♦ తనిజహ్మదలికిన్.

32

క. స్వర్గాధిపవై భవుఁడు
భర్గశిరోమధ్యసింధు ♦ బంధురతతగీ
ర్వర్గుఁడు నిఖిలమార్గని
రర్గళవిమలాయకీర్తి ♦ రమణీమణికిన్.

33

క. బాంధవపంకజపంకజ
బాంధవుఁడు నమితసత్య ♦ భాషానిధికిన్
బంధురయువతీజనగుణ
బంమాకప్రసవబాణ ♦ పటుహస్తకున్.

34

క. శీవత్సగోత్రమణికిని
దేవాధిపమంత్రీసదృశ ♦ దృఢసక్మణికిన్
భూవరసభాభిసన్నత
పావనచరితునకు ధర్మ ♦ పరిపాలునకున్.

35

క. ఆజన్మశుద్ధునకుఁ గవి

రాజాంచితహృత్సరోమఁ దాళంబునకున్

ధీజనమతవర్తనునకు

రాజితలేజర్ణమంత్రి ఁ రత్నంబునకున్.

36

వ. అనవరతాభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నారచింపం బూనినకృతికిం గథాసూత్రం
బెట్టి దనిన.

37

చ. గురుతరవైభవోన్నతులఁ దూరిన కోసలశూరిమయంబునన్

సరయువు గల్గుఁ బుణ్యనది ఁ సన్నతికొక్కచు దానిచేరువన్

సురపతివీటికిన్ మిగులుఁ సొంపు వహించుచు ముక్తికాంఠతోఁ

బెరసి యయోధ్య నాఁగఁ బుటఁ భేదన మొప్పు రమానివాసమై.

38

క. ఓపునె యజుఁ డైన యయో

ధ్యాపురవర నిట్టి దట్టి ఁ దని వర్ణింపన్

శ్రీపతి తనపురి మెచ్చక

యాపురిలో నుండు వేడఁ దనవరతంబున్.

39

క. ఆపురమునఁ గలమణిమయ

గోపురముల సంచరించు ఁ కోమలు లెపుడున్

నూపురములందుఁ జుక్కలఁ

దాసింపం గాదె రాజు ఁ తనలోఁ గంచెన్.

40

చ. వలనుగ నప్పురంబు ఘనఁ వప్రసమున్నతి యరుగ్గతేరికి

న్నలవున దాటరామి నతఁ డందుల దిష్టలు దూరి రాకపో

కలు సతతంబుఁ జేయుటయుఁ దాదె జగంబునఁ దేటతెల్ల మై

పెలుచన బాలభానుఁ డనఁ బిన్నతనం బొగిఁ గాంచె నెంరయున్.

41

సీ. మారుతోద్భూతవిఁ స్కయతరంగంబులు

ఁ న్నేటితోడుత ఁ మేలమాడఁ

గమలనీలోత్పల ఁ కైరవకల్పాత

పుష్పవాసవ లుక్వి ఁ బుగులుకొనఁగ

మహాదద్భుతగ్రాహ ఁ మత్స్యకచ్ఛపములు

సంతతవిశ్రాంతి ఁ సంచరింప

బక చక్రవాకష ట్టదమరాళంబుల

నాదంబు చెవుల కానంద మొసంగె

బంత మొప్పంగ బడబాగ్ని ధాధంబట్టి

యుదధియం దుండి తా వచ్చియున్న దనంగె

జరపు నిమిషును లోతును బరంగ గలిగి

పరిసు యొప్పును సాకేత పురమునందు.

42

ఈ. వేదము లభ్యసించి సుక విత్వవిలాసము నేర్పుమించి యా

హ్లాదముతో శతక్రతువు లద్భుతశీలం జేయ గాంచి య

త్యాదరణంబుతో నతిథి యాకలి జేరిన నన్నమిత్తు గ

య్యాదిమునీంద్రులొ యనంగ నప్పరి విప్రజనంబు లొప్పుగన్.

43

చ. శరణము వేడఁచోట పితృ సంహార నైనను గాతు ర్గినిన్

దురమున నేగుజెంచినను ధూర్జటి నైనను మాటుకొందు రే

పరుషములేక వేడినను బ్రాణము లర్థం కియ్య జూతు ర

ప్పరమునఁ గల్గురాజకుల పుంగవు లెంతయు సంతసంబునన్.

44

క. క్రొత్తగ నప్పరివైశ్యుల

విత్తంబులకలిమి జెప్ప విన నద్భుతముల్

తత్తరుణు లెపుడు దీర్తురు

ముత్తియములరంగవల్లి ముంగిళులందున్.

45

క. నమవ రధర్మమశరణుల

విడువరు చేపట్టి యెట్టి వేళల నైనన్

నొడువరు నాలుక నన్యతము

నడవరు చలిచీమ నైన నప్పరిశూన్యుల్.

46

సీ. తననారి తుమ్మెద తండంబులను గూర్చి

తిన్నఁగాఁ గొప్పలు రీర్చి రీర్చి

తనమేడవొడికాం చనకుంభములు దెచ్చి

వలుదచన్నులమీద నిలిపి నిలిపి

తనచేతిచిలుకబోదల మున్నపలుకులు

కడు నింపు వుట్టంగఁ గూపి కూపి

తనభటావళి యైన ♦ వనమయూరంబుల

యలసయానంబులు ♦ తెలిసి తెలిసి

తనదువిల్లును శరములు ♦ తగ నొనర్చి

బొమలు కన్నులు నై యుండఁ ♦ బొందు పఱిచి

వారకాంతల నప్పర ♦ వరమునందు

మరుఁడు కల్పించె విరహుల ♦ మరులుగొలుప.

47

క. రస మొలికెడుకెమ్మోవులు

పసిఁడిశలాశలను సిగ్గు ♦ పఱపెడు మేనుల్

ఓసపరిచన్నులు నప్పరి

బిసరుహనయనలకుఁ గాక ♦ పెరఁబోఁ గలవే.

48

చ. అనిమొన శాత్రవు ల్వరపు ♦ నస్త్రుసముద్ధతి కులగ్గఁ దెమ్మెయిన్

వననిధిమీఁదఁ దోలిన జ ♦ వంబున దాఁటెడుపేర్మి గల్గి య

య్యనిలసమానవేగమున ♦ నశ్వనికాయము వొల్చు నెప్పుడున్

బనివడి బ్రహ్మ యప్పురిని ♦ బాదరసంబునఁ జేసెనో యనన్.

49

ఉ. సంతతసర్వలక్ష్మి గొన ♦ సాఁగుచు నుండఁగ నున్నతత్పుష్పగ

తాగ్ంతి దలంకఁ గ్రమ్మి మద ♦ ధారలు చెక్కులవెంటఁ బర్వఁగా

దంతిసమూహ మప్పురిని ♦ దారుణమూర్తులు దాల్చినట్లు మీ

తొంతయు నొప్పు నట్టిసెల ♦ యేరులతోడినగంబులో యనన్.

50

చ. తలరులజొంపము నెక్కిసవి ♦ తద్వయుఁ బొల్చుపికవ్రజంబులన్

విలసితపుష్పవాసనల ♦ వీఁకను బాడెడితేఱిగుంపులన్

ఫలములు చప్పరించి రస ♦ పానముఁ జేయుచుఁ బలుగ్గఁచిలగ్గఁలన్

గలిగి వనంబు లాపురిఁ ద్రి ♦ కాలము నొప్పుసమీపభూములన్.

51

వ. మఱియు ననేకవై భవంబుల కుతూహలర్థముల నింపుసాంపారియుండునకాగ్లంబుగ్.

క. శ్రీమత్ప్రతాపుఁ డమర

స్తోమానిశ సన్న తాంఘ్రి ♦ తోయజుఁ డుద్య

ద్భీమాసురకులనగసు

త్రాముఁడు రఘురాముఁ డేలుఁ ♦ దత్పురిఁ బేర్కిన్.

53

సీ. కలలోనైన న ♦ వులమాటకైనను

బొంకు నాలుకయందుఁ ♦ బొరయనీఁడు

యాచకుం డేమైన ♦ నడుగుచో నిచ్చుట
 గాని లేదని చెప్పి ♦ గడుపఁ డురక
 యంబుజాసనముఖ్యు ♦ లనికి వచ్చినసైన
 వెన్నియ్యఁ డెప్పుడు ♦ వీరకకలిమి
 నాశ్రితుఁ డొకవేళ ♦ నపరాధుఁ డైనను
 జేపట్టుటయె కాని ♦ శిక్ష సేయఁ
 డతులగాంభీర్యధైర్యర ♦ త్నాకరుండు
 సత్యసంధుండు నీతివి ♦ స్తారుఁ డలఘుఁ
 డమరతేజుఁడు తామర ♦ సాస్తకులుఁడు
 రాజమాతుఁడె దశరథ ♦ రామవిభుఁడు.

54

సీ. కన్నతల్లియు నన్య ♦ కాంతాలలామయు
 నుల్లంబులోపల ♦ నొక్కయాస ;
 శరణాగతుం డైన ♦ శాత్రవుండును దోడ
 నుద్భవించినవాఁడు ♦ నొక్కపోలిక ;
 యన్యాయమున వచ్చు ♦ సమరాచలంబును
 జిడిపిరాయియు నొక్క ♦ వడువె చూడ ;
 నతిధికి నిడక తా ♦ ననుభవించిన భుక్తి
 కాలకూటము నొక్క ♦ కరణి యరయ

జనులమోదంబు ఖేదంబు ♦ తనది యట్ల
 చండదోర్దండపటుతరా ♦ ఖండభయద
 దనుజకులవార్ధిబాడబా ♦ నలుఁడు నగుచు
 జగతిఁ బెంపొందుశ్రీరామ ♦ చంద్రునకును.

55

క. ఆరఘురాముఁడు భద్ర
 శ్రీరమణికి హెచ్చు డైన ♦ సీతాసతితోఁ
 జేరినభోగేచ్ఛల నిం
 పారఁగ వర్తించుచుండు ♦ నాతనిభూమిన్.

56

సీ. తొలకరి నేఁటేట ♦ దున్ని విత్తవలదు
 రాలినధాన్యంబె ♦ చాలుఁ బండఁ ;

గుట్టులఁ బట్టఁగ ♦ నుట్టుఁద్రాళ్లు వలదు
 కుండ యొడ్డినఁ బాలు ♦ నిండఁ గుటియు ;
 గ్రహయోగమున విప్ర ♦ గణము వేడ వలదు
 వలె నన్న యప్పడే ♦ వాన గురియు ;
 జౌషధంబులు నేయ ♦ నలజ డేమివలదు
 వ్యాధు లాశింప వె ♦ వ్వరికి నైన

ధర్మ మెప్పుడు నాల్గుపా ♦ దముల మోచి
 నేల నెంతయుఁ బాయక ♦ నిండి యుండు
 జలజబాంధవవంశాబ్ధి ♦ చంద్రుఁ డైన
 రామభూపాలుఁ డేలెడి ♦ రాజ్యమందు.

57

క. గ్రహయోగము లపమృత్యువు
 గృహకలహము లవధి బాల ♦ మృతియును లేమిం
 దహతహాలు రామచంద్రుని
 మహిలోపల లేవు తలఁప ♦ మఱచిన నైనన్.

58

క. పామరులు మూర్ఖు లలసులు
 తామసు లజ్ఞానమతులు ♦ ధైర్యవిహీనుల్
 సోమరులు లేరు దశరథ
 రాముడు పాలించు నట్టి ♦ రాజ్యమునందున్.

59

వ. ఇట్లనేకధర్మనీతిప్రకారంబుల నారఘూద్వహుండు పరిపాలించుచుండి యొక్క
 నాడు భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నులును జతురంభోధిమధ్యంబునం గలసకలక్షోపాల
 నివహంబును, సుగ్రీవాంగదపనసనీలాంజనేయజాంబవదాది మహాకపిముఖ్యులును,
 బంధుజనామాత్యపురోహితప్రకరంబును, ఋగ్యజుస్సామాధర్వణవేదవేదాంతవైశే
 షికభాట్టప్రాభాకరన్యాయమీమాంసావ్యాకరణజ్ఞులును, భూతభవిష్యద్వర్తిమాన
 కాలప్రమాణవేదులును, భరతమతంగకాహళదంతిచతుర్విధసృత్యవిద్యాసమర్థులును,
 నాశుచిత్రమధురవాక్యకవితాస్రచండులును, సందంద డేందంబున కంఠవంబు
 సందడింప నందం బగుమందానిలంబుచే మ్రొందుచామరంబులం నొందుపఱుచు
 సుందరీజనసందోహంబును బరివేష్టించి యుండఁ బేరొలగంబునం గూర్చుండిన
 యవసరంబున.

60

చ. బకసుబలాత్రిసూనుభృగు ♦ తార్దవనాగద నేర్రసాదకా

శికఘటజాతగాలవవ ♦ సిష్ఠపరాశరవామదేవశౌ

నకకపిలాదిసన్మృనిగ ♦ ణంబులు సీత్రిగ నేగుదెంచి పా

వకనిభమూర్తి రాము జన ♦ వల్లభుఁ గాంచిరి సన్ముదంబునన్.

61

ఉ. కాంచిన నారఘూర్వహుఁడు ♦ గౌరవ మొప్పఁగ భక్తిఁ దచ్చుఁ బూ

జించి నమస్కరించుటయుఁ ♦ జిత్త మెల్లఁగఁ గ్రీతితోడ నీ

వించి యనేకభంగులను ♦ వేమరు సన్నుతిసేయ నంత స

క్తంచరవైరి వారిఁ గని ♦ కాతుక మొప్పఁగఁ బల్కె నెంతయున్.

62

చ. అలకువ లేనినిష్ఠలను ♦ యజ్ఞసుకర్మము లాచరించి వే

ల్పులకు సుఖంబులం దగిన ♦ పూజ లొనర్చి భవాంబురాశిలో

వెలువడ నీడ నేర్చి ఘన ♦ వేదపథంబున సంచరించఁగాఁ

గలుగునె వేడ్కతోడుతఁ ద్రి ♦ కాలము మీకు నిజాశ్రమంబులన్.

63

క. బృహదారకు లనవరతము

గర్జించున మఖశాలలందుఁ ♦ గడుపాఁగఁగాఁ

గొందురె భుక్తిని విస్మయము

లెందును కైకొనక తపము ♦ లీడేరుఁ గదా.

64

చ. అన విని కుంభజుండు మది ♦ హర్షసయోనిధి నోలొడి య

య్యనకులుఁ జూచి యిట్లనియె ♦ నేడ్గడ దైవము నీవు పోగఁగా

మనికెకి నేమి జెల్లి మిము ♦ మానసవీధిని నెట్టిజంతు పై

నను నిమిషంబు నిల్పినను ♦ నానుసుఖంబులు గాంచురాఘవా.

65

ఉ. భానుకులేశ దైత్యకుల ♦ భంజన మి మ్మైకజిహ్వావానికిన్

మానవమాత్ర మంచుఁ గలు ♦ మాణు నుతింపఁగ నెట్లు చెల్లు నా

జానకి యాదిలక్ష్మీ జల ♦ జాతదశాక్షుఁడ వీవు లీలతో

నీనిఖిలంబుఁ బోవ జని ♦ యించితి దేవ సురక్షణార్థమై.

66

వ. కావున మనుష్యావతారంబందు దుష్టనిగ్రహశీష్టసక్రిపాలనంబు నేయఁ గారణ

పురుషుండవై.

67

ఉ. శైశవవృత్తిఁ దాటకేని ♦ జట్టలుదీర్చి సక్రిజ్ఞ దక్కఁగాఁ

గౌళికమానియధ్వరముఁ ♦ గాచి సుబాహు నణచివైచి యా

కాశనదీప్రవాహధరుఁకార్తుక ముద్ధతిఁ ద్రుంచి సర్వభూ
మీశులు మెచ్చ సీతను గ్రహించవె భాగ్యవృత్తుఁ జ్ఞడంచవే.

68

గీ. తండియానతి నెంతయుఁ దలను మోచి
తపసివేషంబు ధరియించి ధరణినాథ
దుష్టదైత్యు విరాధుని దొడరి చంపి
సంయముల కీవె యభయహస్తంబుఁ బేర్చి.

69

ఉ. ఆర్పులు నింగిముట్ట నొక యప్పు డదల్చి జగంబు లన్నియు
న్నేర్పడ మ్రింగఁ జాలుకడి మెంతయుఁ గల్గి చరించునట్టియా
శూర్పనఖిన్ వడి న్నొడిసి చోద్యము మీఱఁగ ముక్కు బొత్తిగా
దర్పముతోడఁ గోసి బలు దానవకోటికి భీతిసేయవే.

70

క. ఖరదూషణాదిరాక్షస
వరులను దండించి కపటవర్తన మెడలన్
శరవహ్నిని మారీచుని
దరికొల్పె యెల్లనేల్పు తండము వొగడన్.

71

శా. శుంభద్గర్వభుజప్రతాపదనుజ స్తోమంబులన్ వేచి సం
రంభం బొప్పఁగఁ గ్రీడవోలె నడి సంఘామంబులం ద్రుంచునా
జంభారాతితనూజు వారిఁ గపిరాట్చక్రేశ్వరుం గూల్పవే
గంభీరార్ణవ రామభద్ర జగము ల్లంపింప నొక్కమ్మునన్.

72

క. కర మర్థితో విభీషణుఁ
డరలే కేతెంచి కనిన నభయం బీవే
శరణాగతరక్షామణి
బిరుదాంకుడ వనుచు మిమ్ముఁ బేర్కొను టొప్పన్.

73

శా. ఉద్యజ్ఞానినదంబు సర్వసమరోద్యోగంబు మీఱన్ ధను
ర్విద్యాప్రాధిమతోడ మించి పటుదోర్వీర్యంబు రెట్టింపఁగా
ఖద్యోతప్రతిభాణ మేసి జలధిం గర్వం బరంజేసి యు
ద్ధోద్యోగంబున లంకకున్ వనచరవ్రాహ్మణుతో నేగవే.

74

గీ. కమలజాండంబు లన్నియుఁ గనలి మ్రింగఁ
గలుగుశక్తిని నుగ్రుడై మెలఁగునట్టి

కుంభకర్ణాదిరాక్షస ♦ కోటిఁ గినిసి

మాటమాత్రాసఁ జంపనే ♦ మనుజనాథ.

75

శా. కేళీలవిహార మొప్పఁగను సుగ్రీవుండు దా మెచ్చఁగాఁ

గైలాసాచల ముచ్చ నెత్తి సురలం ♦ గారింది దుర్వాసుఁ డ్దే

చాలం గ్రోవ్వినరావణాసురుని ని ♦ శృంక న్నణంగించి సు

శ్రీల న్నుండఁగ నీకై కాక కలదే ♦ చింతింప నెవ్వొకన్.

76

వ. అని యనేకప్రకారంబుల శౌశ్యంబు చేసిననమ్మనిపుంగవుఁ గనుకాకటామృత

ధారాప్రవాహంబునం దేల్చి హనుమంతుం జూసి భూపాలుం డిట్లనియె.

77

క. మునినాథ వినుము చెప్పెద

హనుమంతు సహాయ మొప్ప ♦ నసురుల నెల్లన్

దునుమాడి సీతఁ గ్రవ్వుఁ

గొనివచ్చితి నన్ను నేల ♦ కొనియాడంగన్.

78

క. పరికింప మారుతాత్మజు

చరితము లిట్టిట్టి వసుచు ♦ సన్నతి సేయన్

గరుడోరగామరాసుర

వరులకు బ్రహ్మాదులకును ♦ వశ మే తలఁపన్.

79

క. కావున మునివర నూకును

నీవాయుసుతుండు చేయు ♦ హితకృత్యంబున్

భావింపఁ గొఱఁత వెట్టక

యావొప్పఁగఁజెప్పఁగొంత ♦ యెఱిఁగింతుఁదగన్.

80

సీ. సీతఁ గోల్పడి మేము ♦ భూతలం బెల్లను

వెదకుచుఁ గిషిగ్రంథఁ ♦ గదిసి యుండ

మమ్ము నత్తఱిఁ గాంచి ♦ మధురవాక్యంబులఁ

బ్రియము వుట్టంగ సంప్రీతిఁ బలికె

కమలాప్త నూనుండు ♦ కపి సమూహంబుతో

సమ్మతి గొలువంగ ♦ సంధిఁ జేసి

యతిభక్తి నాచేతి ♦ యంగుళీయక మంది

యవలీలతోడుత ♦ నబ్ధి దాఁటి

రక్క-సులచేతి బాధలఁ ♦ జిక్కు-వడక
జనకనందన కే మున్న ♦ చంద మెల్లఁ
దెలియ వినిపించి యత్తన్వి ♦ వలనివార్తఁ
దెచ్చ నీతఁడు మాకును ♦ మెచ్చులొదవ.

81

2. తరులు శైలంబు లీతఁడు దేకయున్నను
బాధోధి తాఁ గట్టువడునె తొలుత
నేగసి కోటలమీఁది ♦ కితఁడు పార్శ్వకక యున్న
లగ్నపట్టఁగఁ జేరులగు గలదె
దనుజసంఘ మితఁడు ♦ దర్ప మడఁప కున్న
వడి గెల్వవచ్చునే ♦ నాండ్రఁ బోరి
యేపుమై సంజీవి ♦ నితఁడు దేకున్నను
సౌమిత్రి బ్రదుకునే ♦ సమరభూమి
నోడయును బోలెనితఁ డొడఁగూడ కున్న
రావణాంబుధి దాఁటంగ ♦ నావశంబె
యనుచు హనుమంతు నెంతయు ♦ నభినుతింప
శయ్యగఁజ్ఞుండు విని యపు ♦ డతనిఁ బలికె.

82

3. శ్రీరామచంద్ర సకల
క్షౌరమణనతాంఘ్రిపద్మ ♦ సంతతధర్తా
చారుం డగునీమారుతి
కారయ మీ రానతిచ్చి ♦ నంతయు నొప్పవ్.

83

4. పుడమిదొర తపసు లై మీ
రడవికేఁ జని యిపుడు పురికి ♦ నరుదెంచితి రీ
నడుమఁ గలవార్త లన్నియు
నెడకుక మాయోగదృష్టి ♦ నెఱుఁగుదు మరయన్.

84

5. హనుమంతుఁ డనఘ! తాఁ జే
సినకార్యము మీకు నెఱుఁగఁ ♦ జెప్పఁడు మీరున్
గని విని యెఱుఁగర యొక్కటి
వినుపించెద దాని వినుఁడు ♦ విస్మయ మొదవన్.

85

ఉ. అంబుధిఁ గట్టి లంకఁ గడు ♦ నాగ్రహ మొప్పగఁ జాట్టుముట్టి ని
వ్యాంకవహ్ని చేర నను ♦ రావళి నెల్లను మండఁ బెట్టి ఘో
రంబుగఁ గుంభకర్ణునిఁ ♦ రంబు దురంబున జొత్తునెట్టి నై
రంబున గిట్టి సర్వసుర ♦ రాజి నుతింపఁగ మీర లుండఁగన్.

86

ఉ. భూవరచంద్ర యత్తఱిని ♦ బోరఁగ నోపక నెచ్చనాన్పుచున్
రావణుఁ డొంటిజిక్కి మఱి ♦ రాత్రి రసాతలంక యేలుమై
రావణు సుంస్కరించుటయు ♦ గ్రుక్కన వాఁడును ధీరచిత్తుఁ డై
రావణు వచ్చి కాంచె నను ♦ రాగ మెలర్పఁగ నప్పు డెంతయున్.

87

వ. ఇట్లు పొడఁగాంచుటయు బహుప్రకారంబుల నాచరించి గిహ్యుల న్నా భగణంబులు
గట్టనిచ్చి యర్హసీతంబునం గూర్చుండ నియమించిన నతం డతిమతూహలంబునం
బొంగి రావణున కిట్లనియె.

88

క. ఏమిటికి రాత్రి నన్నును
నీమదిఁ దలఁచుటకు నిపుడు ♦ నినుఁ గాచుట కే
ప్రేమమున నరుగు నెంచిత
నేమివిచారంబు చెప్ప ♦ వే యని పలుకన్.

89

మత్తకోకిల. నీవు నాకును గల్గి యుండఁగ ♦ నిష్ఠరాస్రప్రచయంబుచే
దేవతావళి నెల్ల దోలితి ♦ దీను లై చెడి పాఱుమై
రావణాసుర యిప్పు డొక్కదు ♦ రంబు గల్గెను దాని నే
తోవఁబెట్టెదొ కాక పొమ్మని ♦ త్రోచిపుచ్చెదొ చెప్పినన్.

90

మత్తకోకిల. పాపదూరము గానిమంత్రము ♦ భక్తి చాలనిమైత్రియున్
గోపవర్ణము గానిదానముఁ ♦ గూర్మి గల్గనికాంతయున్
ఆప దైనను రానిచుట్టము ♦ నాజ్ఞ మీఱినపుత్తుఁడున్
దాపు లేనిరణంబు నేటికి ♦ దానవోత్తమ చూడఁగాన్.

91

మత్తకోకిల. కావఁ బ్రోవఁగఁ జాలుసత్వము ♦ గల్గి యాత్మజనంబులన్
ప్రోవనాడినవాఁడు క్రమ్మఱు ♦ బుణ్యలాఙ్కవిహీనుఁ డై
పోవునంచును బ్రహ్మ చెప్పఁడె ♦ పూర్వకాలమునందునన్
గావునన్ నిను వేడుకార్యముఁ ♦ గాకు నేయక చేయుమి.

92

క. వినిపించెద నాకార్యము

దనుజేశ్వర చేయవలయుఁ ♦ దద్దయు ననినన్

వినయమున నతనితోడుత

ననియెను మైరావణుండు ♦ హర్షం బొదవన్.

93

ఉ. ఆలములోన వజ్ర నులు ♦ మాడి, ధనంబు నేపుమాపి యా
కాలుని గొట్టి కోణపతి ♦ గర్వ మడంచి పయోధినాథునిం
దూలగఁ దోలి మారుతము ♦ త్రు శ్లఱగించి కుబేరు మిక్కిలిన్
నేలను గూల్చి శూలధరు ♦ నీటుగఁ జేసితి వచ్చుతంబుగన్.

94

ఉ. తోలితి వెల్లదేవతల ♦ దూరగఁ బాఱగ విక్రమంబుగన్
వ్రాలితి వజ్రనూనుహరి ♦ వాసుకీకంకణులట్లు పేర్మితో
నేలితి వెల్లలోకములు ♦ నెవ్వరు మార్కొనకుండ ధీగతన్
జాలితి వెంతయున్ దనుజ ♦ సంఘముఁ బోవఁగ రావణేశ్వరా.

95

చ. కటకట! యిట్టి నీకు నొక ♦ కార్యము వుట్టఁగ రావణేశ! ధూ
ర్జటి యెదిరించెనో కమల ♦ సంభవుఁ డలైనొ విష్ణుదేవుఁ డు
తగటపటుకోప మెత్తి వడిఁ ♦ గ్రాలుచు వచ్చెనొ కాక యిప్పు డే
మిటికిని నిన్నుఁ బోరుటకు ♦ మిన్నక యెవ్వఁడు గొప్పవై జెప్పవే.

96

క. చెప్పిన నామాయలచేఁ

గప్పును బ్రహ్మాండ మంధ ♦ కారము దోపన్

దప్పించి యెందుఁ బోయిన

నొప్పింతును బరగ నీకు ♦ నుల్లం బలరన్.

97

క. నావుడు నామాటలకును

భావంబున మెచ్చి పొంగి ♦ ప్రస్ఫుటముగ మై

రావణుతోడుత నప్పుడు

రావణుఁ డిట్లనియె రామ! ♦ రవికులతీలకా!

98

సీ. దశరథుపంపులఁ ♦ దపసివేషంబులు

ధరియించి జనకనం ♦ దనయుఁ దాను

సౌమిత్రి గొలువఁగఁ ♦ జను దెంచి రిఘురాముఁ

డడవులలో నున్న ♦ యచనఁమున

మనశూర్పణఖ వోయి ♦ తనుఁ గోరుటయు దాని

నాసికావిచ్ఛేద ♦ నయి సేయ

నందుకై ఖరదూషణాదులు మడసిన

నలగి మాయలు పన్ని ♦ యతనిగేవి

లంక కేఁ దెచ్చి మిగుల నిశ్శంక నుండఁ

బలవరించుచు జగమెల్లఁ ♦ గలయ వెదకి

యంత నేఁ దెచ్చు టంతయు ♦ నతఁ డెఱింగి

యాగ్రహంబునఁ గిష్కింధ ♦ కరిగి యపుడు.

99

శా. దేవేంద్రదాత్మజు వారిఁ జంపి కపిరాధ్యేశంబు పాలింప సు

గ్రీవుం బట్టముఁ బ్రీతిఁ గట్టి సారిదిం ♦ గీశాఘముత్ గొల్వఁ బా

రావారం బవలీల దాఁటి కడు దుర్వారంబునన్ లంక వా

పోవం గోటలు లగ్గపట్టి మఱియున్ ♦ భూరిప్రతాపంబునన్.

100

సీ. అహితజయోపాయు ♦ నతికాయు విస్ఫుట

సాంద్రమదోన్మత్తు ♦ నింద్రజిత్తు

సంగ్రామకేళీవి ♦ చక్షు విరూపాక్షు

ఘోరసత్వసుపర్ణు ♦ గుంభకర్ణు

నఖిలజీవాంతకుం ♦ డైనదేవాంతకు

ఘనపరాక్రమధాము ♦ ఖడ్గరోము

చిరబాహుబలగర్వ ♦ జిహ్వ విద్యుజ్జిహ్వ

రమణీయవిఖ్యాతు ♦ రశ్మికేతు.

మహితవిక్రమసస్త్రఘ్న ♦ మకరదంష్ట్ర

నగ్నికేతు మహాపార్శ్వ ♦ నగ్నిపర్ణ

వజ్రకవచుఁ బ్రహస్తుని ♦ వజ్రదంష్ట్ర

నీలుఁ జేసెను బాణాగ్ని ♦ నిండ నెఱిపి.

101

క. మఱియును బవరములందును

గఱ కెక్కినయట్టిదైత్య ♦ గణముల నెల్లన్

బఱపుటయు నొంటిబడి యీ

తఱి నాకును నిన్నుఁ బ్రీతిఁ ♦ దలఁపఁగవలసిన్.

102

క. భీమప్రతాప నిన్నును

నామదిఁ దలఁచుటకు నిపుడు ♦ నావగ దీక్షిన్

రాముని నాతనితమ్ముని

నీమాయలు వన్ని చంపు ♦ నిశ్చరవృత్తిన్.

103

వ. అని యిట్లు చెప్పి విభీషణుండు మిమ్ముం గలసినతెఱంగును జెప్పిన విని మనంబున
నొండొక సేపు చింతించి మైరావణుండు రావణున కిట్లనియె.

104

క. మానుగను మాతృగర్భ

స్థానమునం దజుఁడు వ్రాయు ♦ చందము దక్కన్

దా నింతవఁడ ననుకొన

గా నెటువలె వచ్చు నెట్టి ♦ ఘనులకు నైనన్.

105

క. ఇనకులుల దాశరథులను

మనుజులు గాఁ దలఁచి యల్ప ♦ మతి వై చని సీ

తను నేలదెచ్చి తక్కట!

దనుజేశ్వర! కార్యమెల్లఁ ♦ దప్పెం గదనే.

106

చ. సరులకు నవ్వుపట్టు తన ♦ బంధుజనంబుల కెల్ల నింద య

స్థిరముల కాలయంబు కడు ♦ సిగ్గులచేటున కాస్పదంబు న

త్పరమముతోఁగ గాక కడు ♦ భాసురకీర్తికి మూలహాని యె

వ్వరికిఁ బరాంగనం గలియ ♦ వర్తనయే బల మెంత గల్గినన్.

107

పీ. కరుణాకటాక్ష మే ♦ ఘనునికన్నుల నుండు

దాక్షిణ్య మేపుణ్యఁ ♦ దగిలి యుండు

సత్య మేసగ్రభువాత్మ ♦ నిత్య మై యుండును

శాంత మేధన్యుని ♦ చెంత నుండు

నమృతవాక్యంబు లే ♦ యధిపుజిహ్వాను నుండు

నుసకార మేధన్యు ♦ నూహ నుండు

దాన మేబలియుహా ♦ స్తమునఁ బాయక యుండు

మాన మేయసఘనె ♦ మృది వసించు

నతని జయలక్ష్మి చేకొను ♦ నలఘుమహిమ

సకలలోకంబు లెల్లను ♦ సన్నతంప

నాయురారోగ్యసంప ♦ తగరాభివృద్ధి

మీఱి యుండుట యద్భుతం ♦ బే తెలంప.

108

క. ఈవిధిఁ జరించుపుణ్యఁగు

గావున జయలక్ష్మి నతఁడు ♦ గైకొనఁగా నీ

కీవిధమున వ్యధనుండం

గావలసెం గాదె కూర ♦ కర్మముకలనన్.

109

క. సురలం ప్రోవఁగ దానవ

వరులం దనదివ్యబాణ ♦ వహ్నిని గాల్చు

బరమాత్తుఁ డైనవిష్ణుఁడు

నరుఁ డై జనియించె రామ ♦ నామం బలనన్.

110

ఉ. రాక్షసలోకనాథ! రఘు ♦ రాముని నాజి నెదిర్చి గెల్వ న్న

లాక్షుని నమ్మరాదు విను ♦ మాగ్రిహ మొప్పును సీత ముందుగా

నక్షయదివ్యరత్నకన ♦ కాంబరరాజిని గానగఁ గొందు నీ

వీక్షణమందు నేగి కను ♦ మెంతయు నాతనిపాదపద్మమున్.

111

క. శరణంబు వేడితేనియుఁ

గరుణారస మొప్పు నిన్నుఁ ♦ గాదును జంపం

బరికింపఁడు రఘురాముని

సరి గలరే లోకములను ♦ జర్చింపంగన్.

112

వ. అని యుపదేశించిన నతండు తొలుత మనంబునం దెనఁగొని యున్నతోపంబు

ముప్పిరిగొనఁ బదిముఖంబులం గలకన్నుల నెఱుమంట లుప్పతిల్ల వీక్షించి బుట్టనియె.

ఉ. ఇత్తునె సీత భీతి నిటు ♦ లేటికిఁ బలెగఁదు పందనై వడి

న్నిత్తటి రామలక్ష్మణుల ♦ యే పణఁగించి కృతాంతుఁ జేగఁగా

మొత్తి రణంబులోపలను ♦ మొగ్గినదైత్యులనెల్లఁ గొందు నే

వత్తునొ కాక నాచునము ♦ వాంఛితముల్ సమకూరఁ గూరెన్.

114

క. ఇచ్చట నినుఁ దలఁచినపని

మెచ్చఁగఁ జేసితివి చాలు ♦ మెల్లన నిఁక నీ

వచ్చినతోవనె క్రమ్మఱ

విచ్చేయుము వలవ దిచట ♦ నెఱచెద వనినన్.

115

ఉ. రావణ చిత్తగింపుము దు ♦ రంబునఁ గన్గొన నాకు భీత నే

లావుఁజలంబుపేర్మిసక ♦ లంబు నెఱుంగనె బుద్ధిఁ గాఁతు నా

భావములోనఁ దోఁచుటకుఁ ♦ బల్కితి నంతయె కాక పోయి యో
ధావళి మెచ్చ నీరిపుల ♦ నందఱఁ జంపెనఁ గోప మేటికిన్.

116

క. కావున నామాయలచే

భూవరులం గొందు నాదు ♦ పురి కేగి మహా
దేవికిని భద్రకాళికి
రావణ బలియిత్తు నీకుఁ ♦ బ్రమదం బెసఁగన్.

117

క. ననుఁ బంపు మీక్షణంబునఁ

జని కార్యముఁ జక్కఁజెట్టి ♦ చతురత మఱి నే
నినుఁ గాన వత్తు ననవుఁడు
దనుజేశ్వరుఁ డతనిఁ బంపెఁ ♦ దగఁ బ్రియ మెసఁగన్.

118

వ. అని రావణువలనియవ్వార్త యంతయు నెఱింగి వేగులవారు మీరు రణశ్రమంబున
నిద్రాసక్తు లైయున్న సమయంబున విభీషణుపాలికిం బోయి రావణమైరావణుల
మాటలు సకలంబునుం జెప్పిన విని మనంబులోపల భీతిల్లి యతండు సుగ్రీవాంగద
పనసవలనీలాంజనేయజాంబవదాదులతో నిట్లనియె.

119

క. నృపతులు నిద్రాం జెందిరి

కపటము పుట్టె నని తెలుసఁ ♦ గా రా దెందుం
గపులాగ! మనకు నిస్సడు
విపరీతపువార్త వచ్చె ♦ వింటిరె దానిన్.

120

క. సుతబంధుమిత్రకోట్లును

జతురంగబలంబు దనుజ ♦ సంఘము నట్టుల్
హతమైనను దా నొక్కఁడు
గతి చెడియును రావణుండు ♦ గర్వము పేర్కిన్.

121

క. పాతాళలంక యేలెడు

నాతని మైరావణాఖ్యు ♦ నాత్మక దలంపన్
చీ్రితిని జయ్యన నతఁడెను
నేతెంచి దశామ్యు గాంచె ♦ నెంతయుఁ గడఁకన్.

122

ఉ. కాంచిన రావణుండు తన ♦ కార్యముభావము గానఁ జెప్పి పొ
ద్దించి దినేశవంశజులఁ ♦ గృత్రిమలీలలఁ జంపు మందుఁ బు

తైంచిన పచ్చిపాకలు ప్ర ♦ తిష్ఠి చలఁగను నిగా నొలకు భా
వింఛఁగ రాదు వాని నొక ♦ నేషము హచ్చి నేమి నేఁముగన్.

123

క. మనలోన మనకుఁ గలహము

పెనుపంగా నేర్చు మిత్ర ♦ భేదము వుట్టన్

ఎనమండ్రలోనఁ బదుగుగ

గనుమాయల మొఱఁగి తివియఁ ♦ గా నేర్చుఁ దగన్.

124

ఉ. చెప్పఁగరానిమాయల వి ♦ చిత్రపుకూపులు హచ్చి యొక హఁ
డెప్పుడు వచ్చునో యిటకు ♦ నేనుణి యుండినఁ గాన్య మునఁముల
దప్పెనుఁ గాన రాసువులఁ ♦ దద్దయుఁ గామవిధము గొప్పునన్
జొప్పడఁ జెప్పఁదా తెలియ ♦ సూర్యనర్తనులూ! నావుకున్.

125

మ. దిననాథాత్మజుఁ గాంజనేయుని లస ♦ త్ప్రీతిఁ కగల జూచి ను
న్నను సౌమిత్రీకి మాకుఁ బ్రాణము లొగి ♦ న్నాల్కొగ్గి నీ కీ చి నీ
వనఘా! నేఁమను నీవు కాక కలఁడే ♦ యంభోజమిత్రాంబా
వనులం బుణ్యుల రామలక్ష్మణులఁ గా ♦ న న్నొక్కఁ డెల నెప్పొందన్.

126

మ. పరమార్థంబుగ నీవిభీషణుఁడు దాఁ ♦ బలెగ్గన్ మనం బిది సో
మరిచందంబున నుండు టొప్పుకు వెస ♦ న్నా గూసురాధీశుచే
ధరణీశుల్ మృతిఁ బొందకుండఁగ జయో ♦ త్సహంబునం గాలి గూ
చిరకీర్తు ల్విలసిల్లవే యనుటయున్ ♦ శీఘ్రంబునన్ ధీరుఁడై.

127

శా. నక్షత్రగ్రహపక్తులొ విపదవి ♦ న్యస్తంబులై యొప్పుఁగా
నక్షీణస్ఫుటపత్తుఁ డై పెరిగి బ్ర ♦ హ్మాంధారభుగ్ మీఱునున్
రక్షోనాయకు మిమ్ము లక్షుణుఁ గపిం ♦ ద్రిత్రేణాలన్ లోను గా
దక్షుండై ఘనవాలవప్రము జగ ♦ త్స్రీణాత్మజుం డిచ్చినన్.

128

క. కరువలితనయుని బాదప

చరులెల్లను బొగడి రాత్మ ♦ సంతోషమునన్

సుర లపుఁడు పుష్పవర్షముఁ

గురియించిరి దివిని నుండి ♦ గొప్పునఁ బరవన్.

129

1. వరుసతోడుత నవ్వాల ♦ వప్రమునకుఁ

బ్రహ్మరివర్తించి రయ్యెడ ♦ భయములేక

యగ్ర-సూనుండు నారావ ♦ జానుజుండు
సప్తదంబున నొక్కొక్క ♦ జామునందు.

130

క. “ చాలబలజాలబలయో
పాలంబులచార” యనుచు ♦ బదిలముతోడన్
మేలుకొనంగాఁ బిలచుచు
గాలాచక తిరుగుచుండెడి ♦ ఘనసత్త్వమునన్.

131

వ. అక్కడ మైరావణుండు.

132

క. అంతటఁ దనపురికిని జని
యంతఃపురమందు నొక్క ♦ యనువగుచో నే
కాంతమున నుండి తనకుల
కాంతను మాతంగిఁ బిలువఁ ♦ గాఁ బంపుటయున్.

133

ఉ. అన్నవకాసుకీఁగ యసి ♦ యాడఁగఁ బయ్యెద సిక్క-టిల్లుచున్
జన్నులు తొంగలింప మరు ♦ సానను నిద్దినరూపులో యనన్
గన్నులు బిత్తరింపఁ గను ♦ గం దొకయిందుక లేక తిన్ననై
పున్నపుఁజందునొప్పిదముఁ ♦ బోలెడుమోమున నవ్వుదేరఁగన్.

134

ఉ. మారునిమోహనంబునకు ♦ మాడ్గిని బ్రాణము లైదు నున్నబం
గారపుబొమ్మకీతిఁ దొలు ♦ కారుమెఱుంగులప్రోక భంగి శృం
గారసంబునం దొలచి ♦ కట్టినపువ్వులయెత్తుభాతి న
న్నీరజగంధి వచ్చి తగ ♦ నిల్చెను బీతిని భర్తముందటన్.

135

1. అతివ యిట్లు నిలిచి ♦ యల్లన మోమెత్తి
మగనిదిక్కుఁ జూచి ♦ మనములోన
వగచి మిగుల దీన ♦ వదన యైపలెగ్గెను
వడఁకుకొనుచు నోరు ♦ వడియు లేక.

136

ఉ. కన్నుల వాడుదోఁచినది ♦ కాంతిఁ దొఱంగిన దానసంబు మే
నున్నతి చాలఁ దక్కినది ♦ యొప్పుక యున్నది గర్వరేఖ పై
కొన్నది మేన లక్ష్మీ మదిఁ ♦ గుండుచున్నది నీకు నేల నా
కన్నియుఁ జెప్పవే తెలియ ♦ నాల్క గలంగెడు జీవితేశ్వరా!

137

క. అన విని మారంగిని గనుఁ

గొని మైరావణుఁడు వలగఁ ◆ గోమలి నీకున్

మనమున బెగడఁగ నేటికి

విను మొకకార్యంబు తెఱఁగు ◆ వినుసింతుఁ దగన్.

138

ఉ. రాముని మోసపుచ్చి యభి ◆ రామను సీతను గొంచు వచ్చి న్న

కో మదిఁగుండ మరగఁటులు ◆ గొల్వ నతండును లఁకఁ జొచ్చి సు

గ్రామములోన దానవని ◆ కాయము నెల్లను వీటిఁ బుచ్చి న్న

దీమసమెల్లఁ దక్కి తన ◆ డెందములోపల నుబ్బుల్నిదమన్.

139

క. నను నిపుడు రావణాసురుఁ

డనురక్తిం దలఁప నచటి ◆ కరిగితి సరుగన్

ననుఁ బెద్దఁజేసి యాతఁడు

తనకార్యము నెప్పి నాకుఁ ◆ దగులము నేసికొ.

140

క. కావునను మొఱఁగి దశరథ

భూవరతనయులను నాదు ◆ పూనిక దక్కన్

ఈవేళఁ దెచ్చి కాలిక

కే (వొ)ప్పన చేతుఁ దలఁక ◆ కిమ్ముల దరుణీ.

141

చ. అన విని కీలుబొమ్మగతి ◆ నంబుజలోచన బిట్టు గూని మే

దిని బడి మూర్ఛ నొంది తను ◆ దెల్పఁగ మెల్లన నేద నేటి య

ద్దనుజవరేణ్యుఁ జూచి మది ◆ తల్లడ మందు దు గద్దనస్వరం

బునఁ గనువిచ్చి పలెగఁ దన ◆ బుద్ధిని దోచిన కార్యపద్ధతున్.

142

చ. కటకట! యేటి కయ్య యప ◆ కాగము వుట్టై గదయ్య పాణిసూ

కట మగుపూనిగికిం దగవు ◆ గాదన కిట్లు సహింతు గయ్య నీ

పటుతరబుద్ధి యేల భువి ◆ పాలుగఁ జేసితి వయ్య నేను నా

కిటువలెఁ జేటువార్త విన ◆ నేటికఁ జెప్పితి వయ్య న్నభా!

143

చ. చదువులు గొంచు సోమకుఁడు ◆ సాగర ముద్ధతిఁ బాటి చొచ్చి-కొ

వదలక మీన మై కినిసి ◆ వారిధిలోపల వాని జంసి య

చ్చదువులు గ్రమ్మఱకొ గమల ◆ జాతుని కెచ్చినయాదిదేవునికొ

సదమలమూర్తి దైత్యకుల ◆ సంహరు రాముఁడుగా నెఱుఁగుమీ.

144

చ. బలిమిని దేవదానవులు ♦ పాలసముద్రముఁ ద్రచ్చుచోట న
గ్గలికకు మందరాచలము ♦ గ్రకుగ్గనఁ గ్రుంగిన కూర్మరూప మై
యలవడ నుబ్బి నెత్తినక్య♦సాంబుధ నవ్యయు నాదివిష్ణునిన్
జలజదళాక్షు నచ్యుతుని ♦ శౌరిని రాముఁడు గా నెఱుంగుమీ. 145

చ. అనుపమలీల భూమిఁ గన♦కాక్షుఁడు గొంచు రసాతలంబుఁ జొ
చ్చినను వరాహరూపమున ♦ శీఘ్రుల వానిని దుగ్రించి దేవతల్
దనుఁ గొనియాడఁ దొంటిగతి ♦ ధారిణి నిల్వినయట్టిదేవునిన్
సనక సనంద నాదిమునిసన్నతు ♦ రాముఁడు గా నెఱుంగుమీ. 146

చ. సకలము విష్ణుదేవుఁ డని ♦ సన్నతి సేసెద వంచునాహిగ
ణ్యకశిపుఁ డాత్మజుం గినిసి ♦ సంతటిలో నరసింహరూప మై
ప్రకటవిచిత్రహారసఖి ♦ సత్తిగ్గని వానిని జీఱినట్టి పా
వకశతకోటితుల్య బుధ ♦ శత్రులు రాముఁడు గా నెఱుంగుమీ. 147

చ. త్రిదశులఁ బాఱఁదోలి బలి ♦ తేజముతో గివి నేలుచుండ న
య్యదనున గుఱ్ఱరూపమున ♦ నాతనిఁ గాంచి రసాతలంబునన్
ముదమున నుండఁ జేసి తన ♦ మూర్తి జగంబులఁ వికగ్గట్టిల్ల స
మృదమున నుండుదేవు నల ♦ నూధవు రాముఁడు గా నెఱుంగుమీ. 148

చ. మునికి జనించి రాముఁ డన ♦ యూర్తి వెలుంగఁగఁ గార్తవీర్యునిం
దునిమి ధరిత్రి విప్రులకుఁ ♦ దోగపుభక్తిని ధారవోసి య
త్యనుపమధీరుఁ డైనపరు ♦ నాగమసన్నతిపాదపద్మనిన్
ఘనకరుణాకటాక్షుఁ గిజగత్ప్రతి రాముఁడు గా నెఱుంగుమీ. 149

వ. వెండియు నొక్కగహస్యంబు పెద్దలు చెప్పినవిధంబునఁ జెప్పెన నాకర్మింపుము.

చ. పలుమఱు రావణాసురుని ♦ బాధల కోర్వొక్క యెల్లదేవతల్
దలఁచుచు దుఃఖివాఙ్ధి నహి ♦ తల్పముపై శయనించుదేవునిన్
జెలువుగఁ గాంచి విన్నపము ♦ చేసిన నాతఁడు వాని బంపఁగా
జలజహితౌన్వయంబునను ♦ శంభవ మయ్యెను రామవ్రం డనన్. 151

క. సురలెల్ల నపుడు పాదప
చరులై జనియించి గడ్డక ♦ సర్వములలన్
దురమునను వాని గెల్వఁగఁ
దరమే విహగ్గుండును ♦ బలపాయఁగన్. 152

క. కారణపురుషుఁడు లోకా

ధారుఁడు కరుణాకరుండు ♦ దనుజాంతకుఁ గా
శ్రీరాముఁడు నీ కౌతని

మైరావణ! చెనకితేని ♦ మనరా దెందున్.

153

క. వడి మ్రోను విటీచి మీఁదికే

బడఁదివుచుకొనంగఁ దలఁచు ♦ పాలసుభంగిన్
కడుఁ బోరి రాముబారికే

దొడిబడఁ జూచెద వి దేల ♦ దుర్మతి వుట్టెన్.

154

క. జననాధునకును నీకును

మనమునఁ దలపోయ హస్తి ♦ మశకాంతరముల్
విను మెఱుంగ కేల పోయెద

వనినన్ విని యతఁడు వలికె ♦ నంగనతోడన్.

155

గీ. ఏల చెప్పెదు నీ వింత ♦ జాలిపడుచు

నేను విన్నాఁడ మదినిండ ♦ నీకుమున్న
యాదివిష్ణుండు రఘురాముఁ ♦ డౌట సురలు
మర్కటోత్తము లగుటయు ♦ మధురవాణి.

156

చ. దనుజవరేణ్యుఁ డిష్టుఁ డని ♦ తద్దయు న న్నొగి గాగవించినన్

వనరుహమిత్రవంశజుల ♦ వావిరిఁ జంపెద నంచు శూనతన్

బనివడి వచ్చి యింక మగ ♦ పాడి దలంకఁగ నీతిశాస్త్రముల్

వినినను నవ్వరే యకట! ♦ వీరజనంబులు నన్ను మేదినిన్.

157

క. ఈకాయము నిజ మని యొరు

దూఁకొని విడనాడి కాంచు ♦ దుర్గతి మేలొ

కాకుత్స్థచేతఁ దెగినను

వైకుంఠపదంబు మేలొ ♦ వారిజనేత్రా!

158

క. కావున నాదుప్రతిజ్ఞయు

రావణునిచలంబుఁ దక్క ♦ రయమునఁ జని నే

నావసుధేశుని దెచ్చెద

నీ వేగుము లోని కనిన ♦ నెఱి దూలంగన్.

159

గీ. కమ్మకస్తురి చెక్కులఁ ♦ గరఁగి జాఱఁ
జన్నగవమీఁదిపయ్యెద ♦ చంగలింప
నడుగుదమ్ములు మిక్కిలి ♦ తడబడంగ
నరిగె లోనింటి కడలుచు ♦ నలరుబోడి.

160

వ. అని చెప్పఁ దరువాతివృత్తాంతం బెట్లని యడిగిన.

161

చ. యవనకళింగవంగమగ ♦ ధాంధ్రపులిందదశార్ణకోసల
ద్రవిడవిదేహకుంతలవి ♦ ధర్భయుగంధరభోజమేదిని
ధవవరమంత్రీవర్గనిర ♦ తస్తుతచారుకవిత్వకారస
త్ప్రవిమలవాగ్విలాసఘన ♦ బంధుగకాండవవంశవర్ధనా.

162

క. రామాంబికామనోహర
రామాజననికగనూత్న ♦ గతిరాజ లస
ద్రామానుజమతసువ్రత
రామానుజకీర్తిహర ♦ రసికవదాన్యా.

163

మాలిని. సుకవిజనమహీజా ♦ శుద్ధసతాగ్రంతిరాజా
పక్రటమతిఘణీద్రాగి ♦ భవ్యభోగామరేంద్రాగి
సకలగుణసముద్రాగి ♦ సంతతైశ్వర్యభద్రా
వికచకమలనేత్రా ♦ విశ్వషడ్భావంతముత్రా.

164

గద్యము. — ఇది శ్రీభీమేశ్వరచరణసాద కవితాధురీణ సకలశాస్త్ర
ప్రవీణ సుకవిజనమిత్ర స్వయామాత్యపుత్త్ర
మాడయనామధేయప్రణీతం బైనమైరావ
ణచరిత్రమునందుఁ ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీగీర్వాణము.

మైరావణచరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీపతిసంభృతవరకరు

ణాపూరవిశేషలబ్ధి ♦ నవగుణమూర్తి

రూపవతీజననవసుమ

చాపా లేజైర్లయప్ప ♦ సచివునిగోపా.

1

వ. అక్కలశోద్భవుండు రామభద్రున కిట్లనియె నాసమయమున మైరావణుండు దృశ్యాంజనాకర్షణంబులును, వాదవశ్యవయస్త్వంభనంబులును, భృగుమతి భేతాశమతంబులును, నింద్రజాల మహేంద్రజాలంబులును, బగకాయప్రవేశ కామరూపగమనంబులు నాదిగాఁగల వివిధవిద్యలు దనకు సాధనంబులుగా నలవడించుకొని బహుదివ్యశస్త్రంబులు ధరియించుకొని తనప్రధానులయందుఁ గపటమాయోపాయంబులం బ్రచిండు లైననూచీముఖ ఘటకుల రావించి యివ్వవలం జెఱిగించి వారును దానుం గూడుకొని చనునట్టియెడ.

2

క. సురగాలి యెదురు వీఁచెను

వట దొక్కటఁ గూఁక వెట్టె ♦ వసుమతి వణకెన్

ఉరగంబులు పొడచూపెను

హరిణసమూహంబు త్రోవ ♦ కడ్డము దాఁచెన్.

3

గీ. ఎడమనుండి పాల ♦ కుడికి నేతెంచెను

బసిడికంటి వీఁచె ♦ బయలు రొప్పె

వితిగి పడియెఁ దరువు ♦ దొరలుచు ధరమీద

గుండె లవియ మింటఁ ♦ గొఱుడు దోఁచె.

4

క. మఱియును దుశ్శకునంబులు

తఱచుగఁ బొడచూప, వానిఁ ♦ దలఁపకయే క్ర

చ్చఱ హనుమంతుఁడు వెట్టిన

గుఱి గడచినతోఁకకోట ♦ కును డగ్గరగన్.

5

చ. కలరవగృధ్రఘాతశుక ♦ కాకపికాదివిహంగభీమసం

కులముల నొప్పుచున్న యొక ♦ కుంజగుహాంతమునందు ధీరతన్

నిలిచి నిశాచరేంద్రుఁ డతి ♦ నిర్దయుఁ డప్పుడు కృత్రిమంబు లి

మ్ములఁ దలపోయుచున్ ఘటకు ♦ మోముఁ గనుంగొని పల్కె నెంతయున్.

6

చ. తరుచరు లేమి చేసెదరొ ♦ తామరసాప్తకులాబ్ధిచంద్రుఁ లే

సరవిని నున్నవారొ దను ♦ జప్రభుతమ్ముఁడు నావిభీషణుం

డరయుచు నెందు నుండెఁ జని ♦ యంతయు నీ వొగిఁ గాంచి వేగమే

మర లిట కేగి రమ్మనుచు ♦ మన్నన నంపిన వాఁడు నంతటన్.

7

క. అల్లనఁ గపివేషముతో

బల్లిదుఁ డై పోయి కోట ♦ పరికించి మదిం

దల్లడ మందుచు రాక్షస

వల్లభుతోఁ దిరిగి పోయి ♦ వాఁ డిట్లనియెన్.

8

ఉ. దేవ! నిశాచరేంద్ర! జిత ♦ దేవగణేశ్వర! చిత్తగింపు నేఁ

బోవుట కేటి కొక్క-కపి ♦ పుంగవుఁ డాహనుమంతుఁ డెందు డై

త్యావళి తేగకుండ వసు ♦ ధాధిపచంద్రుల కీశసేనకున్

దా వలయంబు గాఁగ భయ ♦ దం బగువాలపుఁగోట వెట్టినన్.

9

క. అనుసచు మగునక్కోటను

బనివడి యొక్కొక్క-జాము ♦ బలసంపదలన్

దనుజాధీశ్వరుతమ్ముఁడు

వనజాప్తసుతుండు స్రహరి ♦ వర్తించునెడన్.

10

క. ఉడుమండలంబుదాకను

వడి నేగితిఁ గోట దాట ♦ వచ్చునో యందుం

గడ తెగక యంతకంతకుఁ

బొడవయ్యెను నాకు దాటి ♦ పోరా దయ్యెన్.

11

చ. అనవిని నేత్రకోణముల ♦ నగ్నికణంబులు రాల నుగ్రుండై
దనుజవరేణ్యుఁ డాఘటకుఁ ♦ దప్పక చూచి మనఁబూలొపలన్
వనరుచు భీతిఁ బొంది కపి ♦ వాలపుఁగోటొకయద్భుతంబుగాఁ
జైనఁటి! దురాత్మ! యిట్లు కడుఁ ♦ జెప్పెద వేటికి నాకు నావుమన్.

12

చ. ఎలమిదలిర్ప నూచిముఖుఁ ♦ డిట్లని పల్కెను రాక్షసేంద్ర! నీ
యలఘుతరప్రతాపమున ♦ నాజిని గెల్చితి లోకపాలునిన్
బలువిడి సప్తశైలములు ♦ బంతులకైవడిఁ బట్టి యాడితిన్
వల నగుమర్కటాధముని ♦ వాలపుఁగోటది నాకు నట్టమే.

13

క. ననుఁ బంపు మీక్షణంబున
వనచరకీటంబువాల ♦ వప్రము దునియం
గను గన్న పెట్టి యటు చని
దిననాయకకులుల నిటకుఁ ♦ దెచ్చెద ననినన్.

14

క. నూచిముఖు నపుడు కరుణా
లోచనుఁ డై చూచి నాదు ♦ లోకములోనన్
నీచను విచ్చెదఁ దె మ్మిట
శేచందమునందునైన ♦ నినవంశజులన్.

15

చ. అని యిటు గారవించి తగ ♦ నంపిన వాఁడును నేగి యంజనా
తనయునివాలవప్ర మటు ♦ డగ్గరి త్రిమూరి చూచి మిక్కిలికా
మనమునఁ జోద్య మంది తన ♦ మానుష మూతగఁ జేసి ధాత్రి ము
క్కునఁ దగఁ గన్న పెట్టె నల ♦ కోమలభంగిని వేయుకొరమున్.

16

గీ. ఇట్లు కన్న పెట్టి ♦ యిక్క చక్కఁగఁ ద్రవ్వ
లోని కేగుఁ గాక ♦ నే నటంచుఁ
గడఁకతోడఁ ద్రవ్వఁ ♦ గడతేక యవ్వాల
వప్ర మచట నున్న ♦ వాఁడు బ్రమసి.

17

క. అరుదుగఁ బదియోజనములు
భరఁ గ్రమ్మఱ లోతుఁ బరపుఁ ♦ ద్రవ్వచు నచటన్
గరువలితనయునివాలముఁ
బరికించి నిశాచరుండు ♦ భావములోనన్.

18

క. జగతీతలంబుఁ ద్రవ్యఁగ

మొగ మొర్పుంగాక యంచు ♦ ముట్టుదు నింకన్

నగచరునివాలమధ్యముఁ

బెగఁ ద్రవ్యకపోదు ననుచు ♦ ధీరతతోడన్.

19

గీ. మొరయుకొనుచు గూచి ♦ ముఖుఁ డంతలోపలఁ

దగఱ చేరి కొండఁ ♦ దాఁకుభంగి

మానితఘనవక్ర ♦ మయ మైనకపితోఁక

మారచాపి తాఁక ♦ ముక్కు విటిగె.

20

ఉ. భూవర! యిట్లు నాసికము ♦ పోయిన రక్తముచేత బుగ్గింగుఁడై

జేవులుగొండచందముగఁ ♦ జెయ్యులు దక్కి- నిశాచరుండు వా

పోవుచు లోన సిగ్గుఁ దల ♦ పోయుచు వచ్చినతోఁగి నేగి మై

రావణుఁ గాంచి మొక్కిరి- కడుఁ ♦ గ్రమ్మినభీతిని బలె- నెంతయున్.

21

చ. ఘటకునిమాట నిశ్చయము ♦ గా దనవచ్చునె రాక్షసేంద్ర! మ

రగటపతితోఁకకోటతుడ ♦ గానఁగ నోపక నేను ముక్కునన్

గిటివిధమొప్పు భూమి తల ♦ క్రిందుగఁ గన్నము చాలఁదీర్చి యం

తటఁ జనుచోటఁ గ్రమ్మఱును ♦ దారుణవాలపుఁగోటఁ గాంచితిన్.

22

గీ. కాంచి దానినడుమ ♦ ఖండింతు ననివ్రాని

వీకఁ దాఁక ముక్కు ♦ విటిగిపోయె

నెన్నఁ డిట్టిదాని ♦ నెఱుఁగ నేమనిచెప్ప

వచ్చు హనుమవాల ♦ వస్రమహిమ.

23

చ. పనివడి యేటికిన్ మనకుఁ ♦ బాటెడిబండ్లకుఁ గాల్లు సాఁపఁగా

వినుము నిశాచరేంద్ర యొక ♦ విన్నప మొక్కటి పక్షి-కంతుఁ డే

వననిధిఁ గూలె నేమి జన ♦ వల్లభు లేవిధిఁ బోయి రేమి వ

చ్చినగతి దప్పకుండఁగను ♦ శీఘ్రమ వెళ్లుట మేలు నావుమన్.

24

ఉ. ఓరి దురాత్మ! నాయెదుర ♦ నోటమిలో మును మించి శూరతన్

బీరము లాడి యిస్స డతి ♦ భీతిని బలె-దు పంద కృపడిన్

వారక సప్త శైలములు ♦ వస్రములైన నగడ్డలందు న

వ్వారిగు లేడునైన జన ♦ పండ్ములఁ దెచ్చుట నా కసాధ్యమే.

25

క. అని కడురోషావేశం

బున వాని నదల్చి తన్నుఁ ♦ బోనివ్వక చు
ట్టినకాలపాశఘనబం
ధనములు ప్రేరేపుచున్నఁ ♦ చా నొక్క-రుఁడున్.

26

క. మాయావిభీషణుం డై

వాయుతనూభవునివాల ♦ పస్రముకడకున్
ఠాయంగఁ బోయి మాయో
పాయంబులు మనములోనఁ ♦ బరికించులఱిన్.

27

క. కర మర్ది నిజవిభీషణుఁ

డరయుచు నటవచ్చి కోట ♦ యవ్వలి కరుగన్
దురితాత్ముఁ డగుచు నవ్వల
నరిగి మరుత్తనయుఁ గాంచి ♦ యతఁ డిట్లనియెన్.

28

చ. కరువలిపుత్త్ర)! యేమటకు ♦ కంజహితాన్వయుఁ డెల్ల సేనలున్

బరమసుఖంబునన్ నిదుర ♦ పండువు సేయును నున్నవాగు భా
స్కరుఁ డుదయించు నింక నట ♦ జామున నంతటఁ బక్తిగఁ గరునిన్
దురమున రాఘవుండు వెసఁ ♦ ద్రుంచును నీకును గీర్తి దక్క-దున్.

29

క. శరణాగతవత్సలు లతి

తరుణారుణకోటినిభులు ♦ దశరథసుతు లే
పరిణయమున నుండుదురో
కరుణాకర! యేను వారిఁ ♦ గనివత్తుఁ దగన్.

30

సీ. అని యిట్లు పలుకంగ ♦ ననఘ! మైరావణు

మాయఁ గానఁగలేక ♦ వాయుసుగుఁడు

నొక్కింత తనదేహ ♦ మోహటించిన వాఁడు

నవ్వార్దమునఁ జొచ్చి ♦ యలఘుఁ డగుమఁ

బ్ధవగవల్లభుల వాఁగ్బంధనంబులతోడ

ప్రమాఁగన్నవడఁ జొక్కు ♦ మందుఁ బల్లి

సమోహనముచేత ♦ సౌమిత్రి మిన్నును

జేష్ఠుల దక్కించి ♦ చేరఁ నీసి

మంత్రముర్రులులందును ♦ మాయలందు
గట్టిపడి యున్నయొకయుకు- ♦ పెట్టె నునిచి
బాహుమూలందునందున ♦ బదిలపటిచి
తడయ కేతెంచి మాయత ♦ తనయుఁ బలెక్.

31

చ. పవనతనూన! యెంత మును ♦ భవ్యభవస్థనవాలవప్రసం
భవచటులప్రతాపమున ♦ భానుకులేశులు నెల్లపైన్యముల
ప్రవిచులనిద్రులందరిని ♦ భద్రసుఖింబున నుండి రాత్తల్లోఁ
దివిరెడుసంకయందు చనఁ ♦ దిగ్విక్రమ చూచితి సమ్మదంబునన్.

32

క. క్రూరాత్తు లైనరాక్షసు
తేరూపముతోడ నైన ♦ నేలెంతు లొగిన్
బారి దిరుగంగ నేగెద
మానుల సకలండు కగును ♦ ముఖము మెందున్.

33

చ. అనుటయు నోహటించి తెను ♦ నప్పటి నిల్చిన నందువెంటఁ జ
య్యఁ దగ నెల్లి మంత్రుల రయిండు గూర్చుక తొంటియాపుఁ గై
తొని పులకాటాపలికఁ ♦ గూర్చిత నాడును మిమ్ముఁ గొందు న
ప్రభుసము. యునేగమున ♦ నప్పుడు వోయె నిగూఢవృత్తిగన్.

34

చ. వివిధములై వెలంగును ♦ నేష్టతభుంధపితానధాకినీ
నికహము ల్స్పృహోపములు ♦ నిండి తొలంకెడిభద్రకాళికా
భవనములోన గాంచి యును ♦ బాహుబలోన్నత మైనక్రూరదా
నవతలఁ గాపునెట్టి వద ♦ నయిండు నేజము మిక్కుటంబుగన్.

35

చ. తనప్రభానుండు గనుంగొని సకలప్రాకారద్వారపాలకులకుఁ బదిలించుగఁ గాపె
యుండుం దని నిరేయోగించి యంతఃపురంబునకుం బనుటయు వాండ్రును నట్లచేసి
నిమనివాసంబులకుం బనుటయుఁ బట్టిణంబునం గలయా బాంధోపాలంబును సవ్యార్థ
యెఱిగి సదిలంబులై యుండి గయ్యవసంబున.

36

స్తో. కలఁగి సాధులపఁ ♦ గము నావృత్తిలైన
గులహర్వలములు కొం ♦ గోడుపడియె
గగనంబు నున్న ♦ గణయలతో పొగ్గిం
నిగ్గింపగలిగి భుం ♦ స్థులు కూగె

దిగ్గజంబులు గుండెఁదిగులెత్తి మొగ్గెను
 శేషాహి బిట్టులిగ్గి ♦ చెవునుఁదాచెను.
 నాహారవంబున ♦ నఖిలభూతావళి
 భీతిచేఁ గుంచుచు ♦ పేర్చి పోయెను
 వెఱచె గ్రహరాజి మిక్కిలి ♦ పీడన నడచెను
 సురసమూహంబు మునిఁగెను ♦ శోకబలధి
 సకలలోకంబు లెంతయు ♦ బలదరించెను
 గమలగర్భండు మదిలోన ♦ గతవలించెను.

37

వ. తదనంతరంబ విభీషణుండు తోఁకచుట్టునఁ బోయి చి ముఁగి నుండెను. అంతఃపురము
 రామలక్ష్మణుల కేమియుం గాదుగదా యని చింతించుచు నేరిరి. బాహునుఁడు
 జూచి యిట్లనియె.

38

క. పేరిననిద్రలఁ గూరెడు
 భూరమణులకడకు నొరులు ♦ నొకుండంగా
 భూరిబలంబునఁ గాచుచు
 మారుతి యున్నాఁడవయ్య ♦ ముఖవశయెందున్.

39

చ. అనవుడు వాయుసూనుఁ డను ♦ రాధిపుత్రునినిదిగ్గిఁ గూర్చి
 వనఘచరిత్ర! రాఘవుల ♦ కర్మలి భృత్యుఁడవగుచు బ్రానిధి
 నిను నొకమాటికిం గడుప ♦ నేరకపంపితి నిం తెకాక యు
 వ్వనరుహ సంభవాదు లిట ♦ వచ్చిన నవ్వలి కేగినిత్తు నే.

40

క. జనపతుల నరయ లోనికిఁ
 జనివచ్చితి విపుడు ప్రహరి ♦ చక్రముభంగం
 గనుగీటినంతమాత్రిన
 దనుజేశ్వర తిరిగి తెట్లు ♦ తడయక శ్లేష్మన్.

41

చ. అన విని వజ్రఘోషముల ♦ కదిలి తలంకెడునట్లు భీతిచే
 ననయము భీతిఁబొంది యతఁ ♦ డల్లనఁ దెప్పిటి మాచి నొక్కఁ నే
 నినకులు లున్నచోటికిని ♦ నెప్పుడు పోయితిమి యెచ్చి
 నిను మది నమ్మియుండఁగను ♦ నీవును నేమతితయ్యి పోవనీ!

42

సీ. హారామ ! ఘనతాట ♦ కాటవీపావక !

హానిననాథవం ♦ శాన్ధివంక్ష !

హాఘోరదైత్యును ♦ లాద్రివజ్రాయుధ !

హాజానకీహృద ♦ గూఢాస్థిశ్శయన !

హాసర్వలోకాశ్రీ ♦ తామృతప్రదహస్త !

హాకృపాగంధసలోచన ♦ నాన్ద్యాయుగ !

హాభవ్యవేదవే ♦ దాంతసన్నచముక్తి !

హాచారుపరమస ♦ త్యాగవాల !

మమ్ము నందఱుఁ బోరిలో ♦ నమ్మపటిచి

దుష్టరావణుఁ బ్రాణంబు ♦ తోడఁ జీంచె

పావనుండైనతమ్ముఁడు ♦ నీవుఁ గూడ

పోయితటవయ్య ! రాక్షస ♦ మామఁ దగిలి.

48

ఉ. లంకకు నాఁడు పోయి కమ ♦ లానిభ జానకఁ గాంచి రావణుఁ

బొంక మడంచి నిన్నుఁ గొని ♦ పోయెడురామఁడు తెల్లి ! నీవు ని

శృంకను నుండుమంచును నిజంబుగఁ బల్కిననాన్ద్రశిల్ప మే

వంకకుఁ బాటఁదోలి యిన ♦ వంశజ ! యేగతి కెన్ను దెక్కి-డన్.

49

వ. అని విభీషణుదిక్కుఁ జూచి.

50

సీ. మైరావణుం డను ♦ మరకాఁడు చనుదెంచి

యొరపైనమాయల ♦ యోడ నెల్లి

మద్వాలవసాబ్ధి ♦ మాటనూత్రినె దాఁటి

తరుచరద్వీపంజుఁ ♦ దనఁ జొచ్చి

పొందుగాఁ దనచేతి ♦ మందుమంత్రంబుల

సకకులు పచరించి ♦ చాలఁ జుల్లి

రామలక్ష్మణరాజు ♦ రత్నంబులను గొందుఁ

దనదీవి శేకెనే ♦ దండితోడ

నేమి నేయుదు సాధంప ♦ నేమి వెగవు

నిమిషమాత్రంబు గడచిన ♦ నీచదమజుఁ

డకట వధయుంపకుండు నే ♦ యనుచు మఱియు
భూమిపై న్రాలి పెనుయాళ్చ ♦ వొంది యుండె.

51

గీ. అప్పు డెంతయు శోకాబ్ధి ♦ దొప్పదోగి
సత్యనిశ్చయైకయవ్విభి ♦ షణ్ణాఁగు దాను
కేరి యవ్వాన్త నప్పుడు ♦ చెప్పదొడఁగె
వాయుసూనుండు ధీర ♦ వానరులకు.

52

నీ. ఘనులార! రండు రా ♦ ఘవనిధానంబును
 మోసపోయితి మొక్క ♦ మొఱుగుచేత
బలసమున్నతులార! ♦ తెలిసి చూడుడి దైత్యు
 పాలు చేసితి ముష్టి ♦ బంధుకులుల
ధర్మస్తులార! ని ♦ వ్రలు నూనుఁ డింతటఁ
 తో నాడితిమి రాజ ♦ పుంగవులను
కపివీరులార! మే ♦ ల్కొనుఁ డింకఁ జెయ్యార
 నప్పుడచిరి మిం తె ♦ యవనిపతుల
ననుడుఁ గెలుపఁగఁ గన్గఁబు ♦ లందు నాఁడి
భల్లములు నైచి పొదపిస ♦ సగిరియొడఁ
గలఁగి బిల్లులిగ్గె యెరిని ♦ కభవళించి
శ్రమసి భీష్మి చుక్కె-ల ♦ పగులు లేచి.

53

క. హారామ! రామ! యనుచును
ధారిణిపైఁ బొలి పొలి ♦ ననువులు వణకన్
భోరున నేర్చి కన్నుల
నీ రేరుకీతిఁ బూని ♦ నెడఁ గలయన్.

54

వ. మఱియు నావేదముఖావేగంబులం గప్పిపైన్యంబులు వదనరంధ్రంబులు వాడి కరువల్లు
వట్టి హస్తాంబులంబుల నవనీలంబుల బాణకుచు ముందర వేసకయుం గానక
రక్షుండొము మురిచియుండ నధికశోకాక్రాంతుండై సుగ్రీవుండు విభీషణుం జూచి.

నీ. అయ్యయో! మరణం ♦ హక్యవాహనులను
 గాన్చిగా రంతున ♦ కాననంబు

చెల్లబో! మనరాజు ♦ సింహపోతంబుల

మట్టెగా దానవ ♦ మత్తగము

కటకట! మనరాజు ♦ ఖగకుఁగీతంబుల

గఱవెగా దైత్యోద ♦ గఱు గెలగి

అక్కట! మనరాజు ♦ హంసమండలముల

గప్పెగా దైత్యంధ ♦ కాగమెలను

ఎంతశౌర్యంబు గల్గిన ♦ నేటి కొక్కో!

యమరపతికైన హరికైన ♦ సజునినైన

బూర్వకర్తానుభవముల ♦ నొదల కేల

దప్ప దనుమాట లిప్పుడు ♦ తధ్యమయ్యె.

56

క. ఆవిష్టుఁ దైనదశరథ

భూవరతనయునకుఁ గీడు ♦ పొందు నె తలఁపన్

దైవమునకన్నఁ గర్మమె

భావింపఁగ నధిక మగుట ♦ సరమం బరయన్.

57

క. వాలిని ధారిణి వాల్మీక

వాలమ్ముల నేసి నన్ను ♦ వగసత్కృపతో

నేలినఫలమున కసురుల

పాలుగఁ జేసితిని యిట్టి ♦ బంటుం గలఁడె.

58

క. నమ్మెను బతి నన్ను నే

నమ్మితి హనుమంతు నతఁడు ♦ నమ్మెను నిన్నున్

నమ్మికలకార్య మెల్లను

వమ్మయ్యెను నొరుల నమ్మి ♦ వల దెచ్చటన్.

59

ఉ. త్రుల్లినరావణాసురుని ♦ దుర్నిపక సంతతశోకమగ్నయై

తల్లడ మందుచున్నవసు ♦ ధాసుతఁ గావక వీరధగ్ధమున్

బొల్లుగఁ జేసి రాఘవులు ♦ వోయినయప్పుడె యేను బ్రాణము

ల్వల్లను నంగదుం గొనుచు ♦ వారిధి మెల్ల నె దాఁచుఁ డిందఱున్.

60

వ. అని ప్రలాపించుచుండ నంగదజాంబవంతసుషేణాదులు హనుమంతుని

యిట్లనిరి.

జూచి

61

సీ. పితండ్రి తండ్రియై ♦ యేప్రాప్తు మనకును
 గమణతో సరక్రపా ♦ రసముఁ జిలుకు
 నేతండ్రి భవ్యుడై ♦ ప్రీతితోఁ జనువిచ్చు
 నుచితంబు నెడనెడ ♦ నొప్పుమిగుల
 నేతండ్రి యాత్తుడై ♦ హృదయంబులోపలి
 మర్మంబు లెల్లను ♦ మనకుఁ జెప్పు
 నేతండ్రి దైవమై ♦ యహసకంబులు రెండు
 మనము గంజిల్లంగ ♦ మనకు నొసఁగు
 నట్టితండ్రిని గఘురాము ♦ నతనియనుజుఁ
 దెచ్చి నూలోనిభయములఁ ♦ దీర్చు మింక
 నెవ్వరున్నాడు నీవిపు ♦ డిట్లు మూర్ఖ
 వొంది యుండఁగఁ బవమాన ♦ పుత్త్రీతిలక !

62

క. దివనాథవంశజాలయను
 దివనాథసుతుండు వగచి ♦ ధృతిఁ దూలెడు నీ
 వాఘాత్మ! యలెని నలవని
 ఘనసర్వము మీఱి నొక్క ♦ కడఁ జేర్చు తగన్.

63

క. నావుకుఁ దెప్పితి మాదుతి
 భావంబును గొఁగె పదిల ♦ పలుచుక వారిన్
 గైవాగ ముకుగుఁ దని సు
 గీర్వానితోఁ బలెకఁ జిత్త ♦ గింపు మటంచున్.

64

క. దానవశేషం బెక్కడఁ
 గానంబడగుండఁ జరిపి ♦ కడు వేగముతో
 భానుజ! భానుకులేశుల
 నేనిటఁ జేరున్న యాంబ ♦ నేయాఖ్యుడనే.

65

ప. అట్లు గాకుండిన.

66

ఉ. పట్టును చేత నాగగన ♦ భాగము ధారుణి నొక్క-ముద్దగాఁ
 గట్టును వాల్మోమముల ♦ గర్వముఁ దక్కఁగ లోకపాలురం

గొట్టుదు నబ్జజాండ మిటు ♦ గుల్లలకై వడిఁ గూలి చొల్లఁగా
మట్టుదు రావణాసురుని ♦ మస్తకపద్మగ్రులు వ్రక్కలై చనన్.

67

శా. సాధింతున్ మఱి దైత్యు గంధవహద్య ♦ త్సానూమరాక్షసలక్ష్
గోధింతుం గ్రహతారకాగణమరు ♦ దుగ్రదానిసంఘాయలన్
శోధింతున్ బెగడొంద వారిధిహరి ♦ స్తోత్రధరశ్రేణాలన్
బాధింతున్ భువనత్రయంబు వణకన్ ♦ బ్రహ్మాదిదైవరబలన్.

68

వ. అని విజ్ఞంభించి విలయకాలాగ్నికణంబులచందరబాస నక్షల నిష్ణ లుస్పతిల్ల
సమరదుర్వారాభీలవాలంబుఁ నిగిచి యల్లాచ్చి భుజంబు లప్పరించి చతుర్దశభువ
నంబు లొక్కకడి చేసి మ్రింగునట్టియుద్యోగింబున నున్న సమయంబున విభీషణుం
డిట్లనియె.

చ. అలఘుతరప్రతాప! పవనాత్మజ! నీకు నసాధ్య మెందుమం
గలుగుట పోల దైన బలుఁగాగ్యము శౌర్యమునందుఁ జేయ మొ
క్కల మగుఁ గాన శాంతుఁడవు ♦ గచ్చు గసాతలలంక కేగు మ
త్తులువ నడంచి రాఘవులఁ దోడ్కొని వత్తువు నీవు నావుమన్.

70

క. హనుమంతుండు విభీషణఁ
గనుఁగొని యుత్సాహ మొప్పుఁ ♦ గా నిట్లను నో
దనుజాధినాథ! యొక్కటి
కినుకను బలెక్కదను జిత్త ♦ గింపు మటంచున్.

71

క. పూతాత్మ! నీవు చెప్పిన
నీతితెఱుం గుత్తమంబు ♦ నేఁజేసెద నా
పాతాళలంక కరుగఁగ
నే తెరు వటఁ గలదు దాని ♦ నెఱిఁగింపు తగన్.

72

గీ. అనిన నట్లకాక ♦ యని విభీషణఁ డాంజ
నేయుఁ దోడుకొనుచు ♦ నెన్నితోడ
లంక కుత్తరంబు ♦ వంకను విలసిల్లు
నబ్ధిరమునకు ♦ నరిగి యచట.

73

వ. వీనులకుఁ జల్లనిగానంబుల నింపు సాంపారం గొప్ప గొప్ప గుహాతాగ్రంబులు
సేయుకొదమతో కిలతండంబులకు నాలయంబులై యతిమృదుమధురామృతరసంబులు

వారిధి దాఁకుచందమున ♦ వచ్చి మహాభుజసత్వ మొప్పుగా
వారిచరాధిపుండు వడి ♦ వానరనాథుని దాఁకి యిట్లునున్.

78

ఉ. అంబుజసంభవాదులకు ♦ నైనను దప్పక చూడరాని యీ
యంబుజనాళ మొక్కఁడవు ♦ నాత్మ నొకింతయు భీతిలేక గ
ర్వంబునఁ జొచ్చి పోయెదవు ♦ వానరకీటమ నిన్ను నింక మ
త్స్యంబులపాలుసేయ కిటు ♦ సాగిచనంగఁ దొలంగ నిత్తునే.

79

మ. అనిన న్వాఁయుతనూభవుండు విని యు ♦ ద్యతొగ్గిధకాలాగ్నిలో
చనుఁడై యాతనిఁ జూచి మండి సమరో ♦ త్సహస్రతాపస్సుట
ద్వనవాలంబునఁ గంధరంబు బిగియం ♦ గాఁ జాట్టి పద్మాకరం
బున ముంచెత్తి విదిర్చి వేగ దరికిం ♦ బోవైచె మూర్ఛిల్లఁగన్.

80

క. తడయక తెప్పిరి కనుగొని

యుడుపథమున దిగ్గజములు ♦ నుర్వీతలముం

గడగడ వడఁకఁగ ననిలజూఁ

బిడుగుగతిం బాటు తెంచి ♦ పిడికిటఁ బొడిచెన్.

81

క. పొడుచుటయు నతఁడు వానిని

నడఁచెం బెడచేత దాని ♦ కలయక వాఁడున్

బెడిదముగఁ బెనఁగి పవనజూఁ

బొడువుగ వెస నెత్తి యార్చి ♦ పుడమిన్ వైచెన్.

82

ఉ. వైచిన లేచి ధీరతను ♦ వానరనాథుఁడు మత్స్యవల్లభున్

జూచి యదర్చి వక్త్రమున ♦ శోణితధారలు గ్రమ్మ నంఘులం

దాచె నురంబు దాని కటు ♦ తద్దయు గంపమునొంది లేచి వాఁ

డేచినయల్గితోఁ గపికు ♦ లేళ్వరుఁ గొట్టెఁ జలింప కెంతయున్.

83

లయవిభాతి. వడిఁ గపికులాధిపుఁడు ♦ జడియక జలంబునను

జలచరునివాలమున ♦ నడరఁగను మోదెన్

దొడిబడక వాఁడు తన ♦ కడిఁదిభుజసత్వమున

నొడిచి పవమానసుతుఁ ♦ బిడికిటను నొంచెం

దడయక మఱిద్దఱును ♦ బెడిద మగుజంకెలను

నుడుగనిమహోగ్రముల ♦ కడుధృతిని భోరన్

కొడరుసురువేగమునఁ ♦ గెడసి పెనురక్తములు

వెడలి వసుధాస్థలిని ♦ బడి యలుక నుర్విన్.

84

శల. చెనకి కొట్టుచు రెలమిఁ జేతురు ♦ చేయిచేయియు వీడ్వడన్
జెనచి పట్టుచు రువరఁద్రోతురు ♦ భీమహుంకృతు లొప్పఁగన్
మొనసి పాయుచు చంటి దిగుతురు ♦ ముష్టిముష్టియు మీఱఁగన్
గినిసి తాఁకుదు రొండొరున్ రణ ♦ కేళిచిత్రము దోఁపఁగన్.

85

యగ్రాహి. పెండియును రోషమునఁ ♦ గొండలవిధంబునను

జొండొరులఁ జేరి తమ ♦ మెండు గనువేల్పుం

దండములకన్నులకుఁ ♦ బండువులుగాఁ గమల

జాండమదరం బుడమి ♦ మండలము గ్రుంగన్

భండనము సేయునెడ ♦ నండజకులేశ్వరుఁడు

చండజయకాలిఁ ♦ గపిదండధరుపోల్కిన్

మందుచును రక్తములు ♦ గండలును గ్రక్కుచును

గుండ లవియించి తన ♦ దండ మిగులంగన్.

86

క. ఇవిధంబున నయ్యగువునం బ్రళయకాలానలార్చులవిధంబునం జేరి సింహనాదంబులు
చెలంగించి పాయనిమచ్చరంబులం గలయుచును బాహుదంష్ట్రముష్టిపాదాలింగ
నంబులచే మిక్కిటంబుగా జగ్మగబు లుడుకెత్తి రాజజుచియును గుండియలు కలంగి
పాఱబొడిచియును మస్తకంబులు బీటలువార నడఁచియును గాత్రంబులు నేలం
బడఁ ద్రొక్కియును గంతంబులు బిగియఁ గదియనొక్కియును నఖిదంష్ట్రలం
జేరియును పరస్పరఘాతంబులకుఁ దప్పిజాతీయును ననేకఘోరయుద్ధంబులు సేసి
యలసి యున్న సమయంబున హనుమంతుండు తనసత్వంబునకు నతనిసత్వంబు
సమంజెయున్న మనంబున నాశ్చర్యంబు నొంది.

87

క. నరభేదరామరాసుర

వరులందును నిట్టిశౌర్య ♦ వంతునిఁ జూడన్

ధరలో వీఁడును నెవ్వఁడొ

పరికించెద ననుచు మత్స్య ♦ పతితో ననియెన్.

88

ఉ. ఎవ్వఁడు తండ్రి నీకు జన ♦ నెవ్వతె నీనిజనామ మేమి నీ
నెవ్వనిఁ గొల్తు వీసరసి ♦ నేటికఁ గాచెద విట్టివిక్రమం

బెవ్విధిఁ గల్గె నీకుఁ దగఁ ♦ నేర్పడఁ జెప్పుము నాకు నావుడున్
నవ్వుచు ధీరుఁడై పవన ♦ నందను కండజనాఘుఁ డిట్లనున్.

89

చ. కలహముఁ గోరి బాహుబల ♦ గగ్గముతోడుతినన్చుశూనన్
జలమునఁ గిట్టి పట్టి వెనఁ ♦ జంపుట సచ్చుట రెండుదక్కిఁగఁ
గలనను గోత్రనామముల ♦ కారణ మే మడుగంగ నిస్సీరో!
చెలఁగుచు వియ్యమందెదవొ ♦ చెప్పిన నిప్పుడు నీవు నావుడున్.

90

ఉ. పేరును బెంపునుం బెలిసి ♦ షేర్కొన కూరక యెట్టినాఱతోఁ
బోరుట గాదటంచు బుధ ♦ పుంగవు లెప్పుడు నంద్రుగావుచున్
వారిచరేంద్ర ! చెప్పినను ♦ వాసి దొలంగదు వీరధర్మ మే
యూరికిఁ బోదు నిక్కముగ ♦ నున్న తెలియఁ గెఱిఁగింపు మెంతయున్.

91

వ. అనిన నొడంబడి నీ వడుగంగా నాకుం జెప్పరాదో యని యతిం డిట్లనియె.

92

చ. విను మిది నాదువర్తనము ♦ వృక్షచరాధిప ! పోలఁ జెప్పదక్ష
జనని తిమింగిలం బనఁగ ♦ సన్నుతికెక్కిన నిగాన మంజనా
తనయుఁడు గన్నతండ్రి పతి ♦ దానవనాఘుఁడు మర్శ్యవల్లభుం
డనదగువాఁడ నీసరసి ♦ యన్యులు డగ్గగతుండ నుండునున్.

93

క. ఘనుఁ డైనయాంజనేయుని
తనయుఁడ నగుకతన బాహు ♦ దర్పము మెఱయన్
దునుమాడుదు ననిలోపల
దనుజామరఖచరమనుజ ♦ తరసంఘములన్.

94

సీ. అనిన మారుతి మన ♦ మున కసంగతమైన
జలచరేంద్రునితోడఁ ♦ బలికె నగుచుఁ
బవమానతనయుండు ♦ బ్రహ్మచర్యలు సల్పుఁ
గొదలేక పుట్టిన ♦ మొదలుగాఁగ
సతి నేదినంబున ♦ నతఁ డాస వరియించి
పుత్తునిఁ గాంచె న ♦ దృఢముగాను
జలచరంబుల కదిగి ♦ చరులకు నేకాల
మునఁ గల్గెసంయోగ ♦ ములు దలంపఁ

గూర్చి సారెకు నిన్ను నే ♦ గుర్చి గుర్చి
యేమి యదగితి వీవు నా ♦ కేమి చెప్పి
తంతమాత్రన నోనుకూ ♦ కేమి పోయె
నకట ! నిజమాడ నట్లేల ♦ యంతి వీవు.

95

క. బొంకిన నాయువు నేనము
నింకును నీచ దొలంగు కీర్తి ♦ లెల్లను మాయుం
బొంకంబుఁ మాలి కావ
పంకంబునఁ గూలు జముని ♦ బాధలచేతన్.

96

వ. కావున నెవ్వరికి బొంకం దగ దనిన నతం డిట్లనియె.

97

నీ. కపినాథ ! నీతోడఁ ♦ గల్లలాడఁగ నేల
నమ్మనెనియుఁ గాన ♦ నాంబు వినుము
తనదేవి నరయఁగ ♦ దళితభాత్తజుఁ దంప
నయిధిదాఁటుచో ♦ ననిలజునకు
స్వేదంబు నొడ మట్లే ♦ జేతదిన నాకట
నని దాని నరఁగ నమిం ♦ గిలము మ్రింగె
నట్లు మిగ్గిన ముద్గ ♦ మిది యమోఘము గాన
నగ్గుతి మొదలఁగ ♦ నాక్షణంబు
మిగులఁగిరి నిగుగల్గి మా ♦ విరామమునకు
నైన ననుగారదెఁ గారచిన ♦ యస్స డేను
దల్లి యువ్వలము నాచును ♦ వల్లడే యంటి
ననిన నీటిఁగిరి పానాచుఁ గుం ♦ దనుచుఁ బీఠి.

98

క. అంతట నానన్దము నే
నెంతయు విని యశులపగ్వి ♦ మెసఁగఁగ నిచటన్
బంతమునఁ పోలి దనుజుల
నంతకుపుడఁ నొడ నరుగ ♦ నంపుచు నుండన్.

99

వ. మైరావణుఁ డొక్కనాఁడు రావణాసురుఁ బొడగనంబోవుచు నన్ను వీక్షించి నా
భుజబలంబున కలరి నామంబున మశ్శ్వవల్లభాఖ్యానంబు వేరునెట్టి ప్రియోక్తులఁ
దన్నుఁ గొలువ నొడంబడంబలికి తనయాజ్ఞ లేక యీపంకజనాళంబు చొచ్చి

పోరాకుండ నియమించిపెట్టిన నుండుదు ననినవిని హనుమంతుండు మనంబున
నత్యాశ్చర్యంబు నొంది యిట్లనియె. 100

క. ఇనవంశజుపంపున మును

వననిధి దాఁటితిని నేనె ♦ వాయుసుతుండన్

వనజజువాఁతఫలంబునఁ

దనయుఁడవై తీవు నాకు ♦ ధర్మవిచారా. 101

గీ. తండ్రిబిడ్డలు తమలోనఁ ♦ దగవు దప్పి

కలహమెక్కించఁగారాదు ♦ గాన నాకుఁ

బుత్త్ర నినుఁజూచి, హాహంబు ♦ పుట్టఁదొడఁగె

నలిగిపోరాడఁ జిత్తంబు ♦ గొలుపదింక. 102

చ. అనవుడు సంతసిల్లి యతఁ ♦ డద్రిచరాధిపుఁ జూచి యంజనా

తనయుఁడ నంచుఁ బల్కితివి ♦ దైవకటాక్షమువల్ల మిమ్ము నా

కును బొడగాంచఁ గల్గెఁ ♦ గపికుంజర ! ధన్యుఁడ నైతి నైన నా

మనమునఁ గొంతయున్నదను ♦ మానము నీనిజమూర్తిఁ జూపవే. 103

వ. అనుటయు నయ్యవసరంబున. 104

పీ. బాలభానుప్రభా ♦ పటలంబుకై వడి

నుగ్రహించనముల ♦ నొప్పు మిగుల

ఘనతరనీలమే ♦ ఘంబుచందంబునఁ

జటులవిస్ఫుటతను ♦ చ్ఛాయ దనరఁ

జండదిగ్వేదండ ♦ తుండంబులట్టుల

నురుభయంకరభాహు ♦ యుగ్మ మమర

నిరుపమాయత లస ♦ ద్వరుణపాశముమాడ్కి

వరుసనుద్దీపిత ♦ పాల మెసఁగ

మృత్యుదేవతకత్తుల ♦ రీతి మెఱసి

నిశితఘనదంష్ట్రపిష్టాఘ్నలు ♦ నీటుకొనఁగ

ధైర్యభర్తాద్రి మారుత ♦ తనయుఁ డపుడు

పెరిగె నక్షత్రగణములు ♦ పేర్లు గాఁగ. 105

గీ. అంత హనుమంతుఁ గన్నుల ♦ నలరఁ జూచి
మత్స్యవల్లభుఁ డానంద ♦ మగ్నుఁ డగుచు
నంఘ్రీసరసీరుహంబుల ♦ కర్ణి మ్రొక్కి
హస్తములు మోడ్చి యిట్లని ♦ ప్రస్తుతించె.

106.

ఉ. శీరఘురామపాదసర ♦ సీరుహకోమలమత్త భృంగ సర
సారనికుంజపుంజపటు ♦ సాంద్రధనంజయ సర్వపాపదు
ష్టోరగజైవతేయ చటు ♦ లోన్నతబాహుబలప్రతాప వి
స్ఫాగమహోగ్రదైత్యకుల ♦ భంజన పావనవాయునందనా!

107

చ. సురుచిరజానకీహృదయ ♦ శోకనివారణ యక్షరాక్షసా
మరవరకిన్నరప్రముఖ ♦ మానితసన్నతపాదపద్మ భీ
కరనిజవికృమస్ఫుగణ ♦ కారణపూరుష వీరవర్య సం
గరధరణీతలప్రళయ ♦ కాలసమాన కపీంద్రశేఖరా!

108

మత్తకోకిల. మున్నెఱుంగక వేలనై కడు ♦ మూఢభావముతోడుతన్
నిన్నుఁ బోరితి నాత్మలోపల ♦ నేర్చునేరము లాత్మలో
నెన్న కెంతయు సత్యపారస ♦ మేర్పడన్ ననుఁ దండ్రి నీ
కన్నదమ్ములఁ జూడవే తను ♦ కంప మెల్లను వీడఁగన్.

109

గీ. అనుచుఁ బ్రస్తుతింప ♦ ననురాగమును బొంది
పులకలంగమునను ♦ బొంగలింపఁ
గొడుకుఁ జేరఁదిగిచి ♦ గుచ్చి కాఁగిటఁ జేర్చి
పలికె నిట్లు భక్తిఁ ♦ బవనజాండు.

110

గీ. వత్స! మనలోన నజ్ఞాన ♦ వశమునందుఁ
గలహ మొక్కటి పుట్టిన ♦ కారణమున
సాత్త్వికదుఁబొక్క నప్పటి ♦ సాత్త్విజానకు
నలుగ నేగ్గునె తప్పులు ♦ గలిగె నేని.

111

క. సుతుఁ డగుటఘనము తండ్రికి
ననిముద నొడవంగఁ జేయు ♦ టది యుచితము నీ
యతివినయశాస్త్రధర్మ
స్థితిఁ జూచిన యపుడె నాకుఁ ♦ జిత్తం బలరెన్.

112

క. వరచామికరచామర

కరిఘోటకసుభటరత్న ♦ కాంచనదివ్యారి

బరభూషణములు వడసినఁ

బరలోకము లేదు సుతులఁ ♦ బడయక యున్నెన్.

113

క. కావున నీ వొగి నాకును

దైవానుగ్రహముకతనఁ ♦ దనయుఁడ వగుటన్

బావనుఁడనెతి మిక్కిలి

భావంబునఁ బ్రేమద మిపుడు ♦ పర్వెఁ గునూరా!

114

వ. నే వచ్చినకార్యంబు నీ కెఱింగించెద వినుము.

115

ఉ. రావణుపంపు వూని కపి ♦ రాజుల నమ్మును సోసమ్రచ్చి మై

రావణతస్కరుం డిపుడు ♦ రాఘవులం గొనిపోయె నేను ద

త్యావలితోడ వాని నురు ♦ మాడి సరాక్రమమొప్పుఁ గన్మున్

భూవరచంద్రులంగొనుచుఁ ♦ బోయెదనంచును నేను వచ్చితిన్.

116

ఉ. వచ్చి సుపుత్తు నిన్ను బుధ ♦ వత్సలుఁ గాంచితిఁ బ్రొద్దువోయి వాఁ

డచ్చట ధారిణీపతుల ♦ నల్పమతిం బెగఁజూడనుండ నేఁ

జెచ్చెరఁ బోయి రాజులను ♦ శీఘ్రులఁ గొంచును వచ్చి వేడగ్గ నీ

కిచ్చెదఁ గోరిగ్గ నన్ను నపు ♦ డేమట వేడుము నీవునావును.

117

క. జనపతులపోకకును దన

జనకుం డగువాయుసుతుని ♦ సాహసమునకున్

మనమున విస్మయ మందుచు

వనధిగభీరుండు మత్స్య ♦ వల్లభుఁ డనియెన్.

118

క. అరుదారఁ దొంటిరూపము

కరమొప్పుఁగఁ దాల్చు నిన్ను ♦ ఘనభుజశక్తిన్

ధరియించి లంకచేరువ

సరభ సమునఁ బెట్టి మగుడఁ ♦ జను దెంతుఁ దగన్.

119

వ. అనుటయు ననిలజుండు నూత్మరూపంబు ధరియించిన.

120

ఉ. ఆహవకాంతుఁడై కడిమి ♦ నాగ్రహ మొప్పుఁగ మున్ను దానవ

వ్యాహముమీదఁ బోవుపురు ♦ పోత్తముఁ దాల్చినతాన్మున్

భాహుబలుండు మత్స్యపతి ♦ పావని నవ్వుడు వేడగ్గ సద్భుజా
రోహణఁడేసి కొందుఁ జనె ♦ రూఢి రసాతలలంకయొద్దకున్.

121

వ. ఇవిధినిబొంగి నొనిపోయి యాలంకబహిర్భాగంబునఁ బొలుచు సరోవరంబున డించి
ముకుళిరహస్తుండు యుట్లనియె. వినుండు ఘోరరాక్షసపాలితం బైనయప్పర
ద్యావంబున న'క్క-తా'ను గలదు. అది శత్రుజనంబు లెక్కిన-విటిగి పడుం గావున
పదిలంబున పోవలయు ; మొక్కలంబునం బోవలవదు ; ఇక్కడ నుండు సకల
రాక్షసశ్రోతంబు దీని యుదకంబునకుం జను దెంతురు ; వారివలన రామలక్ష్మణుల
వార్త వినిపడియును ; విని మఱిసాధింతురుగాని యని చెప్పి మత్స్యవల్లభుండు
వీడ్కొనుటయు హనుమంతుం డాత్మగతంబున.

122

నీ. అసువుల నున్నాను ♦ వసుధేశు లనువార్త
నీనులు చల్లఁగా ♦ విందు నొక్కొ-
విని వాడక వసుధ ♦ దనుజు లెవ్వరు నాదు
పాలమెఱుంగకయుండఁ ♦ బోదు నొక్కొ-
పోయి గన్నులకొంగు ♦ నోవంగ నంతట
నాగనాథులములఁ ♦ జూతు నొక్కొ-
చూచివచ్చెడ వాఁడ ♦ నోవ్యంబుగాఁ బోయి
వనచరావళిలోన ♦ నునుతు నొక్కొ-
యనికేఁ జనుదెంచుమైరావ ♦ నాని వధించి
చనఁజేర్చిత్తుల నేలుగాఁ ♦ జేరు నొక్కొ-
కొక్కదాఁజ్జ యేమిగాఁ ♦ గలుగు నొక్కొ-
యనుమఁ జింతించుచుండున ♦ యౌవసరమున.

123

నీ. రాగ్ననెందుగ్గిండు కాలికా ♦ రాధకంబు
సేయఁ జింతించి యేకాంతి ♦ సీమ నుండ
జేఁటికొక్కొక్క గడలేని ♦ పాటువనుచుఁ
జేదగతి మన్నునుద్దండఁ ♦ బలిచి పలిక.

124

వ. దశముఖుపంపుఁ బూని ఘన ♦ దారుణవాసరసేనఁ జొచ్చి వే
దశరథ రాజనందనుల ♦ దిర్ఘమెలర్పఁగఁ దెచ్చినాడ నీ

నిశి గొని భద్రకాళికిని ♦ నిండినభక్తిని వారిఁ బెట్టెదన్
విశదనవోదకంబు లతి ♦ వేగముతోడుతఁ దెమ్ము నావుడున్.

125

ఉ. అంచితహేమకుంభము క ♦ రాజ్యమునందు ధరించి గూర్చెఁ గో
పించఁగఁ బాదయుగ్మమునఁ ♦ పెట్టిన సంకెటతోడు ఘట్టఘ
ట్లంచును మ్రోయఁ గోట లొగి ♦ నల్లన వెల్వడి గూలకంచి న
క్తంచరచంచలాక్షి కడు ♦ దైవముదూఱుచు నుచ్చుగింపుచున్.

126

సీ. మటుమాయదైవంబు ♦ మైరావణునిబారిఁ
జంపెదే రామల ♦ త్కణుల నేడు
కట్టిడిదైవంబు ♦ కడతెగ మ్రింగెదే
వనజబాంధవవంశ ♦ వర్ధనులను
కష్టంపుదైవంబు ♦ కరుణ యింతయులేక
కోరెదే దశరథు ♦ కూర్మిసుతుల
నీచదైవంబు దు ♦ ర్నితి నాశించెదే
రాజీవనేతుల ♦ రాఘవులను
చెనఁటిదైవంబు ధర్మవ ♦ ర్తనము విడిచి
సత్యసంధుల లోకర ♦ త్కామణులను
గలుషచిత్తంబుతోడుతఁ ♦ దలఁచె దేహ
యనుచు దైవంబు దూఱుచు ♦ నడలియడలి.

127

సీ. అనుపమజయశాలి ♦ యవ్వాలితోబుట్టు
సుగ్రీవుఁ డేవంక ♦ సుగ్రీవ నొక్కొక్క
సంతతపతిహిత ♦ సంపన్నుఁ డైనట్టి
వాయుసంభవుఁ డెందుఁ ♦ బోయ నొక్కొక్క
దానవమర్మజ్ఞుఁ ♦ డైనభీష్మణుఁ
డలసుఁడై తా నెందు ♦ నరిగె నొక్కొక్క
గణుతింపరానట్టి ♦ కపిసమూహంబులు
తొలఁగి యేగొందిని ♦ దూరె నొక్కొక్క
దిక్కులేనట్టిదీనులఁ ♦ దెచ్చురీతి
రాఘవులఁ దెచ్చి చంప మై ♦ రావణుండు

కనలుచున్నాఁడు వాని ను ♦ గ్రతను దాకి
యకట! యొక్కడైనఁ గాపునే ♦ యంగ వలదె ?

128

క. గతిమాలిననాను నా
సుతునకుఁ జ్ఞావైన నేఁడు ♦ చొప్పమఁగా క
దృఢతకఁగి నైశ్యములుం గల
పతులకు నేఁ డిట్టివావు ♦ పాడియె తలఁపన్.

129

క. ఎవ్వరితోదులఁ జెప్పదు
నెవ్వరు గల రాత్తు లిందు ♦ కెవ్వరు ముఖ్యుల్
ఎవ్వరు గల రీరాజుల
కివ్వినఁ దప్పింప ననుచు ♦ నేచ్చుచునుండన్.

130

శ్లో. ఆనిలసూనుఁడు గనుఁగొని ♦ యాత్మతోన
దీనిచే నాదుకార్యంబుఁ ♦ జెలియవచ్చు
పగిదినున్నది మాటల ♦ భావ మరయ
ననుచుఁ జీగఁగఁబోయి య ♦ వ్యనిత కనియె.

131

ఉ. ఎవ్వరిదాన వీవు కమ ♦ లేక్షణ నిర్ణయ నిట్టిసంకెలల్
ఎవ్వఁడు నీకుఁ జెట్టె దను ♦ జేశ్వరచిహ్నాలు గాననయ్యెడున్
మవ్వపునీశరీగమున ♦ మానవనాగునికార్యభారమై
నెవ్వగ వేలగుండదవు ♦ నిక్కము చెప్పము నాకు నన్నియున్.

132

క. వెలువక చెప్పము చెప్పిన
సతిముఠి నీశత్రువును ♦ నాహవభూమిన్
నులుమాడి నాశ్రయతాపము
నెఱయఁగ నీపట్టణంబు ♦ ని న్నేలింతున్.

133

వ. అసవును దుర్బుడి హనుమంతుర గనుఁగొని.

134

క. చెప్పారు నీనుపలుకులు
విన్నంత నె చల్లఁజయ్యె ♦ వీనులు మఱియుం
గన్నులు ముదమండెను నీ
వన్నా! యెవ్వఁడవు చెప్పు ♦ మని పలుకటయున్.

135

ఉ. రావణవైరిబంటుఁ గిసి ♦ రాజహితుండను వాయుప్రగ్ధుఁడనన్
రావణుపంపునన్ మోజుఁగి ♦ రావణవైరులఁ దెచ్చిఁజేసి
రావణుఁ గిట్టి యుద్ధుఁజేప ♦ రాగ్రేమమెచ్చుఁగఁ జుచ్చిఁగొన్న
రావణవాహనాను లను ♦ రాగముఁ గొలవఁగ నందువచ్చితిన్.

136

వ. కావున.

137

క. చింతింపవలదు నీతెజుఁ

గంతయు వినిపింపు మనిన ♦ నంగన మనెఱుఁ

సంతోషమగ్నయై హను

మంతునితోఁ బలెక్కి నొగిన ♦ మస్తముఁ దెలియన్.

138

వ. కృపారసా! నిన్నుఁ గనుంగొనినయప్పుడే నాచుకము నిచ్చిఁగదా గాఢ్య నాశ్చత్యంతం
బంతయుఁ జెప్పెద నాకర్ణింపుము ; సులలాకికరటకుఁ దెచ్చి మైరావణ తోడయిట్టి
కాలదండుం డనురాక్షసేంద్రునకుం బోని నై దుర్బుడీనాచుకముఁ బ్రకర్షింపుమండి
యనేకకాలంబు గొడ్డువీఁగి దైవకృతంబున నొక్క కుమారుని నీలమేఘుకారుం
గాంచి నీలమేఘుం డనుజేరు పెట్టి పెనుచుమండఁ దనఁగలిగెను గూర్కా? వాణి
మైరావణుం జూచి నీసహోదరికం బట్టి నీలమేఘుండు నీనుగలఁగాలుచి
యిప్పాతాళలంకారాజ్యంబునకుఁ బట్టిభద్రుండై నెగడఁగలవాఁ డని నప్పాపాత్తుం
డులికి యాక్షణంబున.

139

క. పాత్తులలోపలఁ బొదఁబెడి

నెత్తురుకం దనక యలిగి ♦ నెఱినాబిడ్డం

గుత్తుక పిసుకఁగ వచ్చిన

నత్తటి నాపతియు నేను ♦ నతిశోకమునన్.

140

గీ. పాదయుగ్మంబు చేతులఁ ♦ బట్టి విడువఁ

జాల కేలయ్య మమ్మును ♦ జంపవయ్య

యఖిలనిర్జరభీమ మై ♦ నట్టిహస్త

సరసిజంబున శిశువును ♦ జంపవలదు.

141

మ. అనిప్రార్థించినఁ జంపనోడి కృపతో ♦ నావేళకుం బోయె నా

తనయుం డెంతయుఁ బూటపూటకు సము ♦ దృతాగ్రాంతి నీడదఁగాఁ

గని చూపోపక చావుతో సరియకా ♦ కారాగృహం బందులో

నునిచెన్ శృంఖలబంధపాదములతో ♦ నుండం జలం బొప్పుగన్.

142

ఉ. అంతటఁ బుష్కరశోకమున ♦ నారడఁ గుందుచునుండలేక మే
మెంతయు వేడిసఁ గరుణ ♦ మింతయు లేకను నల్లి నావిభుం
జెంతలఁ జేగనీక నను ♦ శీఘ్రము చంపక క్రూరకర్తుడై
సంతతమున్ విచారమునఁ ♦ జావగఁ బెట్టెను శృంఖలంబులన్.

143

వ. వెండియు.

144

క. బంటును బానిసఁ బోలుచుఁ
గంటికఁ గలనైన నిదురఁ ♦ గానక పొగులన్
గంటకుడై నిత్యముఁ దన
యింటఁ గలపనులకెల్ల ♦ నీడ్చుచుఁ బెలుచున్.

145

గీ. ఇపుడు నన్నుఁ బిల్చి ♦ యనవంశజులఁ బజ్జి
వదనఘానిఁ గొంచు ♦ వచ్చినాడ
భద్రకాళి నేను ♦ బోయితిని బొమ్మ నే
వేగ నుదకమునకు ♦ వెలచి యనిన.

146

క. తొలి నీళ్లగొని చనఁ
జేతులు కాల్చితినిన్ను ♦ శ్రీరాఘవులన్
ఓతర్రడ ! తలచి వగచద
నానెయునెదుఁబునునకు ♦ నాకున్ వగవన్.

147

వ. అనవుడు వాయునూనుఁ నను ♦ రాగనఁ గన్గొని నీకృపారసం
బునకును మెచ్చి తిరిగిమరి ♦ బొందకు దుఃఖము వీనిఁ జంపి నీ
తనయుని రాజుఁ జేసెదను ♦ దప్పదు నావచనంబు నన్నుఁ గొం
చును బని రెడకున్నెలను ♦ జూపుమా రాజుల నీవు నావునన్.

148

చ. ఆనిలజ ! యట్టిని యెవఁడు ♦ దైవఁ ద్రిలోచనునంతవానికిం
గమంగొనరాదు ఎవ్వరికిఁ ♦ గా మయనిక్రిత మిప్పురంబు నీ
కనఘ ! తలఁపఁ జూడఁ జన ♦ నదృష్ట మీ వది యెట్లు చెప్పమం
చన కనుపించెదన్ వినము ♦ సత్యముగా మొదలిఁటినుండియున్.

149

క. మేరుకపాఠాంతర
వారిజభవుఁగూర్చి పెక్కు ♦ వర్ణము లమలా
చారమునోదులఁ బాయక
మైరావణుఁ దుగ్రతపము ♦ మానుగఁ జేసెన్.

150

శ్రీ. అపద్మసంభవుఁ ♦ డరుదెంచి స్రవ్యక్షు

మై వచ్చి నీకెట్ట ♦ మైవహము

నడుగుమన్నును మొక్కిరి ♦ హస్తాస్థిములు వెచ్చి

మితలేనియట్టిస ♦ న్నుగులు సేసి

దనుజనిర్జరయక్షు ♦ మనుజపన్నగతాక్షులీ

సిద్ధవిద్యాధర ♦ శ్రేణివలన

మరణంబు లేకుండ ♦ మాకును వరమిచ్చి

పాతాళమున నొక్క ♦ పట్టణంబు

మెచ్చులాదవంగఁ గణఁక ని ♦ రిక్కింపు మనిన

నతఁడు నట్లనెకా కంచు ♦ నడిగినట్టి

వరము కృపసేసి మిక్కిలి ♦ వరదుఁ డగుచు

బురము గల్పింప మయునంపె ♦ గురుతరముగ.

151

వ. పంపిన నతండును బాతాళంబునకు నేతెంచి సంచాశద్వ్యజ్జవీప్తి స్థంబును నష్టాశీతి
యోజనాయతంబునుం గాఁ బురస్థలంబేర్పఱిచి యం దేమకోట్లకవాలయంబులును
మూఁడులక్ష బవీళులును జంద్రకాంతోపలవేదులును నీలస్తంభ హగ్గ్యంబులును
గోమేధిక పురంబులును మరకతమంటపంబులును మాణిక్యకుడ్యంబులును మాక్తిక
కేళీగృహంబులును వజ్రసోపానంబులును విద్రుమకవాటంబు లనేకంబులు నిర్మించి
యంబుధిసన్నిభంబు లగుపరిఘాచ తువ్వయంబులం గలపాషాణంబులకోటయు నైదు
కోట్లదండనంబులచేత సంచితం బగునినుపకోటయు మిక్కిలంబగు నున్నతంబగు
నున్నతంబునఁ గ్రిక్కిరిసి మూఁడుకోట్లబిరుదుఁడెంకంబులచేతం బాలుపెక్కిన
యుక్కుకోటయును నేఁబదికోట్లకాండనసౌపానంబులు గలయోషాచేత రమ్యం
బగుకంచుకోటయు నెనిమిదిగోపురంబులు గలరజతంపుఁగోటయు సమితదివ్యరత్న
స్థాపితం బైరపసిఁడికోటయు ననంగలయేడుకోటలు గల్గించి యొక్క-టకోటకు
నెనిమిదేసిగవనుల నలవరించి యగ్గవనిగవనియందు నహోరాత్రములు నిద్ర లెఱుంగక
పదిలంబుగఁ గాపుండునట్లుగా నెలయేఱులతోడి నడగొండలుంబోలు మదద్రవ
దంతావళంబులు రెండుకోట్లును వాయువేగంబున కధికవేగంబునుంగల జవనా
శ్వంబులు నాలుగుకోట్లును బటుభయంకరకాలకింకరుల నహంకరించి చింకంబులు
గల్లువివిధశస్త్రాస్త్రపారీణు లైనవీరదానవు లెనిమిదికోట్లు నుండ సృజించిన నతండు
సంతోషస్వాంతం డై పాదపద్మంబుల డెఁగి ముకుళితహస్తుం డై యుట్టనియె. 152

౪. సరసిజగద్భవేనగణ ♦ సన్నత నీకృపచేతఁ జాలన
 చెరువుగ నామనోగఢముఁ ♦ జేకులు నింక మహావిభూతినిం
 బరగితి నొక్కటింకనిముఁ ♦ బార్ధనసేసెదఁ జిత్తగించి నా
 కరిజనుఁ డెవ్వఁ డాతనిన ♦ యానతి యిం డెటుఁగంగ నెంతయున్.

153

౪. అనుటయు భూమికోట యొక ♦ టప్పుడు చాలసృజించి దానికిన్
 ఘనముగ నొక్కవాకిలియ ♦ కా నొనరంగ నొనర్చి యుక్కునం
 దనరెకునట్టి తాను పెడి ♦ దంబుగ నొక్కటి యందుఁ బెట్టి య
 వ్వనరుహగర్భుఁ డిట్టులనె ♦ వానరనాయక ! దైత్యనాథునిన్.

154

౪. హితజనుఁ డెక్కినఁ గడు నిది
 జతనంబున నుండు శశుఁ ♦ జనుఁ డెక్కినచో
 గతిదప్పి విలుగుఁ గావునఁ
 బ్రతినక్షాని నెలుఁగు మప్రకు ♦ పరమార్థముగన్.

155

౪. అని చెప్పి యతఁడు వోలున
 దనుజాధీశ్వరుఁడు ఘోర ♦ దైతేయులఁ బ
 ధ్దనిమిదికోటులఁ బదాసున
 కనిగంబును గావలుండు ♦ నట్లుగఁ బెట్టెన్.

156

౪. పెట్టి చలంబున ఫణులకుఁ
 గొట్టెను గల్గెనెన మారు ♦ కొనకుండంగాఁ
 బట్టెను మనుకాలఁ జేలను
 పెట్టెను గంధర్వయక్ష ♦ బృందారకులన్.

157

౪. కావున నిన్నును గొని యే
 నేవెఱువునఁ జొత్తు నీవు ♦ నేగతితోడన్
 భూవరులకడకు వచ్చెదు
 పావని యెఱిఁగింపు మనినఁ ♦ బడఁతుక కనియెన్.

158

౫. కోట పెట్టివెనఁ ♦ గుంజరతురగంబు
 రెన్నియొన దెత్తు ♦ రెండటైనఁ
 గన్నగీటిసంతఁ ♦ గడతేర్చు నామాట
 నిక్కువముగ నమ్ము ♦ నీరజాక్షి !

159

క. అని పల్కి నానురూపముఁ

గనుఁగొను మిది యంచు నింగి ♦ కడవఁగఁ జెఱిఁగెన్

ఘనతర మగుతద్రూపముఁ

గని యది వెఱగఁది పలికె ♦ గపివీరునితోన్.

160

సీ. అంజనాగర్భర ♦ త్నాకరహిమధామ

కుటిలదానవమేఘ ♦ నటలసచన

రామలక్ష్మణపాద ♦ రాజీవసేవక

గిరిజాధినాయక ♦ వాగుమూగ

సురగరుడోరగా ♦ సురనిత్యసన్నత

పదపద్మమిత్రజ ♦ ప్రాణమి

దశకంఠపట్టణ ♦ ద్వారదానానల

రాద్రభీషణరణ ♦ రంగధీర

వేయుగన్నులు గలయట్టి ♦ వేల్పునకును

గుఱుతువెట్టంగ వర్ణింపఁ ♦ గొలఁదిగాని

కోటిరవితుల్య మైననీ ♦ మేటిరూపుఁ

గంటి నెంతయుఁ గన్నుల ♦ కజవు దీఱ.

161

క. తడయఁగనేటికి నింకన్

గడునూత్ముం బైనరూపుఁ ♦ గైకొను మిపు డీ

కడవంచునందు నిను నే

నిడుకొని పోయెదమ ధారు ♦ జీశులకడకున్.

162

క. అనవుడు విని దుర్దండిని

గనుఁగొని మదిలోనఁ బొంగి ♦ కరుణాకరుడై

ఘనమైన శృంఖలంబులు

దునిమెన్ దుత్తమరుగాఁగ ♦ దోర్బలమొప్పన్.

163

గీ. పవననూనుండు తింతిరిణి ♦ పర్ణమాత్రుఁ

డయ్యె నయ్యింతి యాశ్చర్య ♦ మందుచున్న

నట్టు లొఁగాదొ యొకవేళ ♦ నణఁగి యుండు

నెట్టిసునుడైనఁ గార్య మీ ♦ డేటుదాఁక.

164

వ. అని చెప్పినఁ దరువాతివృత్తాంతం బెట్టిదని యడుగుటయును.

165

చ. కవిజనమిత్ర బంధుజన ♦ కల్పమహీరుహ సర్వధారిణీ
ధరవరసత్సభాంతరప్ర ♦ ధానమతస్సుటధీవిచార కాం
డవకులకంజభాసగర దృ ♦ ధవ్రిత నిఘ్నరమంత్రీభీకరా
ర్ణవబడబాగ్నిరూప సుర ♦ రాజమతప్రతిమానవీక్రమా.

166

క. శ్రీవత్సగోత్రజలనిధి
జైవాతృక విపులసకల ♦ శాస్త్రాగమవి
ద్యావాణీప్రియ విశ్రుత
దేవేంద్రసమానభోగి ♦ ధీవరచంద్రా.

167

మాలినీ. అతులసుగుణహారా ! ♦ యబ్బమాంబాకుమారా
రతిపతిసమరూపా ♦ రమ్యసంపద్దిలీపా
ధృతసుమనసగోత్రా ♦ ధీజనస్తోత్రపాతా
వితతవసుమతీశా ♦ విఘ్నభక్త్యంబరీషా.

168

గద్యము.—ఇది శ్రీభీమేశ్వరవరప్రసాద కవితాధురీణ సకలకాస్త్రప్రవీణ
సుకవిజనమిత్ర సర్వయామాత్యపుత్త్ర మాడయనామధేయ
ప్రణీతం బైనమైరావణచరిత్రంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

మైరావణచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీపతిపదాబ్జభృంగా

కాపాలిజటాంతరంగ ♦ గంగాసదృశా

టోపయశానుతజంబూ

ద్వీపా లేజైర్లయబ్బ ♦ ధీమణిగోపా!

1

వ. అక్కలశోద్భవుండు రామచంద్రుని కిట్లనియె రఘురామా చిత్తేగింపు మస్సడు
దుర్దండి కాంచనకుంభంబున నిర్మలాదకంబులు ముంచుకొని యక్కలశంబు లాని
యంచున నాంజనేయు నిడుకొని మహాప్రళయావసరంబున మృగ్యుదేశత తనకు
సహాయంబుగజంతు సముదయంబుమీఁదనంతకుఁగొనిపోవుచందంబునఁ గోటయొద్దకుఁ
గొనిపోయి యమృతమాయాకారం బైనత్రాసు మెట్టుకొని చనునెడ నది విచిత్రంబు
గా భంగం బగుటయుఁ దద్దావరపాలకు లత్యంతరౌద్రాకారు డై నేత్రకోణంబుల
నగ్నికణంబులు రాల నీక్షించి యొరలు వెడలంగ నడిదంబులు పుట్టి జలిపించియు
సంబళంబులు ద్రిప్పియుఁ గుంతంబు లెగవైచియు గుణరావంబు లెసంగఁ జూపంబు
లెక్కువెట్టియు బాణంబులు తెగనిండ సంధించియు హుంకారములతోఁ గాట్టుముట్టి
యోసికులదోహి తొలుత సరోవరంబునకుఁ జనునప్పు డున్నసంగెల లిస్సు దూర్చు
కొని నిశ్చంకం జనుచెంచి దానవమయనిర్మితం బైనయిత్తులాపాత్రంబు విణుగం
దొక్కితి నీవలన శత్రుభావంబు గానంబడి యున్నది యెఱింగింపు మెఱింగింప
కుండిన నిన్ను ఖండంబులు నేసి మాంసఖండంబులు భక్షింతు మనుచు నిర్భం
ధించిన.

2

గీ. కడవయంచున ముణిఁగిన ♦ కపివరుండు

ధరణిమీఁదికి లంఘించి ♦ దర్పమెసఁగఁ

బ్రహ్మకాలంబునాటిభై ♦ రవునిరీతి
మిన్నముట్టంగ నెంతయు ♦ మేను వెంచి.

3

సీ. వీరదానవమస్త ♦ వేదండములమీద
గంధీరముమాడ్కి ♦ గవిసి కవిసి
చక్రవాళాచల ♦ సముదీర్ణ మగువాల
పాశంబుచే జాటి ♦ పటి పటి
చండనిఘ్నకాల ♦ దండంబుగతి నొప్పు
పెడచేత లోచేత ♦ నడచి యడచి
చటులవక్రస్తంభ ♦ సన్నిభం బగునట్టి
పదయుగంబునఁ దొక్కి ♦ మెదిపిమెదిపి

ఘోరకాలాభ్రభూరిని ♦ ర్హృషతుల్య
సింహనాదంబు తెలఁగిండు ♦ జిక్కు జీరు
పడఁగ నిమిషంబులోపల ♦ దొడరి చంపె
నుక్కున్నను దీనునో ♦ కుండఁ దరమి.

4

ఉ. అంతట దైత్యకాంత పవ ♦ నాత్మజుఁ గన్గొని పొంగి దేవ! నీ
వెంటియు దైత్యులని గడిమి ♦ నిప్పుడు చంపినవార్త విన్న న
త్యంతలబ్ధిగ దైత్యు నిట ♦ కడ్డము వత్తురు రాకమున్న భూ
కాంక్షుల రామలక్ష్మణుల ♦ గానఁగఁ బోదము రమ్మ వేగనన్.

5

మ. అనుచుం దోడ్కొనిపోవుచోఁ బవనజుం ♦ డాపట్టణంబొప్పుఁ దా
మునువిన్నంతను నేగిసదృశములకున్ ♦ మోదంబు వుట్టింపఁగాఁ
గనుఁగొందు న్నెనుదనదైత్యవరులం ♦ గర్జించి భంజింపుచుం
జనియెన్ వేగఁ గాళికానిజనివా ♦ సం బ్రగతం జేరఁగన్.

6

గీ. అట్లు చేఁబోయి ♦ గూలోనఁ గలకలం
బాలకించి దైత్యు ♦ రాలిఁ జూచి
మధ్యరాత్రి నిద్ర ♦ మాని యాగుడిలోన
నెలమి మన్నవారి ♦ లెవ్వ గనిన.

7

సీ. ఇది భద్రకాలికా ♦ సదనంబు దీనందు
మనచి నాఁ డభిప్రల ♦ దనుజనాథుఁ

డిప్పు డాకలకలం ♦ బెసంగంగ మేలొంగి
 యున్నవారలు కావ ♦ లున్నవారు
 ఇంక వారికి నీకు ♦ నిచ్చోట ఘనమైన
 యుద్ధంబు గలుగక ♦ యుండ దరయ
 బలసత్వ మొప్పంగ ♦ బదిలుండవై చను
 మనవుడు బవమాన ♦ తనయుఁ డపుడు
 భీకరాకారదైతేయ ♦ లోకనికర
 తీవ్రకరవాలతుల్యంబు ♦ ద్రిప్పకొనుచు
 నమితభుజసత్వసంపన్ను ♦ డగుచు భద్ర
 కాళికాద్వార ముద్ధతి ♦ గదియుటయును.

8

వ. ఆద్వారపాలకు లతనిం గనుంగొని.

9

క. మువ్వరువేలుపులకుఁ జొర
 నెవ్విధమున రానియట్టి ♦ యీపురికిని పీఠ
 డెవ్వఁడొ నిర్భయవృత్తిని
 గొల్పున నేతెంచె ననుచు ♦ గోపం బెసంగన్.

10

నీ. ప్రవిమలబ్రహ్మాండ ♦ పజ్జులు చెదరంగ
 భీకరస్ఫూర్తితో ♦ బేర్చి యార్చి
 కరవాలముసలము ♦ ద్దరచక్రపట్టెస
 ధనురస్త్రశూలకుం ♦ తములు చార్చి
 చండబాహుదండ ♦ సంరంభ మొప్పంగ
 నొక్కఁ డొక్కఁడుకన్న ♦ నుక్కుమిగిలి
 భానుబింబము నత్ర ♦ పటలంబు వొదిలిన
 కైవడి గర్జించి ♦ కదియఁ బొదువఁ
 జైనకుటయుఁ జూచి పావక ♦ శిఖలమీఁద
 నాజ్యభాండంబు వైచిన ♦ నధికముగను
 మండుచందాన మారతి ♦ మండుకొనుచు
 నుగ్రదైత్యులమీఁదికి ♦ నుటికి యుటికి.

11

క. సోలుచుఁ దలుపులమీఁదికిఁ
 గూలఁగఁ బదయుగమునందు ♦ గొందఱుఁ దప్పెన్

వాలమునఁ బుట్టి కొందఱఁ
గాలికి బలిద్రోసి నేలఁ ♦ గనియఁగొట్టెన్.

12

క. వానమున గార్జునతీనులు
పెనుచునఁ భవవీరవఁ దీన్తు ♦ పెంటలుగాఁగా
మఁమునఁ గోపము ముప్పిరి
గొనఁ దడఁ పడిగల్గి చేతఁ ♦ గొందఱఁ బొడిచెన్.

13

ఉ. వెండియుఁ బశ్యవీరమున ♦ వృక్షశిలాదులు నేల రాల్చి యు
ద్ధండపటుప్రళాహమున ♦ దానవపైన్యముఁ జొచ్చి రక్తముల్
కండలు గ్రసెగొండుఁ బడి ♦ కట్టలు కట్టలు గట్టి పీనుఁగుల్
గొండలపోసి నులఁగి గలి ♦ కుంజరుఁ డందఱఁ జంపె నుగ్రుండై.

14

చ. తొలఁదికి నవ్యకాంత తన ♦ తోడనె ప్రితిని నేగుదేరఁగా
బలుపడి కాలకలమును ♦ బంధురవృత్తిని జొచ్చి యెంతయుం
గలయఁగఁ జూచి మిమ్ముఁ బొడఁ ♦ గానక మిక్కిలి యాత్మలోపలన్
గలఁగుచు పులిఁ గాలిఁ బొడ ♦ గాంచి కరంబులు మోడ్చి యిట్లనున్.

15

నీ. భుజూభిక్షకం ♦ కాళహస్తాంబుజ
నాగకంకణవామ ♦ భాగపీఠ
లాలిగోష్ఠ్యలరుడ ♦ నూలికాలంకృత
సంపూర్ణ సతభాను ♦ సన్నిభాస్య
సకల్సృందాశ ♦ సన్నతపదయుగ్మ
ధంకానినాదతాం ♦ డవనినోద
కమనీయసంతత ♦ కరుణారసాపాంగ
స్ఫుటసమంచితపగం ♦ జ్యోతిరూప
యభిరణాగరంబునుఁ దల్లి ♦ నైసనీదు
సదసమంతున ద్రవీయుఁ ♦ డదయుఁ డగుచు
ధారణీశులఁ గొనివచ్చి ♦ దాచినాఁడు
వారిఁ బొడనుగి నాలోని ♦ వగపు మాన్పు.

16

వ. అని మ్రొక్కి యనేకవిధంబులం బ్రార్థించి యడిగిన నమృతాదేవి కైకొన
కున్న చందంబున నున్న నులకటకోపాక్షుండై హనుమంతుండు గాలికం గనుం
గొని.

17

క. నినుఁ బెద్దసేసి వేడినఁ

గనికర మొదవంగ నన్నుఁ ♦ గనుఁగొన కాత్మన్

మనుజేశునిపై నలిగిన

ఘనకర్మకి నీకుఁ గరుణ ♦ గలదే తలఁపన్.

18

చ. పరహితమొప్పు రాఘవులఁ ♦ బ్రార్థన సేసినఁ జూడ్పడెతి ని

ర్భరచటులొగ్గవాలమునఁ ♦ బట్టి విదల్పఁగఁ గూలి చార్థమై

యరుగుచు దైన్యభావమున ♦ నప్పుడ చూపెదుగాక యందుఁ ద

త్పరిజనభూతము లెఱుచి ♦ పాఠఁగ ముంకృతితోడఁ జీరఁగన్.

19

శీ. ఉరగలోకంబు బిరచిరఁ ♦ దిరుగఁ దొడఁగె

నదరె భూదేవి దిక్కులు ♦ బెదరె నంత

నమ్మహాశక్తి కడుఁగంపి ♦ తాత్మ యగుచుఁ

బవనపుత్తుని వీక్షించి ♦ బలికెఁ బ్రీతి.

20

క. ఓహో! సహింపు మేటికి

ద్రోహము నామీద నూని ♦ రోషింపఁగ నే

నాహా! భానుకులేశుల

నాహారముఁ గొనఁగఁ దలఁచి ♦ యణఁతునె నీకున్.

21

క. దనుజుఁడు రాజులఁ గొనిరాఁ

జనునప్పుడు తెచ్చి దాఁచి ♦ చనునప్పుడు నే

ననఘాత్మ! యెఱుఁగ నెఱిఁగిన

నొనఁగూడనిపాపమునకు ♦ నొడికట్టుదునే.

22

వ. అని యొక్కొంతతడవు ముకుళితలోచనయై తనమనోవీధి సకలంబునుం బరికించియుం
గానక తనభోజనాగారంబునందు దాఁచుట యెఱింగి యాత్మజంబున భూత
సంఘంబులం బనిచి తెప్పించి తొలుత వాఁడు పెట్టినయుక్కుపెట్టితోన యిచ్చిన
నిరుపేద పెన్నిధిఁ గని పుచ్చుకొనుచందంబునం బుచ్చుకొని యప్పెట్టెఁ జెరచి
జాత్యంధునకు దృష్టి గలిగినఁ గడలేనికాంక్షతోడుతం జూచుచందంబునం జూచుచు
నంకురితపులకాంగుం డై యానందంబునుం బొంది నిద్రాభంగంబు గాకుండఁ
గ్రమ్మరం బెట్టి మూసి భుజంబున నిడుకొని యద్దేవికిఁ బునఃపునఃప్రణామంబులు
నేయుటయు సకలరాక్షసుల కజేయుండవు గమ్మని వీవించి యంపుటయు డీర్చండి
తోడనే చనుదేరఁ బట్టణంబు వెడలి యనతిదూరంబున నొక్క నిగూఢం బగులతా

గృహంబునఁ బెట్టికఁ జేరిచి పదిలంబుగా దాచి దుర్దండిం గనుంగొని.

23

2. అలఁగఁ మునునోడుతఁ

బలికననాప్రతిక దక్కఁ ♦ బవనములానన్

గలదైవ్యవరుల నెల్లను

బాలియిరుచికి కొంచుఁ బోను ♦ భూమిశ్వరులన్.

24

3. ఉపకారికి నీగును ని

త్యుపకారము నేయు దాఁక ♦ నుల్లములానం

దపియించుచుండఁ గావునఁ

గపటాత్ముని ద్రుంతు రన్ము ♦ కనుగొను నన్నున్.

25

4. అనుచు భీనుఁడగుచు ♦ నప్పడు నప్పట్ట

గంబుఁ జొచ్చి గోవు ♦ రంబు లవని

కుల్లఁ దన్ని మేడ ♦ నెల్లయుఁ నడఁద్రోచి

మేటికోట గొక్కఁ ♦ పాలు నేసి.

26

5. ద్వాదశపాలక ద్రవ్య ♦ వర్గంబులను నొందు

మొన కట్టుకుండఁగఁ ♦ బెనచి కొట్టి

వీధులయిది గొన్న ♦ వీరదానవకోట్లఁ

బాణేపోవకయుండఁ ♦ బట్టి చంపి

ప్రహరినొక్కఁ జెడి ♦ గొత్త సవ్రాహంబు

నిలచెడి పాఁగఁగఁ ♦ దరిమి కూల్చి

పాఠేందు లున్నట్టి ♦ భయదానవావలిఁ

గట్టి మార్కొనకుండఁ ♦ గీటడంచి

భద్రవేదండఘోటక ♦ పరికగములను

మట్టిమల్లాడి సంగరో ♦ న్మక్తుఁ డగుచుఁ

దిరుగుచుండంగ నయ్యెడ ♦ దీనవృత్తిఁ

దల్లడిందుచు హతశీమ ♦ లెల్ల పాటి.

27

6. అంగిపురగలువాకిట మ ♦ హర్షనితోడుత మొట్టివెట్టు చో

నంతట నిర్వరారి విని ♦ యాత్మ గలంగఁగఁ బాటుతెంచి నే

త్రాంతములందుఁ గెంపెసఁగ ♦ నందఱు జూచి యడేల మీరు వి

భ్రాంతిని మొట్టివెట్టెదరు ♦ పట్టెనొ మిమ్ముల భూతసంఘముల్.

28

క. అనవుడు భూతంబులు మా

కును మీకృపఁ జేయ వెట్లు ♦ కొట్టుంబుల మ

మ్మును బట్టనోపు నే యవి

యని పదముల కెఱఁగి పలికె ♦ రంతయుఁ చెలియన్.

29

సీ. విను చి త్తగింపుము ♦ దనుజాధినాయక

యురుబాహుబలుఁ జొక్క ♦ తనుచరుఁడు

పంకనాళముఁ జొచ్చి ♦ శంకరే శేతెంచి

ద్వారనిర్మిత మైన ♦ త్రాసు విడిచి

కావ లున్నట్టిర ♦ క్క-సితండములఁ జంపి

కాలికాలయము ను ♦ గ్రతను జొచ్చి

యద్దేవి నదలించి ♦ యవనీశతలకులఁ

గొనిపోయి క్రమ్మరఁ ♦ గోప మెసఁగ

వచ్చి పురిఁ జొచ్చి గోపుర ♦ వప్రహర్య

సదననికరంబు లన్నియు ♦ సదును సేసి

కడిఁదైత్యులఁ బెక్కండ్రొ ♦ బొడ వడంచి

మదగజాశ్వంబులను దుగించి ♦ యెదురులేక.

30

క. వేటాడుచుఁ బురపీఠుల

ఘోటింపుచు వారి లెక్క ♦ గొనఁ జెవ్వరినీ

యాటోప మొప్ప నాకవి

కీటంబును ద్రుంచి మమ్ముఁ ♦ గృపఁ బ్రోవఁగడే.

31

చ. అనవుడు దానవాధిపతి ♦ యాత్మగతంబున నిట్టివాని న

య్యనిమిషసిద్ధయక్షఖచ ♦ రాద్భుతపన్నగముఖ్యులందునం

గని విని యెన్నఁడు న్నెఱుఁగ ♦ గాఢపరాక్రముఁ డీతఁ డంబనా

తనయుఁడు తప్ప దంచు నతి ♦ ధైర్యము శౌర్యము మీఱి వేగనన్.

32

శీ. కలితవిమలరత్న ♦ కాంచనమయ మైన

కొలువుకూటమునకు ♦ నలర వచ్చి

యతులసింహపీఠి ♦ నాసీనుఁ డై మంత్ర

పుంగవులను బిల్వఁ ♦ బుచ్చుటయును.

33

1. అఖిలకంటకుఁ డప్సఁ ♦ హస్తుండు బహుముఖ
 నూచీముఖుఁడు రత్న ♦ లోచనుండు
 ఘటనాసికుఁడు శూన్య ♦ కర్ణుండు ద్వికిరండు
 కాండుండు నగభయం ♦ కరుఁడు బలుఁడు
 నిర్జరాంతకుఁ డూర్ధ్వ ♦ నేత్రుండు శార్దూల
 దంష్ట్రుండు సింహకే ♦ తనుఁడు విజయుఁ
 దుష్ట్రిభోజనుఁ గాహ ♦ వోన్మస్తుఁ డభయుఁడు
 ఋకరవదనుండు ♦ శూలజిహ్వఁ
 డలికదంతుండు మొవలుగాఁ ♦ గలప్రధాన
 ముఖ్య శేతెంచి పాడగాంచి ♦ మొక్కిరి నిలిచి
 గర్వదుర్వ్యాపరంగభ ♦ కలిశు లగుచు
 నమరపతితోడ నిట్లని ♦ రెసఁగమెసఁగ.

34

2. దేవా! యీయార్ధరాత్రియందు మమ్ముం బిలువంబంప నవధరించితిరి యభియాతి
 గలిగుండుఁగదా కలిగినేని.

35

3. జలధులు పుక్కిరించి కుల ♦ శైలము లేడును నుగ్గునేసి రు
 ద్రులఁ బరిమార్చి నేవతల ♦ తుగ్గిల్లడఁగించి దినేశచంద్రులం
 బాలుపుఁదొలంగఁ గొట్టి ఫణి ♦ పుంగవుచేగు దలంగ మట్టి ది
 క్కులు పగిలించి బ్రహ్మ నొక ♦ కొక్కిరికి దెచ్చెద మీక్షణంబునన్.

36

4. పెలవు పెట్టు నేవ ♦ చింతింప నేటికి
 శక్తుగరులమీఁదఁ ♦ జనుట మాకు
 నేడుకొదవఁ జెగిడి ♦ గూడంగఁ బోయెడు
 నట్లు కాదే నీడు ♦ కరుణ ననిన.

37

5. జనపానుల నేఁ దెచ్చుట
 హనుమంతుం డెఱిఁగి వచ్చి ♦ యసురావలులన్
 దునుమాడి వారిఁ గొనిదని
 కవలురు నిటవచ్చివాఁడు ♦ క్రమ్మణ ననికన్.

38

6. వాహినులతోడఁ జని మీ
 రావావమున నతనిజంపుఁ ♦ డటు గాకున్నన్

బాహుప్రతాపవిజయో

త్సహముతోఁ బట్టి తెందు ♦ సయ్యన నిటకున్.

39

చ. అని ఘటనాసికుం ఘటకు ♦ నష్టభుజుం బలుమాడ్చి నేగుక్కిని
బనిచిన వాండ్రు లోకములు ♦ భస్మము సేయఁగ నేగుభంగి
త్యనుపమఘోరరాక్షసభ ♦ టావలి గొల్వ గభఁదము నెక్కి మే
దినియును మిన్నఁ గ్రక్కదల ♦ నికులు మ్రొక్కఁగ నేగి యార్చుచున్.

40

చ. అనిలజుఁ జుట్టుముట్టుకొని ♦ యద్భుతదివ్యశరణు లుక్థశిన్
ధనువున నిండ నేయుచును ♦ దారుణభిక్షము నెత్తి జేచియుం
గొనకొని వాడిశూలముల ♦ గ్రుచ్చియుఁ గుంజరఘోటకంబులన్
మొనయఁగ డగ్గరించియును ♦ ముష్టియు దృష్టియు విఘాఁ బోదుచున్.

41

ఉ. భానుకులేశ యప్పు డతి ♦ బాహుపరాక్రమఁ గాఁజనెయుఁ డ
ద్దానవనాథుమంతులను ♦ దదృఘులం గరిఘోటకంబులన్
ఊనినయల్కతోఁ బొదలు ♦ చుండఁ గనుంగొని మేను నంచి నో
డ్రోన మహీజము న్వారికి ♦ దోర్బల మొప్పఁగఁ దాల్చి కీరుడన్.

42

నీ. కుంభినీభృత్సమా ♦ రంభంబు నణఁగించు

దంభోళిగతిని సం ♦ రంభ మలరి

భూరివిస్ఫుటమరు ♦ దుభగ్బృందములఁ జెందు

ఖగమలాధిపుమాడ్కిఁ ♦ గడిమి గలిగి

చటులనిర్భరమేఘ ♦ పటలంబుఁ దూలించు

జంఘానిలము రీతి ♦ జవము మిగిలి

గురుతరాద్భుతగాఢ ♦ ఘోరాటవిని గాల్చు

కార్చిచ్చులీల ను ♦ గృత వహించి

కాల్పలంబుల నురుమాడి ♦ కరులహరుల

నేపణంగించి రథముల ♦ నెల్లజదిపి

వాల మంకించి బలునేల ♦ వాల్మీకి గొట్టి

ఘటకు నెంతయు రక్తంబుఁ ♦ గ్రక్కఁ జంపె.

43

గీ. ఊర్ధ్వనేతుని బడఁ దన్ని ♦ యుదరకుండఁ

బట్టి నేత్రంబు లుద్దతిఁ ♦ బగులఁ బొడిచి

హతేముఁ గాఁగించి మఱి యష్ట ♦ హస్తఁ గినిసి
పుష్కమిన్ద్రా చోష్టఁ కిడికిరిం ♦ బొడుచుటయును.

44

3. ఘనసానిసానిసాని ము

తక్కిలముగ తావరంగం గొడితెఁ ♦ గడువేగముతో
నటలుట చాటుండఁగా నం
తట వాగముఁ గొడితె బిట్టు ♦ ధగణిం గూలన్.

45

4. ఆప్సరసా హాసేశు జైన్యవత్సలు భీతిగదురం బాటి మైరావణున కెఱింగించిన
నదిఁ జదివి కొంద్రాసయం నై యష్టభుజా శూర్పకర్ణు నరభయంకరు నిర్జరాంతకు
శూరబాహు శూలకంఠు నభయు శార్దూలదంష్ట్రు నధికదంతు సింహకేతు
సూర్యవేగము గినుఁగొని మీ రమ్మరగ్రతాధముం జంపి రం డని పంపుటయు
పాదును నగ్రామాతలాభిరుక్త రాశిపావకోజ్జ్వలులచందంబున నడచుచు వజ్రకవ
చులును గొడితె వాఁడత స్త్రాస్త్రపాణులై మహనీయకేతనాకీర్ణంబు లైనదివ్యరథంబు
పాద్యముభయపాశ్చ్యంబులఁ జతురంగబలసహస్రంబులు గొలువ భేరినిస్సాణాది
నివరింబులు చెల్లగా పాదులు నింగిముట్ట జగంబులు తల్లడం బంద మహోద్ధతిం
బొందు ముగిసి యిం దాఁకి పుంఖానుపుంఖంబులైపర్వ నిశితవిశిఖజాలంబుల
కృష్ణఁ గిప్పించి నగ్ర పీఠానికిఁగీతవుండు సింహనాదంబు సెలంగ భుజం బప్పళించి
కొల్పులఁబులిమిఁజేరి గవిసి మహాభయంకరవాలంబునఁ బదుర నూర్చుర వేపుర
నొక్కొక్కమాటు సునియింపట్టి బంధించి సభోమార్గంబునం జరజరందిప్పి విసరి
ఘోరనిరంజనమొదల జేచిన నవి జరరంబులు ద్రెప్పి యొరలుచుఁ గరిఘటంబుల
మొదలఁచి దిక్కుల వల్లినయుద్ధతఃవిమదంబులుడిగిపొంకంబులుదొరంగి వజ్రపాతహతిం
గూలుభరాధరంబులచందంబునధగమొదలం గూలం గూలినవేగంబుననవితు త్తమురుగా
వెఱిగి హావకట్టుఁడియఁ బడినయప్పుడ యయ్యోధవరులు ధరాతలంబునకు లంఘించి
క్షుణ్ణికనోమనదిరి శూలభిగడివాలముసలముద్గరగ దాద్యాయుధంబులచేతం గుప్పిం
పందొడరిగిన పానికి మనంబునం జలింపక మారుతాత్మజుండు త్రిపురదైతేయులం
బరిమార్చుకట్టి యాదియగుండుమంబోలె రాద్రానలస్ఫురితాత్మంజై యొక్క
యున్నతీసాలకృక్షంబు కటికి కేలంబూని శారిసమరినవిధంబున నొక్కొక్క
పెట్టున నొక్కొక్కని నుగ్గిణంగించి విజృంభించి యార్చి వెండియు రణకాతు
కంబునం దిరుగుచున్నయెడల జెదరి పాటినదైత్యు లతిభయాతురులై పోయి మైరావ
ణుంఁగాంచి యుటనిరి.

46.

గీ. దైత్యవంశనాథ ! ♦ తరుచగమాతుగ్గిందు
గాఁ డతండు మంత్రు ♦ గణమునెల్ల
మితము లేనియట్టి ♦ చతురంగబలముల
తోడఁ గినిసి జమునిఁ ♦ జూడఁ బంపె.

47

క. అనవుడు దానవనాయకుఁ
డనికిని దాఁ బోవఁదలఁచు ♦ టది యెఱిఁగి మఱం
బున భీతినొంది యాతని
వనితామణి వచ్చి కాంచి ♦ వగచుచు ననియెన్.

48

క. ఏలయ్య ! జీవితేశ్వర !
కాలము కొలఁ దెఱుంగ కిట్లు ♦ కదలెద వనికిన్
వాలినకడిమిని ననిలజఁ
గైలాసనివాసుఁ డైనఁ ♦ గలఁడే గెలువన్.

49

చ. మదిమదినుండి చెప్పినను ♦ మానక రాణులఁ దెచ్చి యెన్నఁచున్
ఉదరనియిప్పురంబునకు ♦ నొప్పమిఁ దెచ్చితి వింక నైన దు
ర్మదముఁ దొఱంగి నీవు హను ♦ మంతుని దివ్యపదాబ్జయుగ్మమున్
ముదమునఁ గాంచు దానవస ♦ మూహముఁ గాచును నాతఁడెంతయున్.

50

గీ. దనుజలోకనాథ ! ♦ తర్కింపఁగా నీకుఁ
జలము మేలొ కాక ♦ ఫలము మేలొ
కలఁగుచున్న నాకుఁ ♦ దెలియంగఁజెప్పవే
యనిన నతఁడు వలికె ♦ నబలతోడ.

51

సీ. బలభేదిఁ బట్టి దు ♦ ర్బలునిగా రూడించి
పావకుఁ బెనుమంట ♦ పాలు సేపి
సమవర్తి బింకంబు ♦ సమయఁగా నదలించి
దనుజేంద్రు నొకకోణ ♦ మునకు నొత్తి
నీరధీశ్వరువాఁడి ♦ నీటుగా భర్తించి
గాలిని గాలించి ♦ తూలఁగొట్టి
విత్తాధిపతిని గొల్గి ♦ వైడలంగ బాధించి
చంద్రశేఖరుని భి ♦ క్షుకుని శేపి

బ్రహ్మ మెప్పించి వరములు • వడసినట్టి
నాకు లక్ష్మ్యంబె యొక్కవా • నరుడు నేడు
కడక నేకెంచి యిట్లై • పలికె తబు!
నాప్రతాపముఁ దలఁచక • నాతి నీవు.

52

౪. అదియునుం గాక.

53

౫. ఖత్రులు విడిచి భరిని

కాశీపుఁ బొడగాంచి లబ్ధుఁ • జచ్చుటకంటెన్
జిత్రాపిథారచేఁ దెగి
వృత్రాపదంబు గాంచి • వెలయుట యొప్పున్.

54

౬. కావునఁ బ్రశస్యతేర మొగి

నీవల దగివేడి లోని • కేగుమటన్నన్
దైవాజ్ఞ గడువనోపను
నీవక మే యనుచు నతిగ • నెవ్వగతోడన్.

55

౪. ఆయ్యవసరంబున మైశావణుండు మహాప్రళయంతకుచందంబునం గోపించి నిష్ఠుర
ప్రభవతీతో ముదంబునం బొంగుచు దివ్యచందనమాల్యాంబరాలంకృతుం డై
బాహుగుణకిరణచ్ఛవి నపహసించుకీరీటంబు ధరియించి విద్యుల్లతానికరప్రతిమాన
శోభితింబు లగుమకరగుండలంబులు ధరియించి సంపూర్ణచంద్రికావిలసనోపమాన
వజ్రకీలితంబు లగుపతకంబులు వెట్టి నవరత్నఖచితంబు లగుకేయూరంబులు
కంకణంబులు దొడిగి చతుర్దశలోకభీకరంబు లగుగండపెండేరంబులు వెట్టి కరవాల
కులముసలముద్గరగణాఖడ్గచక్రక్షురికభిండివాలతోమర శరశరాసనాదివివిధశస్త్ర
స్త్రపాణియు నీలాంబుతోన్నతబంధురజవశాశ్వసహసాంభీలంబును సమంచిత
బహుభుంజికాక్షిగ్ధ నివదంబును సముత్తుంగ భీషణస్ఫుటాష్టాదశచక్రభాసురంబును
నైనయనలాగ్నిసంకాశం బగురథం బట్టహాసుండు సారథియై నడుపఁ దద్రథా
గూఢుండై బ్రహ్మాండభాండంబు లదరఁ బ్రస్థానభేరి వేయించి వందిజనకైవారంబును
మాగధమంజులగానంబును మంగళపాతకపతనంబును పెరసి వీనులకుం జల్లనై
పాలయఁ జటులభేరినిస్సాగపటహాశంఖకాహళాది భేరిరవంబులు మిన్నుండి భోరున
గలంగ నతులోద్యస్సారనిర్మలమణిదీపికాసహస్రంబులు వెలుంగ ధవళవిచిత్రధ్రుత
రామరధ్వజంబులు తండ్రోపతండంబులై మెండుమిగుల శ్రేతహస్తులనందడి జడియం
దెలంగుచు బరాబరులునెయ నాహవోష్మతుం డై మాచీముఖరక్తలోచనవిజయ

కాండు లద్భుతదేదీప్యమానరథంబు లెక్కె యుభయహస్త్యంబులఁ గ్రంచుకొని
 నడువ మదగజాశ్వశరభగండభేరుండభల్లుకలులఁబాగుచున్నప్పుడు కనుకరకు
 కుట్రప్లవంగమార్జులజంబుకమకదర్శికరన్మృత్యుకానిచుపాఠంబుల నెక్కె వీరదానవ
 సముదయంబులు పంతంబులు వలుకుచు విరుదులు వేకొగి గెడమవఁ బ్రతాపా
 ద్దీపితులై నేల యీనినవిధంబున బలసి నల్లదశంగొల్పఁ దిన్నెన్మృత్యుసంభ్రమస్ఫురిత
 నిర్ధూతధూళిపటలంబు సకలలోకంబుల కంధకారంబు దోలచుచుగడంబుల గలయం
 బర్వి నురుతరస్యందననేమిస్వనంబులును దురంగహేమరవంబులును మదభద్ర
 ఘుంకారంబులును సుగ్రభటసింహనాదంబులును రాహున్తులకీరాణాపంబులు నొం
 డొంటిం గలిసి విభేదంబు లేక యేకధ్వనితోడ మించి నిమ్మిలగు భయంబు
 వుట్టింపం గదలి మహోద్ధతిం బోయి యస్రతిమప్రతాపుఁ డిగువనె-వివరపుంగవుం
 దాఁకి చుట్టుముట్టిన.

56

క. మృగముల నాఁకటఁ గనుఁగొను

మృగపతిచందమునఁ జూచి ♦ మే నుద్ధతితో

గగనంబు దాఁటఁ బెంచుచు

నగసప్తక మడల నొక్క ♦ యద్భుత మొదవన్.

57

సీ. భానుబింబంబులు ♦ పండ్రెండు నొక్కటై

తరుచరరూపంబుఁ ♦ దాన్చె నొక్కొక్క

మొగిమీఱ నగ్నులు ♦ మూఁడును నొక్కొక్కటై

యగచరాకృతి యొప్పు ♦ నయ్యె నొక్కొక్క

కడుజవంబున నేమి ♦ గాఢ్పులు నొక్కొక్కటై

ప్లవగపుంగవురీతిఁ ♦ బరఁగె నొక్కొక్క

హరునిచిచ్చుకన్ను ♦ గరళంబు నొక్కొక్కటై

యలవడఁ గపిచంద ♦ మయ్యె నొక్కొక్క

యనుచు దైతేయసైన్యంబు ♦ లడరి చెదరి

యల్లకల్లోలమై పాఱి ♦ నాంజనేయుఁ

దుగ్రదుర్వారపటునిష్ఠు ♦ రోగ్రభీమ

వాల మంకించి నంగర ♦ లోలుఁ డగుచు.

58

సీ. రథములమీఁదికిఁ ♦ బృథుశక్తి నలరించి

యరవరలై పాఱి ♦ విఱగఁ ద్రొక్కి

కుంభిరూపమునైఁ ♦ గుప్పించి కుప్పించి
 నభిపత్తిగ్రాహేఁ జించి ♦ నష్టపటిచి
 మేటిఘోటకరాజి ♦ మీఁదికి నురువడి
 నాకికి యచ్చ నేల ♦ నొరల నులిపి
 పలుభయంకరస్వర్య ♦ భటకదంబుమీఁది
 నగసి గత్తము లొలగి ♦ నేపుఁ జూపి
 యిదియును నున్న యడగించి ♦ యస్త్రశస్త్ర
 తయల నొప్పి వరహాధులఁ ♦ దరిమి పట్టి
 కట్టివేళ్లను పోములు ♦ గరము లురము
 లొకటి వట్టివారో నుండ ♦ నుక్కడఁచి.

59

క. మఱియు మహాబాహుకం పెనంగొనియున్న యుతకటరోషంబు రెట్టింప నప్పవన
 గోచరులను విజృంభించి సింహనాదంబు చెలంగించి దత్తాధ్వరంబునాఁటివీర
 భగవంతునితోడ సంగతంబు పైన్యంబులొఁ జొచ్చి నిర్భరసంగరలోలుండగుచు
 నాభిలషంబులకు బదుగర బదిపదుల వేల లక్షలం బెనఁచి పట్టి నభోమార్గంబునం
 జగజగర దీప్తి వసుంధరాశలంబున గయంబునం గట్టలుకట్టఁ ద్రెళ్లవైచుచున్నంతఁ
 ద్దశ్యైశ్వర్యంబు లొక్కడొక్కడం గనుంగొనియె నక్కడక్కడ హనుమంతసహస్రంబు
 లై యుండిన | భమసి తమలో నొక్కఁడొక్కఁడుం దలపడి యద్భుతదివ్య
 శస్త్రములు వేసియు నడఁచియు వ్రచ్చియుఁ గ్రుచ్చియుఁ బీరంబు వొలివోని
 చలంబున పోగుచు ఖండవిఖండంబులై కాలనుం గాలునుం బెనచుకొని కూలు
 కాల్చులంబులును నక్కొల్పులంబులమీఁదం గవిసి నుగ్గునూచంబులై దొర్లురథంబులును
 రథంబులమీఁదం బడి సోలి మదంబున వ్రాలుతురంగంబులును నత్తురంగంబుల
 మీఁదం గులిసి | మొగ్గుక శేఖరంబులును నక్క శేఖరంబులమీఁదం బడి చూర్ణంబు
 లగుసింహాశుభ శాన్కూలగండభేరుండాదిక్రూరజంతువాహనంబులునునవ్వాహనంబుల
 సందిడిం జడిగొని ముడివడం దొఱంగు ఛత్రచామరాలవర్తధ్వజంబులు నై యెల్ల
 పైకృంబులు దగటార నప్పుడు రక్తలోచనం డధికరక్తలోచనం డై కనుంగొని
 రథంబుఁ దాఱుఁ దోలించి యిట్లనియె.

60

క. నిలు నిలు పోకు వాకరమ ! ♦ నీదులఁ గొందఱఁ జంపి యుబ్బునన్
 మొలఁగెనుగట్లు కాగు కడు ♦ మించినమచ్చరవృష్టిచేత నీ

తల నులుమాడి రక్తమును ♦ ద్రావెద సత్కృప నీకు నక్షమై
జలజభవుండు వచ్చినను ♦ సైగణసేయక సంహరించెదన్.

61

క. అనవుడు మారుతి నిస్సలు

గనుగవలం దురల దైత్యుఁ ♦ గని రోషముతో
ఘనసాలవృక్ష మొక్కటి

యనువొప్పఁగఁ దాల్చి యరద ♦ మననిం గూర్చెన్.

62

గీ. కూల్చి వాలంబు మెడఁజుట్టి ♦ కుదియఁ బట్టి

జన్మభూమికి బలిద్రోప్పి ♦ సకలభూత

కోటి వినుతింపఁ బెల్లార్చి ♦ కూఁకలిడఁగ

విసరివైచిన హతుఁడయ్యె ♦ విహ్వలించి.

63

ఉ. అంతటఁ గాండుఁ డల్లి ప్రళ ♦ యాంతకురీతిని నేపువొడి య

త్యంతకఠోరభూరివిశి ♦ భావలిచే హనుమంతుడేహ మా

వంతయుఁ దప్పకుండఁ గడు ♦ నద్భుతలీలల నేసి ధీరుడై

యెంతయు మించి న న్నతఁ డ ♦ హీనపరాక్రమమానసంబునన్.

64

క. అట తనతనువున నాటిన

చటులాస్త్రము లవని నురుల ♦ రూడించి మహా

తగ్గటకోపుఁ డగుచు దిక్కులు

పెటపెటపగులంగ నార్చి ♦ పృథుసత్వమునన్.

65

కా. చతుశ్శ్రోతను జూచునంతఁ గడును ♦ త్సాహంబుతోఁ బొంగున

పృక్షీందుగ్రిందును బోలెఁ గాండుభుజద ♦ ర్పంచెల్ల వీక్షించి న

ద్వితీయం బొక్కటి దాల్చి పూచిపటుదో ♦ ర్వీర్యంబునన్ ధీరుడై

రక్షోవర్గము తల్లడింప నొగి సంఘంభంబునన్ పైచినన్.

66

గీ. గుట్టిములు నాల్గు తేరు నుగ్గులుగఁ జెదర

ధనువు పేడెత్తి సారథి ♦ ధరణిఁ బడినఁ

గడిమిఁ గాండుండు పలుకయు ♦ నడిద మొప్పఁ

దాల్చి హనుమంతు నుద్ధరిఁ ♦ దాతుటయును.

67

క. విడుగుఁ దడబలుపఁ జారెడు

విడికిట నడినెత్తిఁ బొడువఁ ♦ బెదవులవెంటన్

నడి నక్త మొగుక ధన్యజై

బడి పోగొంటుంటుం బాసెం ♦ బాన్ధివత్తులకా!

68

1. భూమిపడి నాంతు గూలిన

విజయముండు నని భూరహణ ♦ వితతుల నేయన్

భూమిపడి ముప్పం బాటల

కుండు మొగ్గి-టి దాన్వెం బ్లవగ ♦ కుంజరుం డంతన్.

69

2. కడుం చూమేచ నొక్క-విశి ♦ ఖంబును మూడకమున్న రిభ్యముల్

కొడికొడి ధానుణింబడంగ ♦ దుగ్గించి మహాద్భుతవాల మెత్తికి

లృవంగంగ జుట్టిపట్టి ♦ రథమండనముల్ చెదరంగం ద్రిప్పి బ

ల్విడ పెగనెత్తి వైచె బలంబించుచు రక్తము వెల్లి తెల్లంగన్.

70

3. అచ్చు దుష్టతతోడ ♦ నాహావోన్మత్తుండు

మాచీముఖుం డంతం ♦ జూచి మండి

గుణరావముచ మిందు ♦ గురుచాపమున నివ్య

శరములు సంధించి ♦ చక్క-ం గదిసి

పొరపారి పుంఖాను ♦ పుంఖమై పర్వంగ

నేయుతో గోపించి ♦ చాయుజుండు

చాలముఖులైన ♦ వడి పాని బంధించి

బలుచాపములు దుగ్గించి ♦ పాటవైచి

యోగ మగ్గించుతోడుత ♦ సంకుం దన్ని

గుగ్గరి యిట్లు నొక్కట ♦ నిరియం బట్టి

పక్క-తుముకలు విలుగంగ ♦ నొక్క- చంపి

సింహానాదంబు పిలగించె ♦ సృష్టి గలంగ.

71

4. అంతరించు మైరావణుండు నిశ్చేషంబుగా సైన్యంబు దెగటారిన నధికరోష

వేగంబుతో నెఱమంటలు గన్నుల న్నెడల నాంజనేయు న్విక్షించి రథంబుం

గదియందోగించి భూభాగనభోభాగంబు లొకంసింప నురుతరశరాసనంబు గుణా

రావంబునెలంగ నెక్కు-వెట్టి సింహముఖ శార్దులముఖ భల్లూకముఖవరాహముఖాది

మార్కణ్డేయవంశకులు కులనగేంద్రంబుమీఁదం గాలాభంబు వర్షించుచందంబున నిగు

డింప నొక్క-పీవీగకంఠీరవంబు గనుంగొని యిప్పుడుగదా మతో-పబడ బానలంబునకు

భవక్తేహ సాగరంబు గ్రోలంగలుగుట యని భయద్వియోగదుఃఖావేశంబునం బొరలు

శాఖామృగసైన్యకోటికోకనదీకూలంబగుమహాభీలవాలహుద్భావి గూర్చియ ద్వాణంబులు
ఖండించి తత్సమీపశైలవృక్షంబులు రెండుచేతులని బూని రెండవరెండంబులై పాఠఁ
బ్రచండకోపమున స్వైచిన నద్దాననేంద్రుండు చలింపక నిష్ఠారాగంబునచే నవి
నడుమనే తుగ్రించి విజృంభించి యిట్లనియె.

72

ఉ. పంకజగర్భుఁ డొండె బలిబంధనుఁ డొండె పురారి యొండె ని
శృంకను మీఠినట్టిన్యపచంద్రుఁడు రాఘవుఁ డొండె కాకి నా
పాంకపు బాణవహ్ని నినుఁ బోటికిఁ జేరఁగ నెట్లువచ్చు నో
మ్మింకను లావు నేసితివి యింతయె చాలును నీకుఁ బావనీ!

73

క. చలమునఁ బోక యెదిర్చినఁ

గలశాంబుధి దాఁటినట్టిగతియును ద్రోణా

చల మెల్ల పెఱికి తెచ్చిన

బలిమియు వెడలింతు ననినఁ బవనజుఁ డనియెన్.

74

చ. దనుజదురాత్మ! నీకు నికఁ డసూరవృత్తిని జొచ్చి మాయ నీ
దినకరవంశ్యులం దొడరి తెచ్చినపద్ధతిఁ బోవరాదు నా
ఘనతరవాలరోమమునఁ గట్టి జగంబులు మెచ్చ నిన్ను న
య్యనిమిషు లెల్ల భీతి నిట నడ్డము వచ్చినఁ గావఁ జంపెదనీ.

75

మ. అని శైలంబులు వీకఁ దాల్చి యతులఁ దృణ్యేగసంబంధ ము
ప్పన మీఁదం బడవైచి తన్ని భుజదర్పం బాఠఁగా నిచ్చినట్
దనుజేంద్రుండు దలంక కార్చి యలుకం దట్టించి దుర్వాదుఁ డై
హనుమంతున్ సకలాంగము ల్దడిపె ఘోరాస్త్రాఘవగ్గంబులన్.

76

క. నిండినచలమున నతఁ డొక

కొండ వడి స్వైచె వైవ గొబ్బున నడుమన్

ఖండించె నసుర నాలుగు

ఖండంబులు గాఁగ దానిఁ గడుచిత్రముగన్.

77

గీ. అంతఁ బవననూనుఁ డత్యంతరోషంబు

మనములోనఁ బొడమి పెనఁగొనంగ

దనుజమీఁద వైచె భునవృక్షపక్షులు

తోడ నేయఁ జేతు లాడకుండ.

78

వ. ఇట్లువెచిన.

ఉ. క్రూరనికాటఁడస్త్ర మురిఁగొంకక తిన్ననఁబోసి నారి వి
స్తారముగాఁగ విల్లిగిచి ఁ దిక్కులు తల్లడమంద నార్చి వి
స్తారమునఁగ్రహోపశిఖి ఁ చతులఁ బర్వఁగఁ జూచి యేసినన్
మారునిపాపముభ్య మసఁమానగతిన్ వడి గాడిపాఱఁగన్.

79

ఉ. దానఁ గడంక మూరి బెడిఁదంబుగ మూర్ఛఁ బెనంగి తేరి య
ద్దానవనాగ్రుఁప్పటిని ఁ దారుణభూరుహశైలసంఘముల్
వూని యుదల్చి నైవ నవి ఁ భూరిశరంబుల నేసి వాఁడు తో
డ్డిదనఁ బ్రొంచివైదఁ గడుఁదోర్బల మొప్పఁగ సాహసంబునన్.

80

వ. అంత.

81

క. పుట మెగసి తాళవృక్షము

చలులొద్దతిఁ బూని; పెటికి ఁ సారథి నవనిన్

విటతెటముగఁ బడఁజెనెను

బటుభుజనత్వంబు మెఱయఁ ఁ బననజుఁ డలగ్గన్.

82

చ. పలమున దానవుం డపుడు ఁ సారథియున్ రథికుండు దాన యై
జలధులు నబ్జిజాలడములు ఁ ఝల్లనఁగా నొకబొబ్బ వెట్టి భూ
తల మదఁగంగ నేరు గడుఁదారొగ్గిన బీరమువాఱఁదోలి చే
తులకసి వోవ నేనఁ బలుఁతూపుల మారుతపుత్తు గాడఁగన్.

83

వ. ఇ ట్లేసినం గడిమిఁదొరంగ కతండు నంతకంతకు భుజాటోపంబునం బొంగుచు
మాంకరంబుతో రథోపరిభాగంబున కుప్పరం బెగసి పదఘట్టనంబులచే ఘోట
కంబులఁ గీటడంచి చక్రంబులు వక్రంబులుగా విఱచి నిష్ఠరప్రధనభీకరం బగు
వాలం బంకించి యొడసి చాపంబులు డుస్సిపోవైచి లలాటకర్ణమధ్యంబులఁ
బిడికిరిం బొడిచెఁ బొడుచుటయు సమస్తభూషణంబులు చెదరి కొండొకనేపు
జిగణిం దిరిగి రక్తంబులు గ్రుక్కకొనుచు వసుంధరాతలంబునం బడి మూర్ఛం.
బొంది యాత్మణంబునం బెరిసి విరఘం డయ్యు మహాప్రతాపంబునం బదాతి యై.
నిలిచి యిట్లనియె.

84

చ. వెలసివనాదువర్తనము ఁ వీనులసోకినయంతమాత్రలో

వలసలు నోదు రుక్కఁగఁగి ఁ వాసవుఁ డాదిగ దేవసంఘముల్

గలఁగక భూరిబాహుబల ఁ గర్వము నూపితి వీవు మేలు కొం

దలపడకుండు మింక బెడిఁదం బగుమద్దనశస్త్రరాజికిన్.

మ. అని మార్తాండ మరుత్సురాభ మగును♦వ్యవస్థల ముగియిపో
దనుజాధీశుడు కేలఁ బూని పటుసాం♦ద్రస్సాసస్వరఁ బహు
హనుమంతున్ వడి వైచె వైచివసతిఁ♦చాభిలషలయియన్
దునిమెం దానిని గండ్రై పడ వెసం♦నుర్వారుఁ డైత యాచ్యుమన్.

86

ఉ. అంతట నిర్జరారి విల♦యాంతకురీతిని బేర్చి విశ్వభస్మ
ద్వితగ దాయుధంబు భయ♦వంబుగఁ తేత ధరించి పూని-నో
నెత్తి యదల్చి వైవ నది♦యేపున మండును నేగి గూర్జవం
గోత్తముఫాలదేశము మ♦హాద్ధతి మీలంగఁ దాఁక నెంతయున్.

87

క. అగ్గదతాతున కలయుచు
నగ్గిరిచరుఁ డవని వ్రాలి ♦ యతివేగముతో
నగ్గలిక లేచి యురువడి
నగ్గిరిపురిపుని వైచె ♦ నచ్చటిగిరులన్.

88

చ. దనుజవిభుండు వెండియును ♦ దట్టపుఁ గోసముతోడ గూర్చి
గని యొకశక్తి వైవ నది ♦ కాలగళస్ఫుటఫాలనేత్రసరి
జనితమహాదవాగ్ని సదృ♦శంబుగ మండుచు తూద్రఘంటికా
నినదము లుప్పతిల్ల నతి♦నిష్ఠురవృత్తిని రాఁగ నెంతయున్.

89

క. తూలక తచ్చక్తిం గని
వాలం బంకించి యపుడు ♦ వసుధం బడ మై
రాలఁగ బిట్టడఁచెను వడి
వాలిసహోదరునిమంత్రి ♦ వాలినకడిమిన్.

90

క. దనుజాధీశ్వరుఁ డప్పుడు
హనుమంతుపరాక్రమమున ♦ కచ్చెరువడుచున్
మునుభద్రకాళి యిచ్చిన
సునిశితఖడ్గంబు వైవఁ ♦ జూచిన నంతన్.

91

మ. దిగిభేంద్రంబులు మొగ్గె మిన్నగిలె న♦ద్రిశ్రేణి లల్లాడెఁ బ
న్నగనాథుండు దలంకె వార్డు లినికన్ ♦ నక్షత్రముల్ రాతె లోఁ
బగిలెం ధారిణి పంకజాప్త శశిబింబంబుల్ గడు నొగ్గె ము
జ్జగము ల్లడమందె బ్రహ్మ దలంకెన్ ♦ స్వాంతంబు పేడిత్తఁగన్.

92

చ. అనిలగనూభవుంకు వెస ♦ నంతకుమున్ను నిశాటు వైవఁ బ
ట్టినికచేతకొండఁ గని ♦ డెందములో భయ మింతలేక య
య్యుంకులుఁ ప్రేసరాఘవుల ♦ కే నిజభృత్యుండ నైతి నేనియుం
బని యిది వానిభిక్షమును ♦ జయ్యనఁ ద్రుంచెడుఁగాక యుగ్రతన్. 98

క. అనుచున్ వైచె నతం డె
త్తినికెయ్యుం గదల్చుకుండ ♦ దినుక్కులు వడఁకన్
బని భిక్షము బనిమార్చెను
జగదర! నీనామమంత్ర! ♦ సామర్థ్యమునన్. 94

చ. త్వరితముతోడ దానవుండ ♦ వాలు కరంబునఁ బట్టి దీన నే
మనగిగుడోరగామరుల ♦ శూరుల శత్రులఁ జంపినాడ వా
నదవగ! నిన్ను గెల్పుటకుఁ నాకు భగంబె యటంచు నవ్వి ని
ర్భరవటులాగ్రహం బెసఁగఁ ♦ బలిగిన నాతఁడు ధీరచిత్తుడై. 95

ఉ. అల్పనికాచరేంద్ర! వెస ♦ నాలములోపల నీకు నిర్వృథా
బల్బము లాడ నేల బల ♦ సంపదఁ జూపెడుఁగాక నాదుసం
కల్పము నెప్పుడ నివనుము ♦ కంజభవాద్రిసుతేశవాయుభు
క్తల్పులు గోడువచ్చినను ♦ దాఁగినఁ బోరిన నిన్నుఁ జంపుదున్. 96

వ. అని మరుగ్తనయుంకు సమస్తలోకంబులుం బగుల సింహనాదంబులు నేసి మైరా
వణుం గదిసి పాలు వాలంబునం దిగిచికొని వితిచి పాఱవైచిన నతం డాననంబునఁ
బావకళ్వాలలు భుగులు భుగులున వెడల్ప నీక్షించి యట్టహాసంబుతోడుతం బిడికిళ్లు
సాఁపుదుఁ గదియుటయు విజృంభించి పావని గని కరకమలంబు లవనీతలంబున
జమగియు భుజం బప్పళించుకొని యుల్లంబు మల్లడిగొనుకోపంబు వెల్లివిరియు
మల్లయుద్ధంబునకు బల్లిదుం డై తొడంగె నప్ప డయ్యరువురు ప్రచండమార్తాండ
బింబంబులచందంబున మండుచు మహాప్రళయకాల మేఘద్వయంబును గులమహీధర
యుగ్మంబును గంఠీరవయుగళంబును దంభోళియుగళంబును దలపడువిధమ్మునం
దలపడి వృత్రామరేంద్రదాదులభాతిని గుమారతారకులమాడ్కిని శంకరగజాసురేంద్రు
ల్లోపడి నంతకంతకుం బొంగుచు నొండొరుంజేరుచుఁ బాయుచు రాయుచు
దాయుచుఁ బట్టుచుఁ గొట్టుచుఁ గఱచుచుఁ బొడుచుచు నడుచుచుఁ ద్రొక్కుచుం
బోరుచో రక్తసిక్తాంగు లై వసంతేనమయంబునం బూచినశాల్మలీకింశుకావనీ
గుహంబులచాచ్ఛన నుండి రాశమయంబున. 97

క. కడు నలిగి గాలి కూరిమి

కొడుకు వడిం దాకి యార్చి ♦ గురుసత్వమునన్
బిడికిటను దనుజువత్సముఁ
బొడిచిన నపు డేపువొలుగి ♦ పుడసున్ వ్రాల్కె.

98

క. వ్రాలిన నంతట వానిం

గాలునిపురి కంప నాకుఁ ♦ గల్గె నటంచున్
అలోకింపఁగ దానవుఁ
దాలోనన తెలిసి మీటి ♦ యతికోపమునన్.

99

చ. పటుగతి కాలదండనిభ ♦ బాహువు లెంతయుఁ బాపునొంది

క్రతుములు చెంగలింప బెడి ♦ వంబుగ నాచ్చును వచ్చి తాకి పు
క్కుటముగఁ జుట్టువట్టుకొని ♦ కుమ్మరిసారెవిధంబుఁ గోప మ
రక్కుటవరుఁ ద్రిప్పి వైచెఁ దను ♦ కంపముతోడ ధరిత్రుఁ ద్రిష్ణునన్.

100

ఉ. ఆకపిసింహుఁ డంతట రయంబునఁ గంపము మోని శేరి యు

గ్రాకృతితోడ నింకఁ దెగటార్చెదఁ గాకని చూచి దైత్యునన్
భీకరవాల మెత్తి వడిఁ ♦ పేర్చి గళం బవలీలఁ దుగ్గించె ద
ర్వీకరమస్తకంబుఁ గడు ♦ వీక సుపథ్యుఁడు దుగ్గించు చడిన్.

101

క. చటుల మగువీనికడి మిం

తటఁ దీతె నటంచు నలరి ♦ తరుదరుఁ డగుగన్
గుటిలనిశాటుఁడు క్రమ్మట
నట యెక్కడఁ బోయె దంచు ♦ నడ్డము దాల్చెన్.

102

ఉ. మచ్చర మొప్ప నంత హను ♦ మంతుఁడు రాక్షసుఁ జూచి యాత్మభూ

నచ్చెరు వంది వీనిఁ దెగటార్చిన నెప్పటియట్లు వీఁడు గా
ర్చిచ్చువిధంబునం గవిసెఁ ♦ జెచ్చెర వాలముపంపుఁ దప్పెన్
జచ్చుట కల్గయో యిది ని ♦ శాచరమాయయొ యంచు క్షయఁడ.

103

చ. చటచెను వాల మెత్తి ఘన ♦ సత్వము మీఱఁగ దైత్యు నుగ్రుణ్

గటచెను వాడు వాయుజుని ♦ కంత మతం డమరారిదంతమున్
విటచెను రక్తము ల్దొలుగ ♦ వీకను దద్దనుజుండు పావనిం
బటచెను ముష్టిఘట్టనలఁ ♦ బావని వ్రచ్చెను గోల్ల నాతనిన్.

104

1. శెండియు వానరేందుఁ డతివిక్రమశాలి మదంబునోడ నా
ఖండలుఁ దలఁచి నోఁ నదియుఁ ఖంబులఁ జక్కున నదిపక్షముల్
శెండియట్లు దేన్యులెలఁ డేతులు గాళ్లును సంగరావనీ
కుండలభూతసంఘములు ఁ మాటికి మెచ్చఁగఁ ద్రుంచె నెంతయున్. 105

2. శుకీశఁ గుఱిమి మొదలము
లాన న్నలుచెను న్నే న్న ఁ ససురాధముఁ జే
యాచగఁ నదిగో ననుచును
మానుతి యటచఁగఁ వాఁడఁ మఱి చిత్రముగన్. 106

3. తనువుఁ గాఁతి యున్నటివిధంబునఁ జెన్నుదొలంగ కెంతయుం
గమఁగవ నిష్ఠ గాఁతుఁడు విధంపము నొందఁగ నార్చి పేర్చి య
య్యలెలఁగఁ గొడ ముట్టి ఁ యట నద్రవరాధమ ! పోకు నిల్వమి
నిను నునుమాడ గొట్టికి నేనిటఁ పోవఁగనిన్తు నావుమన్. 107

4. మైరావణఁ నొమ్మార్చి
మైరావణఁ జొనులోనఁ మఱియుం గలఁడో
మైరావణసుల్యుం డే
నానక న్నగేయుఁ డొకఁడు ఁ వచ్చెనొ పోరన్. 108

5. అనుచు నత్యుచ్ఛతంబును పొందుచు గంధసింధురఘీంకారంబులు వీనుల సోకిన
కంఠజవంతు వదువున నప్పవనగనయుండు సంగరోత్సాహంబునం జిరిగి యవలోకించి
మైరావణాంగం నిశ్చయించి మఱియును. 109

6. కదసి యుద్ధాది యట్టి ఁ కాళ్లుచేతులు గూడఁ
దిగిచి విరువ నవి ఁ తిరిగి మొలచుఁ
బెనగి లాగి శరంబుఁ డెఱికినైచినఁ దొంటి
వదువుకంటెను దగ ఁ వచ్చియుండుఁ
కొడరి గాత్రము పెక్కుఁ తునియలు గాఁ జేసి
నైచినఁ గ్రమ్మఱ ఁ వచ్చి యుండు
మొనసి యంగము లొక్కఁ ముద్దగాఁ బిసికినఁ
దిననాటి వెలువంబుఁ డప్ప కుండు

నున్న పీఠీంచి మారుతి ♦ యన్ని శాటుఁ
జలముఁ దక్కంగ వెండియు ♦ సంహరించి
చెలఁగి ఘనపక్షిగ్గ చట్టలు ♦ చీటి పుట్టై
పాలుపు చెడఁ ద్రొక్కి యంతటఁ ♦ బొమ్మటంచు. 110

క. త్రొక్కినయాక్షణమునఁ గఱ
కెక్కినచోద్యంబుతోడ ♦ నెలమి దలిర్పన్
రక్క-సుండు కొలను జొచ్చిన
దిక్క-రిచందమున వెడలె ♦ దిక్కులు వణకన్. 111

క. అనిలజుఁ డంతట నానిం
గనుఁగొని నీమాయ లెల్లఁ ♦ గడచనె నింకన్
దునిమెద నిట రమ్మనుచును
ఘనవృక్షం బెసఁగ దైత్యుఁ ♦ గడిమిం దాకన్. 112

చ. జగదధినాథ! యక్క-పిని ♦ శాచరనాయకు లప్పు డాజిలోఁ
దెగువయుఁ బెంపు సొంపు పటు ♦ దృష్టియు ముష్టియు నొక్క-గుల్య మై
తగఁ గడుఁబోరి రెంతయును ♦ దారుణమూర్తుల నట్టికీతి నీ
యుగమున నెవ్వరుం దొడరి ♦ యుద్ధము సేయఁగఁ జూడ మెంతయున్. 113

క. అనవుడు విని రఘురాముఁడు
ఘనమున నాశ్చర్య మంది ♦ మైరావణునిన్
మునివర మఱి యేవిధమున
హనుమంతుఁడు గెల్చె ననిన ♦ నతఁ డిట్లనియెన్. 114

చ. అనిలతనూజుఁ డయ్యసుర ♦ నాగ్రహ మొప్పుఁగఁ జంపుఁ జంపినన్
దనుజుఁడు వెండియున్ బ్రదికి ♦ తక్క-పేనాథుని నొందు నొంచినన్
గనుఁగొని వాని నప్పటికిఁ ♦ గాలునిప్రోలికి నంపు నంపినన్
ఘనతరసత్వుఁ డై యతఁడు ♦ గ్రమ్మఱి వానరుఁ బోరుఁ బోరినన్. 115

క. పవనతనూజుఁడు వెస న
ద్దివిజారిని జంపువిధము ♦ దెలియక మిగులన్
వివశుం డయి పీఠీంపుచు
బవరముఁ జాలించి తనదు ♦ భావములొనన్. 116

ఉ. హెచ్చినయల్-తోడ రిపుఁ బిద్దతిలో నొక రెవ్వరేనియుం
జచ్చినదాఁకఁ బోరు టది • సొంగముగాక మహాద్భుతంబుగాఁ
జచ్చుచుఁ బుట్టుచుం దొడరిఁ సారెకు వచ్చినవాని గెల్వఁగా
వచ్చుట సాధ్య మేగతిఁ • వధ్యుఁడు వీఁ డని చింతఁ గుండఁగన్. 117

క. మైరాహునినమ్మత్యువు
దానుఁగూపంబుతోడఁ • దా నై యలుకన్
జేరిచివిధమునఁ ననిలజా
నారయ దుగ్గండి నేరి • యపు డి ట్లనియెన్. 118

చ. తినిజమైఁప్రపాణములు • ధాతవరంబునఁ జేసి మేనిలో
నునుపఁచు దన్నిమిత్తమున • నుద్ధతితోడుత నెన్నిమార్లు దుర్గిం
చికఁ దెగి క్రమ్మఱం బ్రదికి • చెచ్చెరఁ బోరఁగ వచ్చుఁ గావునన్
వశవనవాఘ! వీని గెలుఁవంగను దుర్లభ మెన్నిభంగులన్. 119

గీ. అనిన వీక్షించి ప్రాణంబుఁ జనురమేన
నుండ శక్తి నెందుల • నుండుఁ జెపుమ
వాని ముగ్ధుని నావాలఁవహ్నిచక్ర
వారిగిరి దాఁటిపోయిన • వాలుగంటి. 120

చ. అనవుడు నిప్పుకోత్తమముఁ నందు మహాబిల మొప్పుచుండు దా
నను గుహయొక్కఁ బెప్పుచును • నవ్యముగాఁ గనుపట్టు నందులో
ననుపమ మైనగుండు గల • దందును నేకుచిలంబు లుండు న
గ్గనులఁ జరిందుఁ దుమ్మెదలఁకై వడి నెప్పుడు వానిప్రాణముల్. 121

క. ఒకగనిలోపలిను మ్మెద
లోకగనికిం బోవు; వానిఁ నొకమఱిగాఁ జం
పక యొకట నొకటఁ జంపినఁ
బ్రకటితముగ బ్రదికి తొంటిఁ భంగిన యుండున్. 122

ఉ. కావున నేకుగుమ్మెదలఁగ్రుక్కన నొక్కటఁ గూడఁబట్టి నీ
లావునఁ జంపితేని వికఁలత్వముఁ బొందుచు నాఁడె భూమి మై
రావణుఁ డీర్చి యంతకుపుఁరంబున కేగుటగాక తక్కినన్
జీవనికాదరాదులకుఁ • దీరను గెల్వఁగ వీని నావుడున్. 123

ఉ. చండధరాకృతిం గినిసి ♦ దానవనాయకుఁ డంతలోన దు
ర్బండిని జూచి యిట్లనియె ♦ దానవవంశమునందుఁ బుట్టి నీ
దండిఁ దొఱంగి పేదగతి ♦ దైన్యము నొంది మదీయభూగారిదో
ర్బంధపరాక్రమంబునను ♦ దాయకు మర్మము లంది యిచ్చి తే.

124

మ. అని క్రూరోక్తుల దూరఁ బల్కి పక్కిటో ♦ దృద్ధిరహుంకారముచో
దనరన్ మారుతి గిట్ట నొంచె నతఁ డంతటా వాని నీక్షించి చ
య్యన వాలంబునఁ జుట్టి పట్టి చనఁ దా ♦ సందంధ కాళించి మే
దినిమీఁదం బడవైచె వజ్ర వేస నదిగోన్ వైచుచండంబునన్.

125

వ. ఇట్లు వైచి.

126

చ. తడయక ధీరుఁ డై యొకప ♦ దంబునఁ గంతముఁ ద్రొక్కి పట్టి పీ
డ్వడ నొకపాద మద్రికిని ♦ బారఁగఁ జూచి యలీంద్రవర్గమున్
బొడుముగఁ గుంటితోఁ బిసికి ♦ భూతలమందున పైచె వైచినన్
వెడలె సురారిప్రాణములు ♦ విస్ఫుట మేఘరవంబుతోడుతన్.

127

వ. ఆసమయంబున.

128

సీ. కులగోత్రములతోడఁ ♦ కులగోత్రసంఘంబు
నిరుపమాన్నతులచే ♦ నివృటిల్లె
భోగీంద్రుఁ డాత్మేచ్ఛ ♦ భోగించె నొకవేయు
శిరముల రత్నంపు ♦ సిరులు మెఱయఁ
గూర్చి దైవారంగఁ ♦ గూర్చుంబు తల యెత్తె
తల యెత్తరా దను ♦ తలఁకు మాని
కిటి భూమిదేవికాఁ ♦ గిటిలోన భోగించె
దనుజభరత్రాంతి ♦ చనఁ జెలంగి
భువనముల కెల్ల మోదంబు ♦ నొడమె దిక్కు
తలమిఁ దళుకొత్తి మిక్కిలి ♦ యిచ్చఁ బొంగె
ననిలజాని కర్ణి వలగొని ♦ యలఁత మొక్కి
సన్నతులు నేనె దుర్బండి ♦ సమ్మదమున.

129

క. హనుమంతుఁ డంతఁ గృపతో

దనుజాంగనఁ జూచి నీడు ♦ తనయునిఁ గొంచుం

జను దేన్ము ప్పెత్తెల్లాకి

ముక్కకుం బట్టింబుఁ గట్టి పోయెద ననినన్.

130

వ. ఆతికుతూహలంబునం బోయి కారాగృహంబున ననేకదుఃఖంబులం బొందుచున్న
కుమారుం గాంచి మానుమంతుప్రసాదంబున భవతగ్ర-ర్మపాశంబులు విఱుగ డయ్యె
రమ్మని తదవ్యత్రాంతం బంతయుఁ దెలియం జెప్పి శృంఖలాబంధంబు లూడ్చి
పోవైచి శుద్ధోదకంబుల స్నానంబు సేయించి దివ్యగంధమాల్యాంబరభూషణాలం
కృతుం జేసి కొనివచ్చిన నతండు పావనిం గాంచి పాదపద్మంబులకు సాష్టాంగం
బెఱంగి లేచి మునులితహస్తుం డై సవినయంబున నిట్లని నుతించె.

131

దండకము.

క్రీరానువేంద్రాంఘ్రిపంకేరుమాస్ఫారభృంగా జత్పాణిపుత్త్రా మహాదేవవర్యా
ధరాపుత్రికాశోకగాధాంధకారాజ్జమిత్ర సురారాతివంశాటవీభీమదావాగ్ని
యాపా దినేకాశ్మశోమాత్మముఖ్యా దశగ్రీవపైన్యాద్రిసందోహదంభోలిహస్తా సు
పర్యాణగంధర్వస్త్తోగగాధీశవిద్యాధరస్తోత్రపాత్రా చతుర్వేదవేదాంగశాస్త్ర
ప్రవీణా భవాంభోధిరుఁరూపమీరా సుహృజ్జంతుహృన్నిర్మలాబ్జాకరా దాస
సంహరహంసా అహంకారమైరావణక్రూరసర్పేంద్రిదామోదరస్యందనా సత్య
పాలోచనాంభోజయుగ్తా పటున్మూలనూత్నావతారస్ఫుటద్వాహుశుంభత్ప్రతాపా
మహాతిర్యమోగేంద్రనిషగ్-లృషధ్యానముద్రప్రకాశోరుతత్వస్వరూపా సుధాసాధ
సత్యగ్రంథనాభీష్టధర్మాత్మభోగాపవర్గప్రతిష్ఠప్రభావా జితారాతిషడ్వర్గపంచేంద్రి
యా సర్వభూతాత్మకా సర్వలోకాశ్రియా శ్రీహనూమంతదేవా నమస్తే నమస్తే
నమస్తే నమః.

132

చ. అని బహుభంగులన్ విసతుఁ ♦ డై వీనుతించినఁ గన్నుదమ్ములన్
ఘనకరుణామృతంబు దొలు♦గజ దగఁ గన్గొని పాణిపల్లవం
బునఁ దను నంటఁ గాఁ దిగిచి ♦ పార్వైసలారఁగ గారవించి నీ
జననిహితోత్తి కీర్చుఁ గడు♦సంతస మందితి నిన్నుఁ బ్రోచితిన్.

133

చ. అని ప్రియపురస్సరంబుగా సుభాషితంబుల సంభావితం జేయ నత్తటిఁ గారా
గృహపాలకు లతిభయాతురు లై యంతఃపురంబునకుం జని.

134

వీ. ఇరుగెలండుల దైత్య ♦ తరుణీకదంబంబు

గొలువ గడ్డియమీఁద ♦ నలరుదాని

సలిత సతగ్-శాఙ్గసాభాగ్యరేఖలఁ

బొలొమి యొప్పులఁ ♦ బఱగుదాని

నవరత్నమయభూషణములకుఁ దనమూర్తి

భూషణం జై యుండఁ ♦ బొలుచుదాని

మృదుపాణిపద్మంబు ♦ మెఱుఁగుఁ జెక్కిటఁ జేర్చి

తనభర్తసేమంబుఁ ♦ దలఁచుదాని

వృద్ధపుణ్యాంగనలు సెప్ప ♦ వీను లలరఁ

గథలు వినుచున్నధర్మమాధర్గంబుదానిఁ

గలితతన్వంగి మాతంగిఁ ♦ గాంచి మ్రొక్కి

హస్తములు మోడ్చి కడుగంపి ♦ తాత్పు లగుచు.

135

క. అనిలోపలమైరావణు

ననిలజు డణఁగించి యతని ♦ యల్లునిఁ గరుణన్

దనుజేశ్వరుఁగాఁ గావిం

చినకథ సకలంబుఁ దెలియఁ ♦ జెప్పిరి వరుసన్.

136

క. చెప్పిన విని కడుభయమున

నప్పద్మదశాక్షి యులికి ♦ యతిశోకముతోఁ

గప్పుకొని మూర్ఛచేఁ బడి

తెప్పిరి భువిఁ బుణికి పుణికి ♦ ధృతి చెదరంగన్.

137

ఉ. అల్లన యాణిముత్తియము ♦ లాఁకలిదీఱ మెసంగి మీలుదా

మొల్లక పాయగాఁ నుమియ ♦ నుర్విని రాలెడురీతిఁ గుప్పలె

యుల్లనఁ గంటినీరు కుచ ♦ శైలములం దురలంగ నేడ్చి ను

త్ఫుల్లసరోజనేత్రి తన ♦ పూరుషు సారెకుఁ బేయవాడుచున్.

138

వ. ఇట్లు శోకించి శోకాంధకారంబు మిక్కుటం బగుటయు నచ్చటిజైత్ర్యకాంతలు
తోడుతం జనుదేర.

139

చ. సురుచిర మైననెన్నడుము ♦ స్రుక్కి వణంక ముఖేందుచంద్రికా

స్ఫురణ గరంబు వాడి నును ♦ పొంకపుఁజన్గవ రాయఁ బెన్నెరిం

దురిమినపుష్పదామములు ♦ దూలఁ బిరుందు కరంబుభార మై

విరసము దోఁప లేచి పలవింపుచు నల్లన వేగె నేడ్చుచున్.

140

సీ. వేడి మరచుచు ♦ వేయుమాటులు చాచు
 నాచోట పోదరిమిన ♦ యవఘటించు?
 వేడి గృహంతు ము ♦ వైట్టికింకరులతో
 బని గొన్న యసమాన ♦ భవ్యయశుడు?
 వేడి బయోధిపు ♦ వినుతభూషణములు
 గానుక గొన్న శృం ♦ గారమూర్తి?
 వేడి గుడెరుచు ♦ క్రిమం పెడలించి
 పురి జూరవెట్టిచ ♦ భూరియశుడు?
 వేడి గంధర్వభుజగేంద్ర ♦ విబుధయతు
 సిద్ధవిద్యాధరాసుర ♦ స్త్రీకదంబ
 సుగుడిసాస్థానమంగళ ♦ సూత్రగాత్రి?
 వేడి జయశాలి? నాప్రాణ ♦ విభుడు వేడి?

141

వ. అనున నరుసుం.

142.

సీ. తవిలి పేర్లు జన్ని ♦ దంబులు గావించి
 రమణ బాడెడుబ్రహ్మ ♦ రాక్షసులును
 బురియలు మస్తకంబులు పేరులుగ జేసి
 స్ఫర్శి మాడెడుభూత ♦ నివహములును
 గుర్తుబంటిగా ♦ నెత్తు రంతయుఁ ద్రావి
 జోక పై గిరిగడి ♦ డాకినులును
 బురియలు మాంసగా ♦ లయగక యెఱుగొని
 యోకిలిం చెడునట్టి ♦ కాకినిలును
 గుండెయలు మింగి దిగకున్న ♦ గ్రుడ్లుమిడిచి
 ధగజే గొంగలాడు పెనుముది ♦ దయ్యములును
 ముమిసుకంజాల్లు ముచ్చట ♦ మునుగ మెసరి
 పొక్కి - సుకీయుండుబలితంపు ♦ రక్కసులును.

143

సీ. కొవ్వొకసంజాటి పెక్కు-వ
 దవ్వలగని పాణుడవి ♦ దయ్యపుగములన్
 మవ్వపు పెదదున మత్తిలి
 నవ్వెడు బేతాళములును ♦ నక్కలు పెదలన్.

144

సీ. హరునిచే మడసిన యంధకాసురునాఁడు

మెసంగమే కడుపాట యేదిరములు

పర్జన్యచే నాజిఁబడినవృత్తునినాఁడు

ద్రావమే రక్తంబుఁదనివి దీర

హరిచేతఁ బ్రెల్లినమురదానవునినాఁడు

మింగమే శవములమెచ్చు లొదవ

సేనానిచేతఁ జచ్చినతారకునినాఁడు

భక్షింపమే మాంసపర్వతములు

మనసువుట్టిననిటువంటి మధుర మైన

లెస్సనంజుల్లు చవిగొన లేము గాక

యనుచు నానందమునఁ బొంగి యనిలపుత్తు

పన్నుతులు సేయు ఘనపిశాచములు గలిగి.

145

వ. మఱియు గరుడకేతనుహస్తాంబుజంబునుంబోలె శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధప్రకరంబై రత్నాకరంబునుంబోలె వీరదైతేయకిరీటకోటినిగ్మలమణిప్రభాభాసురంబై కాళరాత్రిసదనుంబోలె భూతబేతాళకాకినీడాకినీకదంబనివాసంబై మహారణ్యంబునుంబోలె సింహశరభశార్దూలగంధభేరుండభల్లూకవరాహాదిసంక్షిప్తంబై చంద్రశేఖరాలంకారంబునుంబోలె భయంకరచర్మాస్తిమస్తకానేక సంకలితంబై నిర్జరసుందరీనర్తనశాలయుంబోలెఁబటవపణవమ్మదంగకాపాళఘంటికానంతవిచిత్రబహురూపసమంచితంబై కందర్పకింశుకోద్యానంబునుంబోలె ననగ్గళరక్తధారాప్రవాహస్ఫుటదారుణద్యుతిపటలమయంబై కనకమహీధరంబునుంబోలె మహితసుపర్ణభూషితసంజనితరజోరంజితంబై గనుంగొన నద్భుతంబై మరుత్తనయుప్రతాపానలజ్వాలాభీలంబై యున్నయక్కలనిమధ్యంబునం బడి యున్నమైరావణుం గాంచి చేర నరిగి.

146

ఉ. హా దనుజేశ! హా జితమురారితనూభవరూప! హా ధను

శ్వేదసమగ్ర! హా సమదవికృమ! హా కులశైలగర్వభే

ద్యాదినిలింపగాఢతిమిరాంబుజబాంధవ! హా ప్రియేశ! నీ

కేతురవస్థఁ జావ లిఖియించెనె బ్రహ్మలలాటపత్రికన్.

147

వ. అనుచుఁ గరంబుల న్నురము నాననముం గడు మోదుకొందు వ

ద్దనుజవర్జ్యునిఁదఁ బడి తద్దయు మూర్ఖిలి యెట్టకేల క

అర్జునోక్తం తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
గమగవ తాన్మహాభూతానాం గౌరవేనైవ వేదైశ్చాతీతైశ్చ సేవ్యైశ్చ

148

1. సుభయోక్తం తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
పరమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
విక్రమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ

సర్వైశ్చ సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
గౌరవేనైవ వేదైశ్చాతీతైశ్చ సేవ్యైశ్చ
యదయమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
వద్ద శయనైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ

149

2. అర్జునోక్తం తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
విక్రమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ

150

3. శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
విక్రమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ
సమైశ్వర్యైశ్చ తస్మై శ్రీకృష్ణాయ నమః పరమైశ్వర్యైశ్చ

151

ఎంతసేపటికైనా గర్వింబులై యిచ్చగింప
తెలి తనమన్న గొంటి వేళమనంగ నేర్తు
ననుచు నప్పటి మూర్ఖులు వంతలాన
తెలియు భక్తులొందు కోరిండు గలగు గలగి.

152

తెక్క-లిరావణాంధవ
మెక్క-డఁ దోడయ్యె నకు యాదయేశ్వర నీ

వెక్కడికేగితి వర్మిలి

నక్కడ కే వత్తుఁ గొంచు ♦ నరుగవె కరుణన్.

153

వ. అనుచ నెలుంగెత్తి రాళ్లుగఱంగ నేప్పునదానవురాలిం గనుంగొని యాంజనేయుండు
దయారసభాషణంబులతో నీలమేఘునితో నిట్లనియె మహాశోకార్ణవంబున మునుంగు
చున్న యత్తలోదరి నూరడంబలికి మదాజ్ఞఁ జేసి వైరం బుడిగి దనుజేశ్వరునకుఁ
బరలోకక్రియ లొనర్పు మనవుడు నతం డట్లకాక యని పోయి మాతంగిశోకంబు
వారించి వైదికానుష్ఠానంబున మంత్రపూర్వకంబుగా నతనికి నగ్నిసంసాగ-రాది
కృత్యంబు లాచరించి క్రమ్మఱ నేగుదెంచి హనుమంతునకు మ్రొక్కి ముకుళిత
హస్తం దై నిలుచుటయు నప్పరంబునం గలదానవానీకంబులం బిలువంబంచి తన
కుమారు మత్స్యవల్లభుం బిలిపించిన నతండు వచ్చి పొడగాంచి సాష్టాంగం బెఱఁగి
నిలిచి ముకుళితకరకమలుం దై.

154

ఉ. దేవ సమీరనందన మ♦దీయమనఃకమలార్క-బింబ య

ద్దేవనిశాచరాదులకుఁ ♦ దేరి కనుంగొనరానియట్టిమై

రావణుఁ జంపి దిక్కులను♦రాగమునొంద సమస్త లోకముల్

పోవఁగ నీకె కాక తల♦పోయఁగ నెవ్వరికైనఁ జెల్లునే.

155

క. అనుచు ననేకవిధంబుల

వినుతించిన సంతసిల్లి ♦ విమలోదకముల్

గనకకలశంబులందునఁ

దనరఁగఁ దెప్పించి దైత్య♦తతి జయవెట్టన్.

156

క. మంచిముహూర్త మునందు స

మంచితమతి నీలమేఘు ♦ నభిషేకము సే

యించి జగంబులు దన్ను ను

తింపఁగఁ బవమానసుతుఁడు ♦ దేజం బెసఁగన్.

157

ఉ. భువియును మిన్ను వారధులు♦భూధరపజ్జులు దారకంబులున్

రవిహిమధామబింబములు ♦ రాఘవుకీర్తి గలంతకాల ము

త్సవమున నొప్పి యిప్పురి నిశాచరకోట్లకు నెల్ల రాజు వై

యవిరళనీతి నుండు మని ♦ యర్మిలిఁ బట్టముఁగట్టె నెంతయున్.

158

వ. తదనంతరంబ.

159

చ. జనపర మత్స్యవల్లభుని ♦ సత్కృపతో యువరాజ్యవైభవం
బున కభిషిక్తుఁ జేసి యుగి ♦ పూర్వసురావళి నెల్ల నీతిమైఁ
బనిగొని నీలమేఘునకు ♦ బంధురకీర్తి ధనంబుఁ గూర్చి నీ
వనఘ! సుఖస్థితిం బ్రదుకు ♦ మంచును బలెక్కును గారవంబునన్.

160

క. చాలించు మింక మదివగ

లాలించుము పుణ్యచరిత్ర ♦ లనిశము జిహ్వాన్

గీలిం మసత్యవాక్యము

పాలించుము దైత్యవరులఁ ♦ బ్రమదం బెసఁగన్.

161

క. చేరకు పాతివ్రత్యులఁ

గోగకు పరధనము లెంత ♦ కోపంబైచం

బోగకు విపులతోడను

నేగకు గలలాన నైన ♦ నిష్ఠురభాషల్.

162

క. మనువుము దీనజనావళి

మనువుము బాంధవులఁ బ్రీతి ♦ మఱి దానవులన్

దనువుము పిశ్చదైవంబుల

ననువుము సత్కిర్తి దిశల ♦ కరుగం చేర్చిన్.

163

వ. మఱియును.

164

చ. దునితఘటిం ద్ర గారుడము ♦ గుర్భవనీరద మారుతంబు ని

గ్భరభ యదోరుకోగకుల ♦ సర్వతవజ్రము గాఢశోకసా

గరబడ బానలంబు రిపు ♦ గంధగజాధిపసింహ ముగ్రత

చక్రరతిమిగార్కబింబము జగన్నుత రాఘవనామ మారయన్.

165

ఉ. మంగళవైభవాలయము ♦ మానితముక్తి కురంగలాచనో

త్తుంగపయోధరప్రకట ♦ మర్దనిరర్గళ నేత్రభాసురా

లింగవసోభ్యకారణము ♦ లేఖమహీజము భక్తకోటిహృ

స్సంగసుపర్నభూధరము ♦ సంగతిరాఘవనామ మారయన్.

166

క. కావున రాఘవనామము

భావంబునఁ బదిలపఱిచి ♦ బాంధవగురు దీ

నావలి దుర్దండిని మై

రావణపతి మనిచి మనుము ♦ రాక్షసనాథా!

167

వ. అని జ్ఞానోపదేశంబుగాఁ బలికి సుగ్రీవాదు లెంతశోకంబునం గుందుచుండుదురో
తడ వయ్యెం బోవలయు ననవుడు నీలమేఘమత్స్యవల్లభు లాదిగాఁగలయెల్లవారలు
పునఃపునఃప్రణామంబులు నేసి జయవెట్టినం గరుణాకటాక్షుం డై యందఱు సుఖం
బుండుండని వేటువేట వీడుకొలిపి తదనంతరంబ వాయువేగంబునం గదలి తొలుత
మిమ్ముం దాఁచినలతాగృహంబుఁ దరిసి దానికిఁ బ్రదక్షిణంబుగాఁ జొచ్చి
యప్పేటికఁ దెఱచి మీయున్న చందంబుఁ జూచి యతికుతూహలంబునఁ బొంగి
యప్పెట్టియ క్రమ్మట మూసి యెత్తుకొని యాగృహంబు వెడలి కదిలి. 168

క. శిరమున మూపునఁ బెట్టియ

ధరియించుచు నుబ్బి కణఁగి ♦ దాఁటుచుఁ బదముల్

గరిమెం బాడుచు నాడుచు

సరభ సగతిఁ దెచ్చెఁ బ్లవగ ♦ సైన్యముకడకున్.

169

ఉ. అంతటఁ బంకజాప్తకులుఁ ♦ డాదిగ నెల్లకవీంద్రవర్గముల్

చింతఁ దొఱంగి చిత్తసర ♦ సీరుహము ల్వికసింప రాక్షస

ధ్వంతదివాకరుం బతిహి ♦ తప్రసవర్తను వాయుసూను స

త్యంతముదంబునం బొదలు ♦ నట్ల యెదుర్కొని సందడించుచున్.

170

క. కొందఱు కాఁగిటఁ జేర్చిరి

కొందఱు నుతియించి రాత్మఁ ♦ గూరిమి భక్తిం

గొందఱు వలగొని తిరిగిరి

కొందఱు ప్రణమిల్లి రమిత ♦ కుతుకం బలరన్.

171

క. అటమీదఁ బుష్పవర్షము

పటుతరముగఁ గురిసె ధరణిఁ ♦ బ్రబుభుకొనంగాఁ

జటులత నురదుందుభు లు

తగ్గటనినదం బలర దివిని ♦ దద్దయు న్రనొసెన్.

172

క. పాడిరి తుంబురనారదు

లాడిరి యచ్చరలు విబుధు ♦ లంబరవీధిం

గూడిరి గనుఁగొన దానవు

లోడిరి యింకనుచు మాను ♦ లుబ్ధిరి యంతన్.

173

చ. అనిలసుతుండు పేటిక ర ♦ యంబునఁ దొల్లిటిచోటఁ బ్రీతితో

నునిచి కవాట మూడ్చి కడు ♦ నొప్పుగ మీసుఖనిద్రగందకుం

జను వెడలించి యల్లన బెడంగగుసెజ్జలఁ బట్టి పాదముల్
గొనకొని యొత్తుచున్ నిదురఁగూరక మేల్కొని యుండె నంతటన్.

174

చ. కలువలు గుండఁ దామరలు ♦ కాతుకమందఁ జకోరవర్గముల్
చలమును బొంద జారజనఁ సంసువిహారము పెంపు గుండ ది
కుల్లు వెలుగొందఁ దస్కరులు ♦ గుండఁ దమఃపటలంబు చింద వే
ల్పులు వొగడొంద భాస్కరుఁడు ♦ పూర్వమహీధర మెక్కె నెంతయున్.

175

ఉ. అంతకుమున్ను మేల్కొని రయమ్మున మీ రొగిసాంధ్యకృత్యముల్
సంతసమొప్పఁ దీర్చి కశిఁసైన్యము గొల్వ దశాస్యుఁ ద్రుంచి ని
శ్చింతను నీతఁ గొంచు వెసఁ ♦ జెచ్చెర వచ్చితి రీచరిత్ర మా
వంతయుఁ బావనిం వెలుపఁ ♦ డరగఁసుతాదులు సెప్ప రేమియున్.

176

వ. అని యగస్త్యుండు సెప్పట విని యుదంచితపులకాంకురుం డై యానందబాష్ప
పూరంబులు తెప్పల నప్పలించుచు హనుమంతుం గనుంగొని చేరం చిలిచి గుచ్చి
కాఁగిటం జేర్చి తొడలపైఁ గూర్చుండ నిడుకొని కరకమలంబులం గపోలంబులు
పుడుకుడు నత్యాదరంబున సకలసభాసమలు విన ని ట్లనియె.

177

ఉ. తామరసాసనాదులకుఁ ♦ దప్పక కన్గొనరానిభీమసం
గ్రామములొన నక్కడిది రాక్షసవర్గము నీటుసేసి మ
న్నామము పాణిముం దగఁ బునర్భవమొందగ నుద్ధరించి తిం
కేమిటఁ దీరు నీరుణ మహీనపరాక్రమ వాయునందనా!

178

క. విను ప్రాణంబులరీతిని
దనరును వర్తిల్లునట్టితమ్ములు నాకున్
మును మువ్వ రింతనుండియు
ననఘా! నీతోడ నల్పులైరి ధరిత్రన్.

179

క. అని యప్పుడు ధరియించిన
యనుపమనవగత్నభూషణాదుల నెల్లం
బెనుపొందఁదొడిగి తద్దయుఁ
గొనియాడి యగస్త్యుఁజూచి ♦ గురుమతిఁ బలెగిన్.

180

చ. పరహితశీలుఁ డైవెలయు ♦ పావని చేసినపాణిదాన మి
ట్లయగు మీరు నాకుఁ దగఁ నానతియొక యుపేక్షచేసినతి

బరమమునీంద్ర లోకములు ప్రస్తుతిసేయఁగ నుండుప్రోల్లస
త్తరణికులుండ నయ్యును గృతఘ్నఁడు నా ధరనుండ వల్వదే.

181

ప. కావున మునివరా నీకతంబున హనుమంతుసచ్చరిత్రంబు సకలంబును వీనులపండువు
గా వింటి నని యనేక భంగుల నుతియించి దీనికిఁ బ్రత్యుపకారంబు సేయ నేమి
గల్గునో యని చింతించుచుండునయ్యవసరంబున మాహూర్తికు లేగువెంచి దేవా
మజ్జనభోజనంబు లవధరించు సమయం బయ్యె నని విన్నవించుటయు నయ్యంగితం
బెఱింగి యయ్యగస్త్యుండు మొదలైనమహామునులందఱు లేచిరాఘవసందర్శనంబునకుఁ
బునరాగమనంబు మాకుఁ గలుగవలయుఁ బోయివచ్చెద మని వేదమంత్రంబుల
నాశీర్వాదించిన వారలదివ్యరత్న పుష్పంబులఁ బూజించి నమస్కరించి యనుపుటయుఁ
దమతమనిజాశ్రమంబులకుం జనిరి. అనంతరంబ సకలభూపాలసంఘంబుల బంధు
మిత్రామాత్యభృత్యవర్గంబుల ననిపి కొలువుచాలించి యనుజవర్గంబులు గొల్వి
హనుమంతుమూపునఁ గరకమలంబు లూచుకొని యంతఃపురంబున కరిగె నంత. 182

క. అనుజన్ముల వేర్వేరును

ననిపి సుగంధోదకముల నభిషేకుం డై

ఘనవస్త్రభూషణావలు

లను వొప్పఁగఁ దాల్చి చందఁ నాలంకృతుం డై.

183

గీ. కమ్మబూలు ముడిచి కం డ జాప్తునకు నర్హ్య

మిచ్చి తల్లులెడకు నేగి మ్రోకి

యాంజనేయుచరిత్ర మంతయు వినుపించె

నతులభ క్తి భూమి సుతయు వినఁగ.

184

క. వినుపించిన వా రనిలజుఁ

గనుఁగొని యతిభ క్తి మ్రోకి డ కడలేనికృపా

వననిధి దేల్చుచు నిట ర

మ్మని చేరఁగఁ బిల్చి పలికి రభిమత మెసఁగన్.

185

ఉ. పావని దీనికిం దగిన ప్రత్యుపకారము నీకు సేయ మా

కీవును సర్క-వంశమిపు డెల్లనునిల్పితివంచు దివ్యర

త్నావళు లర్థి నిచ్చి ముదఁ మాఁగఁ దీవన లిచ్చి రంతటన్

రావణవైరి పల్కె నను రాగ మెల్లఁగఁ దల్లితోడుతన్.

186

చ. అనుజుఁడు మంత్రియున్ సుతుఁడు • నాపుఁడు భృత్యుఁడు పాణిబంధువుం
డునుభయదాసురార్నవమునందు • మునుంగకయుండఁ బ్రోచె నీ
యనిలసుతుండు నేను నితఁడాపులు మిక్కిలి హత్తియుండఁ బొ
త్తున భుజియింపఁగావలయుఁ • దోరపుభక్తిని నీవు వెట్టఁగన్. 187

వ. అనవుడు నక్కాసల్యయు నగుంగాకయని భోజనాగారములలోపల నుచితాశ
నంబులఁ గూర్చుండఁబెట్టి యయ్యిరువురమధ్యంబున. 188

చ. ఒసపరి యైనరాజనపు • టోగిరమున్ మిరియంపుఁగూరలుం
గసగసలానవాలుఁ గడు • గమ్మనినెయ్యిని బిండివంటలున్
రసములు బాయసంఘ మధు • రంపుఫలంబులు నూరుగాయలుం
బసగలభక్తితోఁ బసిడి • పల్లెరమందునఁ బెట్టె నెంతయున్. 189

వ. అప్పుడు రాఘవుం డాపోశనపూర్వకంబుగఁ బ్రాణాహుతులు గైకొని భుజియింపం
దొడంగుచు నాంజనేయునకుఁ బ్రహర్షంబుతో భుజియింప నెలపు వెట్టిన నతం
డత్యానందంబునుం బొంది యద్వివ్యప్రసాదపూరితం బగునప్పల్లెరం బెత్తుకొని లేచి
తన్నుం గనుంగొన్నవారినేత్రంబుల కుత్సవంబు వుట్టించుచు వెల్వడి కపిసైన్య
మధ్యంబునకుం బోయి శరణాగతరక్షామణిబిరుదాంకుండును దురితపరిహారపరదా
భయహస్తుండును దుష్టనిగ్రహశిష్టప్రతిపాలకుండును సర్వజీవదయాపరుండును సర్వ
కాలాశ్రయుండును బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతాస్తోత్రపాత్రుండును వేదవేదాంతవేద్యుం
డును బురాణపురుషోత్తముండును నాదిమూలవిగ్రహుండును గారణజన్మావతా
రుండును గైవల్యదాయకుండును నైనశ్రీరామచంద్రుఁడెవ్యప్రసాదంబునకు రారో
యని పిల్చుటయు సుగ్రీ వాంగద సురేజ్య పనస నల నీల జాంబవంత సుషేణ
గుహ్యక గంధమాదన కేసరి జ్యోతిర్ముఖి గజగవయ గవాక్ష పావకాక్ష ఘోరాక్ష
వాలపాశ వేగదర్శి గ్రధన మహానాద నూర్యప్రభ ధూమాక్ష జంభారి గిరిభేది
ద్వివిద మైంద శరభ సన్నాహాదిబాహాంతరితతరుచరసేనాసహస్రంబులు గుతూహ
లంబులం బొదలి కదలి యమృతంబునకుం బొదివినబృందారకసఁదోహంబుచందం
బున నొండొరుల గడువం బాటుచు మూపు మూపునంద్రోయఁ బరివేష్టించి
యొక్కఁ డొక్కనిం ద్రొక్కుచు నిక్కుచుఁ గరకమలంబు లొగ్గినఁ గరువలిసుతుం
డెంతయుఁ బ్రసాదంబుఁ బంచిపెట్టుచో నధికసమ్మర్పం బగుటయు నతిదూరంబు
నం బొలుచునగస్త్యవృక్షం బెక్కి పెండియుం బంచిపెట్టి కొందఱకుం జాలకున్నఁ
బత్రింబులు దత్పత్రంబునఁ దివిచి పంచి పెట్టునెడ. 190

26052

25.3.73

చ. ఘనతరశత్రుపారసము ♦ గన్నులఁ బిక్కటిలంగ నెంతయుం
దనరుచు లేతనవ్వు వద ♦ నంబున వెన్నెలగాయఁ జారునూ
తనమణిభూషణావలుల ♦ దట్టపుఁగాంతులు సందడింప స
య్యనఁ జనుదెంచె రాఘవధ ♦ రాధిపుఁ డక్క-పి సేనలొనికెన్.

191

చ. పవనతనూజ నీవలఁ ♦ భక్తికి మెచ్చితి నిష్టమేది యు
త్సవమున వేడు రమ్మనుచుఁ ♦ జండభయంకరపజ్జికంధరా
ర్ణవబడబానలం బగుక ♦ రం బొగి నెత్తి కదల్చి పిల్చినన్
సవినయమొప్పు వచ్చి ధరఁ ♦ జాగిలి మొక్కి నుతించి యిట్లనున్.

192

ఉ. అచ్చరలేమ లెంతయు నహర్నిశముం జనుదెంచి పాడఁగా
నచ్చపునికథామృతర ♦ సాంబుధిలోపల నోలలాడుచుం
బొచ్చెము లేక మిమ్ముఁ దల ♦ పోయుచు నుండఁగనిమ్ము నాకు మీ
సచ్చరితంబు ధాత్రుఁ గొన ♦ సాఁగినదాఁక వరంబు రాఘవా !

193

క. అనవుడు నిది యిచ్చితి నీ
కని గౌరవభాషణముల ♦ ననయంబును నె
మ్మన మలరఁజేసి ప్రీతిని
ననుపమ మగుహార మిచ్చె ♦ నతిముద మొదవన్.

194

వ. తదనంతరంబు కొలువుకూటంబున కేతెంచి రత్నసింహాసనాసీనుండై తమ్ములం
బిలిపించి యాంజనేయునకు ననేకప్రియపూర్వకంబుగా సంభావనంబులు నేసి యి
ట్లనియె.

195

చ. ఘనతరభీషణాబ్ధి నొక ♦ కాలువకైవడిఁ గట్టి రావణుక
అనిమొనఁ బుత్త్రబంధుసచి ♦ వాప్తయుతంబుగఁ జంపి జానకిం
గొని చనుదేర మీకతనఁ ♦ గూర్చినశూరతగల్గె నాకు నే
మని నుతియింతు మిమ్ము నన ♦ ఘాతముల సశ్వరమోపకారులన్.

196

ఉ. కావున లావునేసితిరి ♦ కార్యము గల్గినవేళఁ గ్రమ్మఱన్
వావిరి మమ్ముఁ జూడఁజని ♦ వత్తురుకాని కడింది మీరు మీ
రావుల కేగి యుండుడు బె ♦ డంగగు సౌఖ్యత లొప్పుగాంచుచు
హ్నావుడు వార లేగి ప్రి ♦ ణామము లెంతయుఁ జేసి వేడుకన్.

197

గీ. అంత దివ్యభూషణావలు లర్చితోఁ
గడువిభీషణునకుఁ ♦ గట్ట నిచ్చి

పిలువకంఠినపుడు • త్రితీ వత్తువు గాని
యనుచు ననుప మొక్కిరి • యరిగె నతఁడు.

198

చ. అంత.

199

సీ. చతుగంబునిధిమధ్య • జనపాలు రే తెంచి
చెప్పినయుడిగంబా • సేయుచుండఁ
దలఁచినప్పుడె దేవతలు గయంబున వచ్చి
యొప్పితార్థము • లగ్ని నిచ్చుచుండఁ
గైసేసి యప్పురో • గణములు ననుదెంచి
భూరివిద్యలఁ బ్రొద్దు • వుచ్చుచుండఁ
దుంబుర నాగదా • నులుసారెకును వచ్చి
గీతప్రబంధముల్ • గేరిపాడ
నశ్వమేధాదికృత్యంబు • లలఁజేసి
పాలమరణంబు చోరశ • బ్దంబులైన
పాద లాగి • బొందకుండఁగ • భవ్యకీర్తి
రాజ్య మొగి • జేయుచుండెన • రాఘవుండు.

200

ఉ. ఈకథ నెవ్వరైన లిఖి • యించిన విన్నఁ బఠించిరేనియుం
బ్రాకటరాజ్యవైభవము • బంధుసమృద్ధియుఁ బుత్త్రీలాభమున్
భీకరచోరశత్రుఘన • బృందనివారణ మీప్పితార్థముం
జేకులు నెల్లసౌఖ్యములు • శ్రీహనుమంతుకృపారసంబునన్.

201

చ. సరసిజలాశనా కుసుమ • సాయకసన్నిభ గోపకన్యకా
వరచరణాబ్జవత్పద సు • వర్ణమహాధరధీర వైరికుం
జరమ్మగనాథ బంధుజన • సంఘదివోకస భూరిచంద్రపు
ష్కరహిమధామనారఘన • సారసుధామలకీర్తి భూషణా.

202

క. వారాయణపుణ్యకథా
పారాయణ నీతికాస్త్ర • పారీణ లస
తాగ్రహణ్యసేత్ర సుజనా
ధారా లోకాభిరామ • ధర్మనిధానా!

203

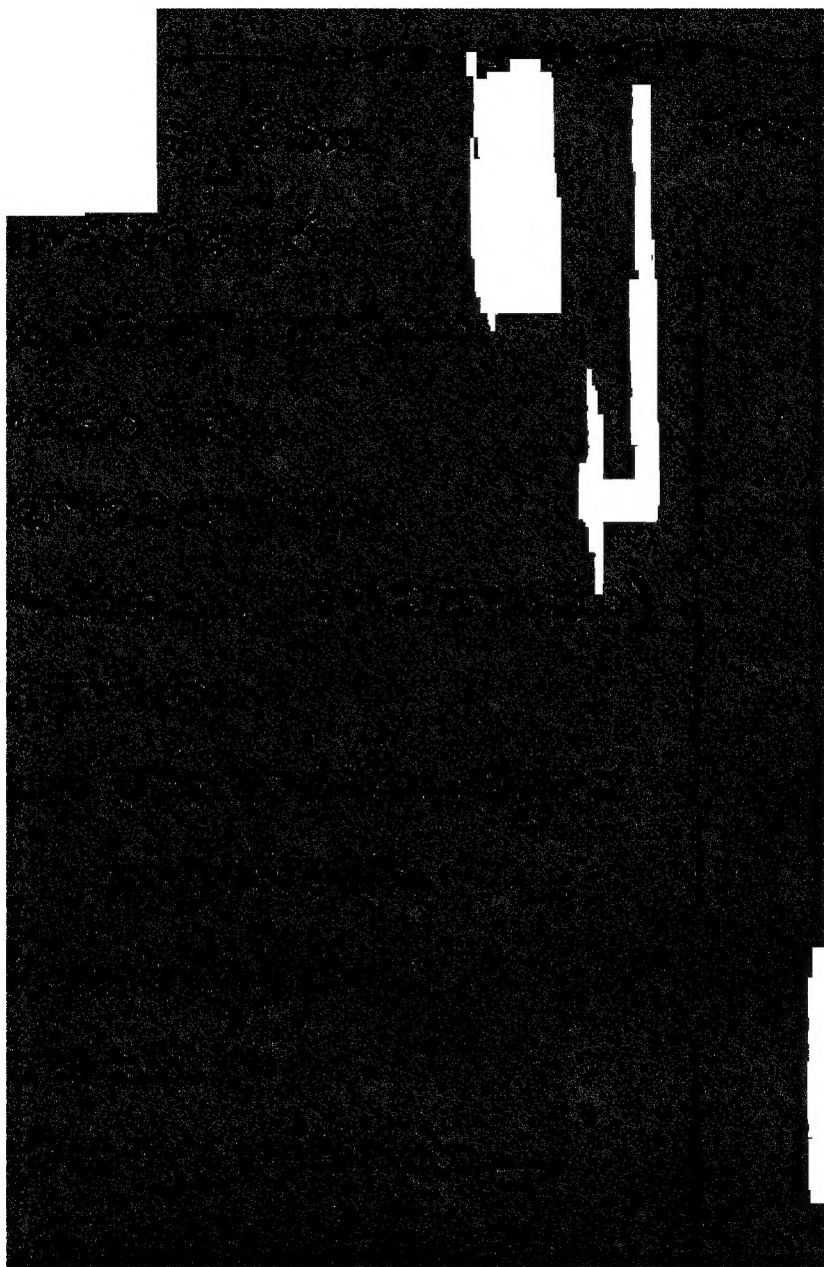
మాలినీ. ఆలఘుతరచరిత్రా ♦ యబ్బయా మాత్యపుత్త్రా
 కలుషజనవిదూరా ♦ కామినీచిత్తచోరా
 విలసితగుణశీలా ♦ వేదశాస్త్రానుపాలా
 జలజహితసమానా ♦ సర్వవిద్యానిధానా.

204

గద్య—ఇది శ్రీభీమేశ్వరసత్యపాఠసప్రసాదకవితాధురీణ
 సకలశాస్త్రప్రవీణ సుకవిజనమిత్ర సర్వయామాత్యపుత్త్ర
 మాడయనామధేయప్రణీతం బైనమైరావణ
 చరిత్రంబునందు సర్వమును
 దృతీయాశ్వాసము.
 సంపూర్ణము.

3
4

5

6

7

8

9

10

11

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయం

సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాదు.

ఈ దిగువ పేర్కొనబడిన తేదీనాడు

కాని అంతకు పూర్వముకాని ఈపుస్తకము

వాపసు చేయవలెను. (తిరిగి ఈయవలెను)

వి. సంఖ్య.....విభాగము.....

Acc. No.....26052.....

రచయిత.....

పాఠ్యము.....

[illegible]

